

Projekt rozvoje vztahů mateřské školy a rodiny při nástupu dítěte do předškolního vzdělávání

Bc. Markéta Zachovalová

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta humanitních studií

Ústav školní pedagogiky

Akademický rok: 2020/2021

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: Bc. Markéta Zachovalová
Osobní číslo: H17771
Studijní program: B7507 Specializace v pedagogice
Studijní obor: Učitelství pro mateřské školy
Forma studia: Kombinovaná
Téma práce: Projekt rozvoje vztahů mateřské školy a rodiny při nástupu dítěte do předškolního vzdělávání

Zásady pro vypracování

Zpracování rešerše a studium odborné literatury o spolupráci mateřské školy a rodiny.
Vymezení teoretických východisek zaměřených na formy spolupráce učitelů a rodičů dětí nastupujících do mateřské školy.
Příprava projektu kooperace učitelů a rodičů s ohledem na specifika dětí nastupujících do mateřské školy.
Realizace a ověření projektu ve vybrané mateřské škole.
Evaluace a závěry projektu, návrh doporučení pro praxi mateřských škol.

Forma zpracování bakalářské práce: **Tištěná/elektronická**

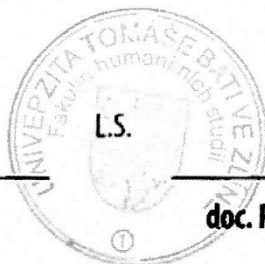
Seznam doporučené literatury:

- Epstein, J. L. (2011). *School, family, and community partnerships: preparing educators and improving schools (Second edition)*. Boulder: Westview Press, a Member of the Perseus Books Group.
- Lažová, L. (2013). *Mateřská škola komunikuje s rodiči: výměna informací, řešení problémů*. Praha: Portál.
- Majerčíková, J. (2015). Sporné aspekty úzkých vztahov rodiny a školy na začiatku vzdelávania. *Studia paedagogica*, 20(1), 29-44.
- Splavcová, H., & Kropáčková, J. (2016). *Vzdělávání dětí od dvou let v MŠ*. Praha: Portál.
- Sutterby, J. A. (2011). *Family Involvement in Early Education and Child Care*. United Kingdom: Emerald Publishing.

Vedoucí bakalářské práce: **doc. PaedDr. Jana Majerčíková, PhD.**
Ústav školní pedagogiky

Datum zadání bakalářské práce: **2. října 2020**
Termín odevzdání bakalářské práce: **30. dubna 2021**

Mgr. Libor Marek, Ph.D.
děkan

doc. PaedDr. Adriana Wiegerová, PhD.
ředitelka ústavu

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- odevzdáním bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby ¹⁾;
- beru na vědomí, že bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k nahlédnutí;
- na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3 ²⁾;
- podle § 60 ³⁾ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 ³⁾ odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – bakalářskou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům.

Prohlašuji, že

- elektronická a tištěná verze bakalářské práce jsou totožné;
- na bakalářské práci jsem pracoval(a) samostatně a použitou literaturu jsem citoval(a). V případě publikace výsledků budu uveden(a) jako spoluautor.

Ve Zlíně 27.4.2021

.....

1) zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací:

(1) Vysoká škola nevydělečně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

(2) *Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlížení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.*

(3) *Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.*

2) *zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:*

(3) *Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užije-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacího zařízení (školní dílo).*

3) *zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:*

(1) *Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst.*

3). *Odpírá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.*

(2) *Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užít či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.*

(3) *Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jim dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihledne k výši výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.*

ABSTRAKT

Bakalářská práce je aplikačního typu a je zaměřena na podporu spolupráce rodiny a mateřské školy. V teoretické části jsou vymezeny vztahy mezi rodinou a mateřskou školou, specifika dětí mladších tří let a neformální vzdělávání ve vazbě ke spolupráci na počátku předškolního vzdělávání. V souladu se získanými poznatky je zpracován projekt na podporu těchto vztahů a spolupráce. Projekt je realizován a ověřen ve vybrané mateřské škole ve Zlínském kraji. Na základě ověření a získání zpětné vazby od rodičů, zástupců školy i odborné veřejnosti je zpracována evaluace a následné doporučení pro praxi mateřských škol. Podmínkou pro úspěch projektu je důkladná příprava, motivace personálu a otevřený přístup školy pro optimální spolupráci s rodinou.

Klíčová slova: spolupráce MŠ a rodiny, dítě mladší tří let, neformální vzdělávání

ABSTRACT

The bachelor thesis is of the application type and is focused on the support of cooperation between the family and the kindergarten. The theoretical part defines the relationships between the family and kindergarten, the specifics of children under three years of age and non-formal education in relation to cooperation at the beginning of pre-school education. In accordance with the acquired knowledge, a project is developed to support these relationships and cooperation. The project is implemented and verified in a selected kindergarten in the Zlín Region. Based on the verification and obtaining feedback from parents, school representatives and the professional public, an evaluation and subsequent recommendations for the practice of kindergartens are prepared. The condition for the success of the project is thorough preparation, motivation of the staff and an open approach of the school for optimal cooperation with the family.

Keywords: cooperation of kindergarten and family, child under three years, non-formal education

Poděkování

Poděkování patří především paní doc. PaedDr. Janě Majerčíkové, PhD. za odborné vedení mé bakalářské práce, za trpělivost, porozumění a cenné rady. Velký dík patří celé mé rodině za trpělivost a pevné nervy při mém psaní. Dětem se omlouvám za čas, který musely trávit bez maminky, a děkuji, že to všechno vydržely.

Poděkování patří také personálu mateřské školy i všem rodičům i dětem za výbornou spolupráci při realizaci projektu.

Prohlášení

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

“Děti by měly dostat od svých rodičů dvě věci: kořeny a křídla. Kořeny směřující do minulosti a křídla, volnost a svobodu, mířící k zodpovědné budoucnosti.”

Johan Wolfgang von Goethe

„Děti neznají ani minulost, ani budoucnost a – co nám dospělým se stává zřídka – užívají přítomnost.“

Jean de La Bruyere

OBSAH

ÚVOD.....	10
I TEORETICKÁ ČÁST.....	12
1 VZTAH RODINY A MATEŘSKÉ ŠKOLY.....	13
1.1 ZAPOJENÍ RODIČŮ DO CHODU MATEŘSKÉ ŠKOLY	15
1.2 MOŽNOSTI SPOLUPRÁCE RODINY A MATEŘSKÉ ŠKOLY	17
1.2.1 Formy a metody spolupráce	18
2 DÍTĚ MLADŠÍ TŘÍ LET A MATEŘSKÁ ŠKOLA	21
2.1 NÁSTUP DÍTĚTE DO MŠ	23
2.2 ADAPTAČNÍ PROCES	25
2.3 EDUKACE DĚTÍ MLADŠÍCH TŘÍ LET	26
3 CELOŽIVOTNÍ VZDĚLÁVÁNÍ A UČENÍ.....	30
3.1 NEFORMÁLNÍ VZDĚLÁVÁNÍ	31
II PRAKTICKÁ ČÁST	33
4 PROJEKT PODPORY SPOLUPRÁCE RODIČŮ A UČITELEK.....	34
4.1 CÍL PROJEKTU.....	34
4.1.1 Struktura cílů:.....	35
4.2 CHARAKTERISTIKA PROJEKTU	35
4.2.1 Subjekty projektu	35
4.2.2 Fáze projektu	36
4.2.3 Obsah projektu	37
4.3 EVALUACE PROJEKTU.....	39
4.4 PROJEKTOVÝ TÝM	40
4.5 ROZPOČET	40
5 REALIZACE A OVĚŘOVÁNÍ PROJEKTU V MATEŘSKÉ ŠKOLE	41
5.1 ANALÝZA SOUČASNÉHO STAVU VYBRANÉ MŠ.....	41
5.1.1 Swot analýza	41
5.1.2 Komparace názorů rodičů a zástupců školy – výstup z dotazníku.....	42
5.2 REALIZACE AKTIVIT V MŠ	44
5.2.1 Návrh akcí s rodiči a pro rodiče	65
6 EVALUACE PROJEKTU.....	67
6.1 VLASTNÍ REFLEXE PROJEKTU	67
6.2 HODNOCENÍ RODIČŮ.....	68
6.2.1 Shrnutí hodnocení rodičů	70

6.3	HODNOCENÍ UČITELEK	71
6.4	HODNOCENÍ VEDOUCÍCH PRACOVNÍKŮ, ŘEDITELKY	74
6.5	HODNOCENÍ ODBORNÍKA V OBLASTI PŘEDŠKOLNÍ PEDAGOGIKY	77
7	DOPORUČENÍ PRO PRAXI MATEŘSKÝCH ŠKOL	80
	ZÁVĚR	82
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	84
	SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK	87
	SEZNAM OBRÁZKŮ	88
	SEZNAM TABULEK	89
	SEZNAM PŘÍLOH	90

ÚVOD

Problematika spolupráce rodiny a mateřské školy je často diskutovaným tématem. Tato kategorie je ve vzdělávání extrémně důležitá, protože na výchově a vzdělávání by se měla podílet jak rodina, tak také škola. Aby tento proces byl co nejvíce efektivní, je nutné, aby oba participanti spolu komunikovali a měli společný cíl – rozvoj dítěte.

K největším komplikacím mnohdy dochází pouze z toho důvodu, že spolu učitel/ka a rodič nedokážou komunikovat. Často dochází k tomu, že rodič chce něco a učitel/ka dělá něco jiného a opačně. Dítě pak je často zmatené a neví, čím se má řídit. Proto je důležité, aby byl v popředí zájem dítěte, aby rodič a učitel/ka mluvili o dítěti, jeho potřebách, zájmech, vlastnostech, schopnostech i dovednostech a určili si cíl, jakého chtějí společně dosáhnout.

Tato oblast je velmi důležitá na všech stupních vzdělávání a v preprimárním vzdělávání je stěžejní obzvláště na počátku a také v posledním roce docházky (před nástupem do základní školy). V bakalářské práci jsem se zaměřila na první důležitý mezník v životě dítěte - nástup dítěte do mateřské školy. Věk dítěte při přijetí je velmi individuální a záleží na mnoha faktorech – na vyzrálosti dítěte, potřebách rodiny, pracovní situaci rodičů, na ekonomické situaci rodiny, na sociálních potřebách dítěte nebo také na potřebě volného času rodiče. Důvodů je spousta a záleží to na konkrétní situaci dítěte i jeho rodiny. Některé dítě nastupuje ve třech, jiné ve čtyřech, některé dítě až v povinném posledním roce před nástupem do základní školy.

Od 1. 9. 2020 nabyla účinnosti úprava ve školském zákoně týkající se přijímání dvouletých dětí do mateřské školy. V §34 školského zákona je přesně definováno, že: „*Předškolní vzdělávání se organizuje pro děti ve věku od 2 do zpravidla 6 let. Dítě mladší 3 let nemá na přijetí do mateřské právní nárok*“ (Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání, 2020). Z toho důvodu je přijímání dětí mladších tří let stále více aktuální a diskutované téma a názory na něj se velmi liší. O rozdílnosti pohledů rodičů a pedagogických pracovníků ani nemluvě. A právě z toho důvodu jsem zvolila právě tuto věkovou kategorii.

Cílem teoretické části je vymezení vztahů mezi rodinou a mateřskou školou a shrnutí specifik dětí mladších tří let ve vazbě ke spolupráci na počátku předškolního vzdělávání. Teoretickou část doplňuje úsek věnující se vzdělávání v kontextu celoživotního vzdělávání s bližším zaměřením na neformální vzdělávání. Je to z toho důvodu, že poměrně velká

část práce je věnována právě utváření neformálních vztahů a neformálnímu učení dětí i rodičů.

Cílem praktické části je navrhnout a zpracovat projekt na podporu spolupráce učitelů a rodičů dětí mladších tří let při nástupu do mateřské školy. Cílem projektu je podpořit spolupráci rodičů a učitelů již před nástupem dítěte do mateřské školy a tuto spolupráci prohlubovat v průběhu celého prvního roku docházky dítěte. Jedná se o proces od získání důvěry a volby mateřské školy na základě získání bližších informací o mateřské škole až po vytvoření důvěrného vztahu všech zúčastněných. Cílem je také usnadnění adaptace většiny dětí v prvních dnech (někdy i týdnech či měsících) po nástupu dítěte a vytvoření důvěry mezi dítětem a kmenovými učitelkami. Tento projekt je následně realizován a ověřován ve vybrané mateřské škole ve Zlínském kraji.

Na základně zrealizovaných aktivit a akcí je od rodičů zpracována zpětná vazba, která je součástí evaluace projektu. Další parametry hodnocení jsou od pedagogických pracovníků různých mateřských škol, vedoucích pracovníků či ředitelů a také zástupce odborné veřejnosti. Ze získaných informací z hodnotících dotazníků i evaluační ankety pro rodiče a vlastní sebereflexe je vypracována evaluace a následné doporučení pro praxi mateřských škol.

Věřím, že projekt bude přínosný pro velkou část mateřských a bude prakticky využitelný při formování spolupráce mezi rodiči a učiteli. Každá mateřská škola si jej upraví dle vlastních preferencí a požadavků a uzpůsobí si jej tak, aby byl pro ni co nejefektivnější. Předpokladem úspěchu je aktivní a dobře motivovaný tým pracovníků a také rodiče, kteří mají zájem o své dítě, jeho pokroky, vzdělávání i výchovu i dobré vztahy se školou.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 VZTAH RODINY A MATEŘSKÉ ŠKOLY

Vztahy mezi rodinou a mateřskou školou jsou většinou poznamenány životními zkušenostmi rodičů. Je třeba počítat s jejich očekáváními i obavami. Mnozí zažili v mateřské škole „traumatizující“ situace, jako například nucení k jídlu, ke spánku či k povinným aktivitám. Jiní zase očekávají, že mateřská škola nahradí jejich výchovu a plnohodnotně jim ji vynahradí. K tomu, aby se eliminovaly obavy i přehnaná očekávání, je třeba vhodně a efektivně komunikovat. Tato oblast je pilířem dobrých vztahů i spolupráce mezi oběma stranami (Svobodová, 2010).

Základní vymezení vztahů mezi mateřskou školou a rodinou můžeme nalézt ve školském zákoně nebo vyhlášce č. 14/2005 Sb., o předškolním vzdělávání, která říká: „*Mateřská škola spolupracuje se zákonnými zástupci dětí a dalšími fyzickými osobami s cílem vyvíjet aktivity a organizovat činnosti ve prospěch rozvoje a prohloubení vzdělávacího a výchovného působení mateřské školy, rodiny a společnosti.*“ (Horká & Syslová, 2011)

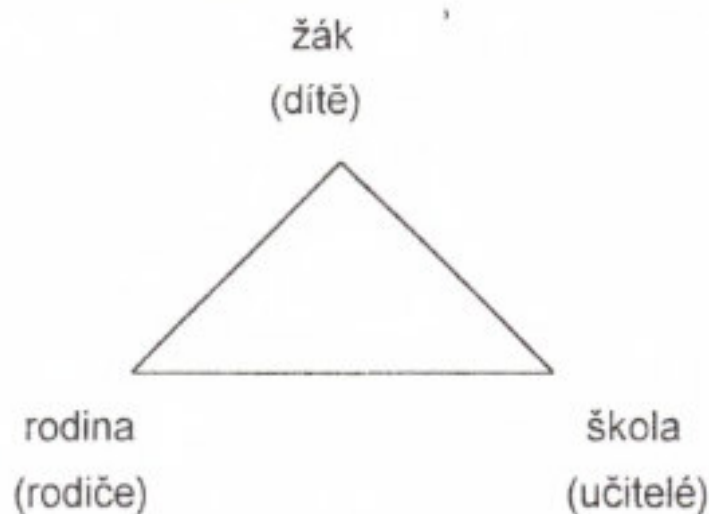
Majerčíková (2011) uvádí, že vztahy mezi oběma stranami můžeme vnímat na třech úrovních, a sice na úrovni sociálních institucí, sociálních organizací a v neposlední řadě na úrovni osob (rodiče, učitelé). První úroveň je všeobecná – vztah jakékoliv školy a jakékoliv rodiny, kdežto druhá úroveň je již o konkrétní škole a jednotlivých rodinách svých žáků. Třetí úroveň je specifická vztahem konkrétních učitelů a konkrétního rodiče. Na této úrovni již má velký vliv i neformální stránka a vznik důvěry mezi oběma participanty.

Vztahy mezi rodinou a školou byly po dlouhou dobu omezeny na jednosměrný přenos informací a poskytnutí rad rodičům. K intenzivnějšímu kontaktu docházelo pouze v případě nějakého problému s docházkou, chováním nebo výsledky dítěte (Rabušicová, 2004).

Majerčíková (2015) popisuje vývoj vztahů od kompenzačního modelu, přes konsensuální a participační až po v současnosti mnohdy využívaný model sdílené zodpovědnosti. Vysvětlení jednotlivých modelů vychází již z jejich názvu. První model měl vyrovnávat rozdíly mezi dětmi v oblasti vzdělávání. Tento názor dokládají i autoři Králíčková et. al. (2016), když ve své knize citují §33 Školského zákona. Ten udává, že cílem mateřských škol je mimo jiné srovnat rozdíly a dosáhnout zhruba stejné úrovně dětí při nástupu do základní školy. Druhý již staví na informovanosti rodičů a třetí již považuje rodiče jako participanta na vzdělávání dítěte. Staví na jeho aktivním zapojení na chodu školy a jejich aktivitách. Čtvrtý model je vyšší úrovní třetího, kdy dochází ke sdílení odpovědnosti za vzdělávání dítěte, rodič je velmi aktivní nejen při činnostech školy, ale spolupodílí

se také na rozhodování. Nejen ohledně vzdělávání jeho dítěte, ale také ohledně chodu školy.

V dnešní době se postupně přechází k modelu, v němž rodič je participantem na vzdělávání dítěte v mateřské škole a současně se také mateřská škola podílí na výchově dítěte. Rodiče jsou teoreticky vnímáni jako aktéři výchovy a vzdělávání vlastních dětí a tvoří třetí vrchol trojúhelníku v edukačním procesu (Průcha et al., 2009). Znamená to tedy, že všichni tři účastníci se podílejí na edukačním procesu a vzájemně spolu komunikují. Tzv. výchovný trojúhelník znázornil i Janiš (2001) a je uveden na obr. 1.

Obrázek 1 Výchovný trojúhelník (Janiš, 2001)

Vztah rodičů k mateřské škole je mnohdy ovlivněn vlastní zkušeností s mateřskou školou, a proto je nutné počítat s tím, že první krok k navázání spolupráce musí učinit mateřská škola. Při budování vzájemného vztahu je nutné dodržovat určitá pravidla, která uvádí Kargerová et. al. (2015). Nejdůležitější je respektovat úlohu rodičů, protože oni jsou ti, jež mají práva, ale také povinnosti týkající se výchovy dítěte. Je také podstatné zachovávat důvěrnost informací, tzn., že záležitosti týkající se dítěte jsou přístupné pouze rodičům tohoto dítěte a nikomu jinému.

Čapek (2013, s. 15) uvádí, že „Škola musí respektovat, že jejím klientem je rodič, a pokud chce svou úlohu realizovat co nejkvalitněji, nabízí mu různé platformy spolupráce a partnerství.“ Z toho vyplývá, že každý rodič je jiný, má jiné požadavky ve vztahu ke škole i svému dítěti a také jiné možnosti s ohledem na své zaměstnání. Z toho důvodu

je vhodné nabídnout širokou škálu možného zapojení a každý rodič si vybere dle svých preferencí.

1.1 Zapojení rodičů do chodu mateřské školy

Z hlediska zapojení rodičů do chodu mateřské školy bychom je mohli rozdělit do dvou skupin: na aktivní a pasivní rodiče. První skupinu tvoří rodiče, kteří se aktivně zajímají o vzdělávání jejich dítěte, o jeho pokroky, aktivně se zapojují do dění v mateřské škole, včetně nabízených akcí a zajímají se o chod a fungování mateřské školy. Liší se míra zapojení a míra aktivity jednotlivých rodičů. Druhou skupinu tvoří rodiče, kteří mateřskou školu považují pouze za instituci, která zajistí dohled nad jejich dítětem a není pro ně podstatné, jak to v MŠ probíhá, jaké pokroky jejich dítě udělá, jaké aktivity škola nabízí nebo jaké akce organizuje. Jejich přístup je více či méně laxní. Jsou také rodiče, kteří se pohybují na pomezí těchto dvou kategorií, případně se jejich postoj v průběhu docházky pravidelně či nepravidelně mění. Je třeba tedy pružně reagovat na měnící se potřeby rodičů a nabízet různé formy spolupráce.

V současné době, kdy je většina rodičů velmi pracovně vytížena, se většinou komunikace mezi učitelkami a rodiči omezuje na dobu příchodu a odchodu dítěte. Tento prostor ovšem není v žádném případě dostačující, ale je velmi podstatný k navození oboustranné důvěry. Je třeba dbát na to, že hodnocení dítěte nesmí probíhat v přítomnosti jiného dítěte a je nutné brát ohled na diskrétnost. Není tedy možné, aby učitelka řešila případný konflikt dvou dětí před ostatními rodiči a dětmi nebo nedostatky či prohřešky jednoho dítěte před všemi.

Svobodová (2010) uvádí, že v proměnách současné mateřské školy je třeba reflektovat zkušenosti rodičů z dětství, potom ale je třeba počítat s tím, že budování kvalitního neformálního vztahu bude v tomto případě náročný a složitý proces.

V literatuře se můžeme setkat s vymezením role rodiče v edukačním procesu jako klienta, partnera, občana či problému. Blíže je popsal i Průcha et al. (2009), kde rodiče jako klienta (zákazníka) popisuje jako osobu, která vybírá pro své dítě mateřskou školu podle svého nejlepšího uvážení. Rodiče v této roli mají právo na informace a škola jim nabízí konzultace. Tato situace nutí školy podávat větší výkony, aby rodiče co nejvíce zaujala, a souvisí s konkurenceschopností MŠ. V roli rodiče jako partnera se počítá s aktivní účastí rodiče a prioritní je zájem dítěte. Rodič má v této roli podobnou odbornost jako zá-

stupci školy a může rozhodovat i v zájmu rozvoje školy. V roli rodiče jako občana již aktivně uplatňují svou individuální i kolektivní odpovědnost, mnohdy se zúčastňují dobrovolných aktivit. V posledním případě zdůrazňuje Průcha et al. (2009), že rodiče nejeví žádný zájem o výchovu svých dětí, anebo se snaží školu ovládnout. Tuto kategorii je možné dále rozdělit na tři další typy rodičů – nedůvěřiví rodiče, špatní rodiče a přehnaně snaživí rodiče. Všechny tři kategorie představují pro školu potenciální problém.

Různými modely vztahů mezi rodinami/rodiči a školami/učiteli se zabývala i Birte Ravnová.

Konkrétně se jedná o čtyři typy modelů, které se postupně vyvíjely (Ravn in Rabušicová, 2004).

a) kompenzační – počítá se znevýhodněním některých rodin a škola se pak snaží dorovnat vzdělávací podmínky pro všechny rodiny tak, aby byly stejné. Školy určovaly postupy a rodiče byli spolupracovníci.

b) konsensuální – pracuje s informovaností rodičů, přičemž komunikace je většinou pouze jednosměrná.

c) participační – rodiče se v tomto modelu spolupodílí na vzdělávání dětí. Úkoly rodiny pak částečně přebírá škola.

d) model sdílené odpovědnosti – počítá s největším spolupodílením rodičů, včetně přejímání zodpovědnosti za svá rozhodnutí.

Podle Rabušicové (2004) vychází první dva modely z myšlenky vyrovnávání vzdělávacích příležitostí ve školách.

Je důležité dbát na to, že navázání spolupráce je dlouhodobý proces a je nutné ji budovat postupně s ohledem na všechny zúčastněné. Epstein et al. (2019) definuje šest typů možného zapojení rodičů do školy. Prvním z nich je rodičovství, což je pomoc rodinám při vytvoření podnětného domácího prostředí a umožňuje škole poznat rodinu dítěte. Druhým typem je komunikace, která slouží především k výměně informací o programu školy a také o pokrocích dítěte. Může mít několik forem od osobní až po elektronickou. Třetím typem je dobrovolnictví, kdy se rodiče aktivně zapojují do aktivit školy a jsou jí nápomocni. Čtvrtým typem je učení doma, jež má pomoci s domácí přípravou dětí. Pátým typem je rozhodování, kdy rodič či jiný rodinný příslušník je členem školního výboru nebo jiné komunity a zastupuje zájmy svého dítěte i ostatních dětí. Posledním typem je spolupráce

s komunitou, která zahrnuje již aktivní propojení s komunitou rodičů. Prioritně jsou tyto typy účasti popsány ve vztahu ke studentům, ale jsou obecně platné pro všechny stupně vzdělávací soustavy.

1.2 Možnosti spolupráce rodiny a mateřské školy

Spolupráce rodiny a mateřské školy je často diskutovaným tématem, ale většinou se také jedná pouze o všeobecné konstatování typu „spolupráce je důležitá, spolupráce je potřebná“. Blíže ale specifikována není. Průběžně zjišťujeme představy a očekávání rodičů, nabízíme jim různé možnosti spolupráce, respektujeme jejich volbu ohledně komunikace s mateřskou školou, usilujeme o zapojení širší rodiny či jejich přátel, plánujeme setkání a konzultace přizpůsobené požadavkům a potřebám jednotlivých rodin, zdůrazňujeme silné stránky rodiny i dosažené úspěchy a spolupracujeme s dalšími partnery školy tak, aby tato spolupráce mohla být přínosná nejen pro děti, ale také případně pro jejich rodiny.

Rodiče by měli mít možnost spolupodílet se na dění v mateřské škole a to nejen v oblasti informovanosti, ale také svou aktivní účastí na akcích, aktivitách či hrách svých dětí. Je třeba jim tyto možnosti nabízet, ale také počítat i s možnou zamítavou reakcí. Ta může být způsobena mnoha faktory, např. pracovní vytížeností, nedůvěrou v učitelku či vedení školy, nezájmem o angažování či jinými.

Z hlediska kvalitní spolupráce mateřské školy a rodiny je třeba umět využívat i diagnostiku dítěte, která je (nebo by měla být) každodenní náplní učitelek mateřských škol. Na jejím základě je možné rodičům předávat informace o dosažených výsledcích dítěte, ale také o jeho specifikách i možnostech dalšího vzdělávání, zájmech, potřebách, ale také vzdělávacích metodách a využívané vzdělávací nabídce v mateřské škole. Je důležitým dokumentem, jež zaznamenává individuální zvláštnosti dítěte, na jaké vývojové úrovni je, jaké dělá vzdělávací pokroky a jak reaguje na učitelku i ostatní děti v mateřské škole (Kargerová et. al., 2015).

K navození té opravdové spolupráce je nutná snaha a ochota obou stran a respektování jedné strany druhou. Oba subjekty se podílejí na výchově a vzdělání dítěte, ale každý jiným způsobem a do jiné míry. Obě strany na tom mají ale velký a nezastupitelný podíl. Prvotním prostředím, které na dítě působí, je rodina. Z rodiny vychází základní návyky, komunikační dovednosti i sociální dovednosti. Může být pro dítě inspirující, motivující, pozitivní, ale na druhé straně může na dítě působit i negativním způsobem. Je nezbytné,

aby rodič bral učitele, jakožto odborníka, profesionála ve svém oboru a učitel zase musí tímto dojmem na rodiče působit. Z toho důvodu se také neustále hovoří o nutnosti sebevzdělávání, zdokonalování a rozšiřování odborných znalostí učitelů. Konhnová (2004) uvádí, že další vzdělávání učitelů je jedním z faktorů transformace školství. Nezbytnými vlastnostmi obou stran musí být také empatie a tolerance. Dalším předpokladem je také používání vhodné komunikace. Ta musí být otevřená, pozitivní, upřímná s optimistickým nádechem. V žádném případě není možné očekávat pozitivní zpětnou vazbu při negativním až arogantním přístupu jedné ze stran, jak se tak v mnohých případech děje. Samozřejmě je možné, že někdo nemá „svůj den“, ale s tím je třeba počítat a v tom případě rozhovor raději odložit na jindy. Je potřeba také být vstřícný k podobným situacím a mít pro ně pochopení. Je také možné, že v budoucnu taková situace nastane, ale pro opačnou stranu.

Na případnou spolupráci, respektive nespolupráci může mít vliv také řada faktorů, z nichž nejvýznamnější je časový deficit rodičů, v horším případě jejich nezáměr jak o dítě, tak o chod MŠ. Někteří rodiče mohou chápat spolupráci se školou jakožto ohrožení jejich nenápadnosti, mohou mít obavy z toho, že se na ně ostatní rodiče budou dívat „skrz prsty“, že spoluprací vyžadují lepší podmínky pro své dítě. Na druhé straně také může být problémem časová vytíženost učitelek, kdy i při sebelepší vůli jim chybí časový prostor na aktivity nad rámec vzdělávání dětí. Mnohdy je to také ovlivněno neochotou školy otevřít se rodičům a poskytnout jim informace o fungování školy. Vedení školy může pociťovat obavy z nedostatků ve vedení i samotném vzdělávacím procesu. Otevřenost školy může být velkým přínosem, ale také problémem při nedokonalém fungování.

Sutterby (2017) se ve své knize zmiňuje o další formě spolupráce rodiny a mateřské školy, a sice domácích návštěvách. Ovšem nejsem si zcela jistá, zda a jak by tento systém mohl fungovat v podmínkách České republiky a zda by pro obě strany nebyl spíše zatěžujícím než přínosným.

1.2.1 Formy a metody spolupráce

Z důvodu individuálních potřeb a zvláštností dětí i jejich rodičů, je třeba volit různé metody i formy spolupráce. Někteří rodiče vyžadují aktivitní zapojení do chodu školy, jiní preferují spíše pasivní přístup.

Na začátku školního roku (ideálně během první konzultace s rodiči) je vhodné se zeptat rodičů, jaká forma komunikace a s jakou frekvencí je pro ně vyhovující. Jsou rodiče,

jež upřednostňují elektronickou formu, jiní spíše osobní kontakt. Vhodné je také informovat se, které dny jsou pro rodiče pro společná setkání a které nikoliv. Tuto informaci je možné upravovat i v průběhu roku podle situace rodiny, např. dle kroužků a aktivit mimo mateřskou školu. Důležité je také dbát na provozní možnosti školy, aby nedocházelo k tomu, že učitelky tráví každý večer do pozdních hodin ve škole z důvodu komunikace s rodiči.

Nejčastější formy komunikace, které mateřská škola nabízí, a rodiče využívají, jsou zde uvedeny. Jedná se o tradiční způsoby, které nabízí již každá mateřská škola. Prvním typem hromadné komunikace jsou třídní schůzky. Třídní schůzky je vhodné uspořádat alespoň dvakrát ve školním roce. Prvně na začátku a následně ke konci školního roku. Na úvodním setkání je třeba předat základní informace k chodu školy, k aktivitám a možnostem, jež nabízí, k dokumentům školy a předávání informací. Po této úvodní části je vhodné vyčlenit prostor na dotazy rodičů, připomínky a diskuzi. Na třídní schůzky mohou navazovat i následné individuální konzultace dle potřeb jednotlivých rodičů. Podstatné je navodit klidnou a pohodovou atmosféru, čímž si škola získá důvěru rodičů. Je nutné také počítat s tím, že v každé skupině rodičů se najde kritik, jež bude mít každé setkání připomínky.

Nástrojem každodenní komunikace ze strany mateřské školy jsou nástěnky. V mateřských školách je několik druhů nástěnek. Některé slouží k vystavování prací dětí, jiné k předávání informací rodičům, jiné seznamují s náplní programu ve třídě (týdenní či denní plány) jiné nabízí informace či rady od odborníků. Otázkou je, které z těchto typů jsou pro rodiče podstatné, důležité a které nikoliv.

Pro některé typy rodičů je vhodnější elektronická forma komunikace, jako je e-mail či webové stránky. Je vhodná pro vytížené rodiče, jež nemají čas do školky chodit. Neměly by ale nahrazovat osobní kontakt, který je v dnešní době čím dál tím vzácnější, ale velmi důležitý. Ideální je vždy kombinace obou forem. Webové stránky také slouží pro komunikaci školy navenek a její prezentaci.

Nedílnou součástí jsou termíny konzultačních hodin, jež jsou rodičům nabídnuty na začátku školního roku. Tyto konzultace slouží k předávání informací ohledně jednotlivých pokroků dítěte, případně řešení aktuálních problémů. Tuto konzultaci je možné iniciovat jak ze strany školy, tak ze strany rodiče v případě potřeby. První konzultace by měla být uskutečněna hned na začátku školního roku a jejím obsahem by mělo být především zjištění očekávání obou stran a možnosti další spolupráce. Podstatné je také zjištění infor-

mací o dítěti, jež bude sloužit jako podklad k pedagogické diagnostice a následné práci s dítětem (Kargerová et. al., 2015). Následující konzultace jsou uskutečněny průběžně během školního roku dle možností a preferencí rodičů i školy.

Pro aktivnější rodiče může škola uspořádat besídky, představení, tvoření či jiná vystoupení dětí. Některé akce mohou být otevřeny i pro veřejnost, jako zahradní slavnost, „dýňobraní“, lampionový průvod, pouštění draků nebo opékání špekáčků. Akce většinou organizují mateřské školy. Je velmi žádoucí, aby ke spolupráci byli vyzváni i rodiče. Mohou přispět nápadem, tématem nebo manuálně při přípravách či drobným občerstvením. Někdo může také obohatit program akce. Při těchto akcích dochází k prohlubování vztahu mezi učitelkou – rodičem – dítětem ve všech rovinách.

2 DÍTĚ MLADŠÍ TŘÍ LET A MATEŘSKÁ ŠKOLA

Na úvod této kapitoly považujeme za důležité si definovat termín rané dětství. V literatuře se můžeme setkat se zaměřováním pojmů vzdělávání v raném věku a vzdělávání v předškolním věku neboli preprimárním vzdělávání. Pro nejlepší vysvětlení a pochopení je vhodné využít dokumentu UNESCO International Standard Classification of Education neboli ISCED 2011. Tento dokument také využil Průcha et al. (2016, s. 14), jež uvádí, že „vzdělávání v raném dětství je v ISCED 2011 označováno jako úroveň 0“ a současně, že „Programy na ISCED 0 se zaměřují na děti, které ještě nedosáhly věku stanoveného pro vstup do úrovně ISCED 1 (tj. primární vzdělávání). Úroveň ISCED 0 se dělí na dvě kategorie, a to: ISCED 01, definovaná jako rozvoj vzdělávání v raném dětství (*early childhood educational development*), typicky pro věk 0-3 roky; ISCED 02, definovaná jako pre-primární vzdělávání (*pre-primary education*), typicky pro děti od 3 let do věku stanoveného pro zahájení primárního vzdělávání. Z uvedené definice tedy vyplývá, že raný věk dítěte je možné interpretovat jako věk v rozmezí 2 – 3 let, v našem kontextu tedy jde o dítě mladší tří let.

Ani z hlediska psychologie není termín rané dětství přesně vymezen. V dřívějších letech byla situace jednodušší z toho pohledu, že děti mladší tří let byly vzdělávány pouze v jeslích či dětských skupinách. V dnešní době jsou již děti od dvou let nedílnou součástí většiny mateřských škol. Rozdíly v pojetí terminologie z psychologického hlediska se také zabývá Průcha a kol. (2016, s. 21), kde uvádí, že „Podle pojetí ECEC je nutno vzdělávání v raném věku chápat široce, tedy jako veškeré záměrné a řízené edukační procesy, kterými procházejí děti v institucích (tj. mimo rodinu) od prvních fází života až ke vstupu do předškolního vzdělávání, tj. obvykle ve věku 3 let.“

Vývoj dítěte je determinován biologickými a společenskými faktory. V raném věku dominuje vliv genotypu, tedy biologických faktorů, jakožto věk, pohlaví, potřeby, temperament, schopnosti, styl učení i zájmy. Jedná se především o vlivy zděděné, vrozené, prenatální i perinatální. Postupem času do dospělosti těchto faktorů ubývá a zvyšuje se vliv fenotypu, tedy společenských faktorů, jako například vliv rodiny, rodinné prostředí, výchova, hodnotový žebříček, vliv přátel, ... (Kargerová et. al., 2015) „Dokud děti nedosáhnou zhruba dvou let a devíti měsíců, je většina dětí, které navštěvují mateřskou školu, při matčině odchodu rozladěna. Přestože třeba pláčou jen krátce, mají nicméně tendenci sklouznout do nečinnosti a pasivity a neustále se dožadovat pozornosti učitelky.“ (Bowlby,

2010, s. 182) Tento jev je způsoben pevnou vazbou matky a dítěte a jeho schopností od-poutání. Většinou po třetím roce se situace upraví. Je to ovšem podmíněno důvěrou v jinou osobu a také pocitem, že dítě ví, kde se matka nachází a že se brzy zase setkají.

Rodina je první sociální skupinou, která formuje dítě i jeho vztahy ke společnosti. Umožňuje dítěti pozorovat chování a vztahy mezi jednotlivými členy, celkové rodinné klima, atmosféru a umožňuje mu identifikovat se s modelem (vzorem). Celý tento proces probíhá nezáměrně a dlouhodobě (Šulová, 2019).

„Úkolem institucionálního předškolního vzdělávání je doplňovat a podporovat rodinnou výchovu a v úzké vazbě na ni pomáhat zajistit dítěti prostředí s dostatkem mnohostranných a přiměřených podnětů k jeho aktivnímu rozvoji a učení.“ (RVP PV, 2018, s. 6) Ve Školském zákoně, §34 je ukotveno i vzdělávání dětí od dvou let věku a to s platností od 1. 9. 2020, a sice s dodatkem, že dítě mladší tří let nemá na vzdělání právní nárok. O jeho přijetí vždy rozhoduje ředitel školy s tím, že se řídí kapacitou mateřské školy i stanovenými kritérii pro přijetí. Je třeba vzít v úvahu i povinné předškolní vzdělávání, které vstoupilo v platnost 1. 1. 2017.

Při přijímání dětí mladších tří let do mateřské školy je nutné mít na paměti ustanovení v §2, vyhlášky 14/2005 Sb. o předškolním vzdělávání. *„Za každé ve třídě zařazené dítě mladší 3 let se do doby dovršení 3 let věku dítěte nejvyšší počet dětí ve třídě podle odstavce 3 snižuje o 2 děti. Postupem podle věty první lze snížit nejvyšší počet dětí ve třídě nejvýše o 6.“* (vyhláška 14/2005 Sb., o předškolním vzdělávání, 2005) Důvodem pro dodržení tohoto ustanovení je především zajištění bezpečnosti dětí, kvality vzdělávání a respektování věkových zvláštností i individuálních potřeb, zájmů a možností dětí mladších tří let. Pro zajištění komfortní situace personální i dítěte samotného je vhodné také uvažovat o tom, aby ve třídě byly přítomny dvě pedagogické pracovnice, případně chůva. V případě homogenních tříd pro děti ve věku 2-3 roky by přítomnost dvou osob byla celodenní, v případě heterogenních tříd je minimální překryv 3 hodiny. V případě, že je ve třídě přítomna chůva, je třeba, aby měla splněnu profesní kvalifikaci, již dosáhne formou rekvalifikačního kurzu akreditovaného MPSV. Podle zákona č. 247/2014 Sb., o poskytování služby péče o dítě, jsou stanoveny podmínky pro vzdělávání v dětských skupinách, kde jedna osoba může pečovat o maximálně šest dětí, a od 7 do 24 dětí jsou osoby nutné dvě (zákon 247/2014 Sb., o poskytování služby péče o dítě v dětské skupině a o změně souvisejících zákonů, 2014).

V mateřských školách tak přísné podmínky nejsou podloženy zákonem, ale jistě by byly žádoucí inspirací pro vhodné podmínky ke vzdělávání dětí raného věku v mateřské škole. Podněty je možné čerpat ze zahraničí, kde na vzdělávání této věkové kategorie kladou větší důraz než u nás. Některá pravidla jsou společná ve většině těchto zemí. Dle Kropáčkové & Splavcové (2016) se jedná především o nižší počet dětí, upravené podmínky vzdělávání, dostatečný prostor na adaptaci, uzpůsobený denní režim, úzkou spolupráci s rodinou, včetně spoluzodpovědnosti za výchovu a vzdělávání. Mezi tyto země bychom mohli zařadit Dánsko, Norsko, Švédsko, Finsko, Německo, Francii či Nizozemsko. Zde je především kladen důraz na brzké umístění dítěte do institucionální výchovy, aby byla zajištěna ekonomika státu a rodiče mohli jít do zaměstnání. Je to také způsobeno rozdílným nastavením sociálního systému oproti České republice, kdy jsou rodiče nuceni nastoupit do zaměstnání poměrně brzy po narození dítěte (Kropáčková & Splavcová, 2016).

Takto stanovené podmínky vzdělávání dětí mladších tří let jsou umožněny i příznivější ekonomickou situací a vyspělostí těchto zemí. V České republice již existují snahy o dorovnání těchto podmínek, ovšem jedná se spíše o lokální záležitosti. Dokud se nezlepší celkové nastavení fungování státu a podpora mateřských škol ze strany státu, tak bude úprava podmínek velmi složitá. K těm pak mohou přispět rodiče formou příspěvků či jiní donátoři, nebo může MŠ využít dotačních fondů, grantů či dotací Evropské unie, např. OP VVV.

2.1 Nástup dítěte do MŠ

Nástup dítěte do mateřské školy je zlomovým okamžikem nejen v životě dítěte, ale také celé rodiny. Na tento okamžik je třeba se důkladně připravit, aby to nebylo příliš stresující jak pro dítě, tak pro rodiče, tak také pro učitelky. Je vhodné využít návštěvy ještě před nástupem dítěte tak, aby dítě vědělo, do jakého prostředí se chystá a rodič měl možnost se ujistit v tom, že se dítě bude mít dobře, bude o něj postaráno a bude se rozvíjet po všech stránkách.

Ve většině případů je úplně první kontaktní osobou pro rodinu ředitelka, jež formálně předá rodičům informace, a rodiče předají informace jí. Tento prvotní kontakt se většinou odehrává při zápisu do MŠ. V průběhu setkání také vyplní všechny potřebné dokumenty, pokud je již nepřinesli s sebou vyplněné. Před nástupem dítěte do mateřské školy je důležité umožnit rodičům nahlédnout „pod pokličku“ mateřské školy. To obnáší seznámení

s prostředím, vzdělávacím obsahem i nabídkou, metodikou, personálem i nabízenými nadstandardními aktivitami, pokud je škola nabízí. Při té příležitosti má možnost ředitelka získat informace o dítěti. Může to být písemnou formou – formulář, dotazník nebo ústní formou – rozhovorem, na něž je třeba se prvně připravit (Kargerová et.al., 2015). Pro navázání úspěšné spolupráce je podstatné setkání rodičů s budoucí kmenovou učitelkou či učitelkami. Podstatné je také připravit rodiče na první dny v mateřské škole. Emoce rodiče jsou často přenášeny na dítě a z toho důvodu je nutné, aby nejistota, stesk, nervozita, „zůstali za dveřmi“ mateřské školy. Dlouhé ranní loučení a rituály také snadnému začlenění do kolektivu nepřispívají.

Při nástupu dítěte do mateřské školy je nutné, aby jak rodiče, tak samozřejmě především učitelky akceptovaly rozdíly v temperamentu dětí. Rozlišujeme tři typy temperamentu dětí: nenáročné, pasivní či nedůtklivé a podle toho se také rozlišují jejich reakce na tak zásadní životní změnu, jako je nástup do mateřské školy (Griebel & Nielsen, 2005). Při práci s těmito dětmi je důležité respektovat specifika jednotlivých kategorií a nesnažit se chování dítěte jakýmkoli způsobem měnit. Zhruba polovina dětí spadá do kategorie nenáročných dětí, jež si relativně rychle zvykají na změny, dokážou se přizpůsobit režimu, v reakcích jsou spíše klidné a otevřené všemu novému. Asi desetina dětí je pasivních, zdrženlivých, jejich adaptace trvá delší dobu a jsou považovány spíše za plaché. Poslední kategorie nedůtklivých dětí zasahuje také zhruba desetinu a typickými projevy je špatné přizpůsobování všemu novému a jejich prudkými reakcemi. Tyto děti jsou velmi aktivní, živé, ovšem jejich pozornost se dá poměrně snadno převést jinam. Mnohdy jsou označovány jako hyperaktivní. Ostatní děti nelze jednoznačně zařadit do žádné z uvedených kategorií a jejich projevy se prolínají (Griebel & Nielsen, 2005).

Nástupem do mateřské školy se dítě seznamuje s novým sociálním prostředím. Toto prostředí je pro něj něčím novým, neznámým a utváří si zde nové sociální vazby – s učitelkou, dětmi, uklízečkou, ředitelkou...

Jak u dětí, tak také u rodičů dochází k formování sociálních rolí. Není možné od nově přichozích rodičů očekávat to, co již stávající rodiče běžně ovládají. Je velmi přínosné obě skupiny rodičů promíchat tak, aby zorientování nově přichozích bylo rychlejší a efektivnější (Griebel & Nielsen, 2005). Stávající rodiče mají možnost předat novým své dosavadní zkušenosti s MŠ i poznatky, které během docházky svého dítěte získali. Noví rodiče se snaže seznámí s chodem školy i jejími specifiky.

2.2 Adaptační proces

Adaptační proces je v mateřské škole pro všechny nově příchozí společný. Někteří toto období zvládají velmi snadno, jiní s menšími obtížemi, jiní to mohou považovat za jedno z nejnáročnějších období. Obzvláště pro děti mladší tří let je toto období velmi složité, protože se ve většině případů jedná o první delší odloučení od matky. Nezřídka se také stává, že děti jsou na tuto situaci lépe připraveny, než jejich rodiče. Z toho důvodu je vhodné je předem upozornit, aby veškeré své starosti a obavy nepřenašeli na své dítě a přistupovali k této změně pozitivně a s nadhledem.

Dle pedagogického slovníku můžeme adaptaci definovat jako přizpůsobení se novým sociálním podmínkám, v našem případě přechodu z domácího prostředí do mateřské školy (Průcha et. al., 2009). Podstatné při usnadnění adaptace dítěte je snížení míry rizika stresu na co nejnižší úroveň. Toho je možné dosáhnout postupným přivykáním dítěte na novou situaci, přizpůsobit prostředí co nejvíce tomu rodinnému třeba vytvořením menších skupinek dětí, umožněním dítěti obrátit se na známou osobu (učitelku) v případě nejistoty. Zacházení učitelky s dítětem by se mělo co nejvíce podobat zacházení matky s dítětem. Dítěti je poskytnuto dostatečné množství informací o průběhu dne a má možnost spolurozhodovat o změnách, jež mohou nastat. Tím eliminujeme množství stresových situací (Griebel & Nielsen, 2005).

Konkrétní potřeby dětí se liší dle povahových vlastností, věku, aktuálního vývoje a zvyků rodiny (Kropáčková & Splavcová, 2016).

Nově přijaté děti i jejich rodiče jsou v některých školách zváni k návštěvám ještě před jejich nástupem. Toto je možné realizovat například pomocí herního odpoledne, jež je stanoveno v několika termínech. V tyto dny mohou děti přicházet do mateřské školy společně s rodiči a seznamovat se s prostředím, personálem a také si přivykají na větší skupinu dětí. Mnohdy je toto součástí adaptačního programu, jež je podstatný nejen pro adaptaci dítěte, ale také pro navození důvěry mezi rodičem a učitelem, když rodič vidí, jak se s dítětem zachází, mluví, jak si hraje s ostatními dětmi, jaké činnosti jsou jim nabízeny... (Kargerová et. al., 2015). Jinou formou této návštěvy mohou být dny otevřených dveří. Tyto mohou být organizovány jak před přijímacím řízením, tak také po přijetí před samotným nástupem. V tyto dny má možnost rodič klást otázky, které se týkají chodu MŠ, samotné třídy i konkrétních učitelek, vzdělávacího obsahu, nabídky, podmínek, ...

2.3 Edukace dětí mladších tří let

V mateřské škole je třeba respektovat individuální zvláštnosti dětí. Obzvláště důležité je to ve věkové kategorii dětí mladších tří let. Kropáčková & Syslová (2016) formulují specifika práce s dětmi mladšími tří let v mateřské škole. Podstatné je vytvoření vhodného a podnětného prostředí, využívání přiměřených metod a forem práce, uplatňování situačního, prožitkového a kooperativního učení, učení nápodobou, střídání řízených a spontánních aktivit a uspořádání činností do integrovaných bloků.

Velkou kapitolou v oblasti specifik edukace dětí mladších tří let v mateřské škole je správné dodržování životosprávy. Zásadní je zvýšená potřeba spánku oproti starším dětem. Potřebují stabilní režim dne. Nestačí jim mít k dispozici tekutiny, ale je třeba je neustále vybízet k pití. Co se stravy týče, je krajně nevhodné nabízení celozrnného pečiva. Děti v tomto věku na to nemají ještě uzpůsobenu trávicí soustavu. Dále není vhodné podávat alergeny jako mák, ořechy či med. Co se vyměšování týče, některé děti mají ještě pleňy, některé pouze na spaní, jiné i přes den. Je důležité je neustále vybízet k použití nočníku či toalety a několikrát za den je upozorňovat. Stravování i vyměšování je nejvhodnější pevně spojit s určitým časem, aby si děti postupně utvářely pravidelný nácvik. Ohledně potřeby pohybu je vhodnější využívat zahradu či blízké okolí, protože delší procházky ještě nezvládají, případně zvládají s obtížemi (Kropáčková & Splavcová, 2016).

Dítě raného věku je egocentrické a empatii se učí až v průběhu života a je proto důležité, aby jí velkou měrou disponovala pečující osoba. Při jejich vzdělávání je nutné uvažovat o tom, že v tomto období vyžaduje zkoumání svého okolí i všeho nového všemi smysly. Tím se rozvíjí i jeho paměť, pozornost i fantazie. I přes to, že většinou v rodině jsou děti odkázány vesměs na ukazování, jsou velmi komunikativní a komunikaci vyžadují.

Velký vliv v sociální oblasti je možné také vnímat ve vzoru učitelky. V případě, že je k dětem vlídná, milá, mají ji rádi a těší se na ni. V opačném případě z ní mohou mít i strach. Ovšem není nutné si představovat takovou situaci, kdy učitelka je laxní k dětem. Je třeba mít i stanovená některá pravidla, které se děti učí respektovat. Svobodová (2010) zmiňuje pojem sociální zrcadlo. Podle toho, jak se dospělí chovají k dítěti, tak si dítě utváří obraz o sobě samém. V případě, že se k němu učitelka chová jako k partnerovi, k sobě rovnému, tak to dítě vnímá pozitivně. V opačném případě si připadá až méněcenné a postrádá smysl ve snažení se být lepším.

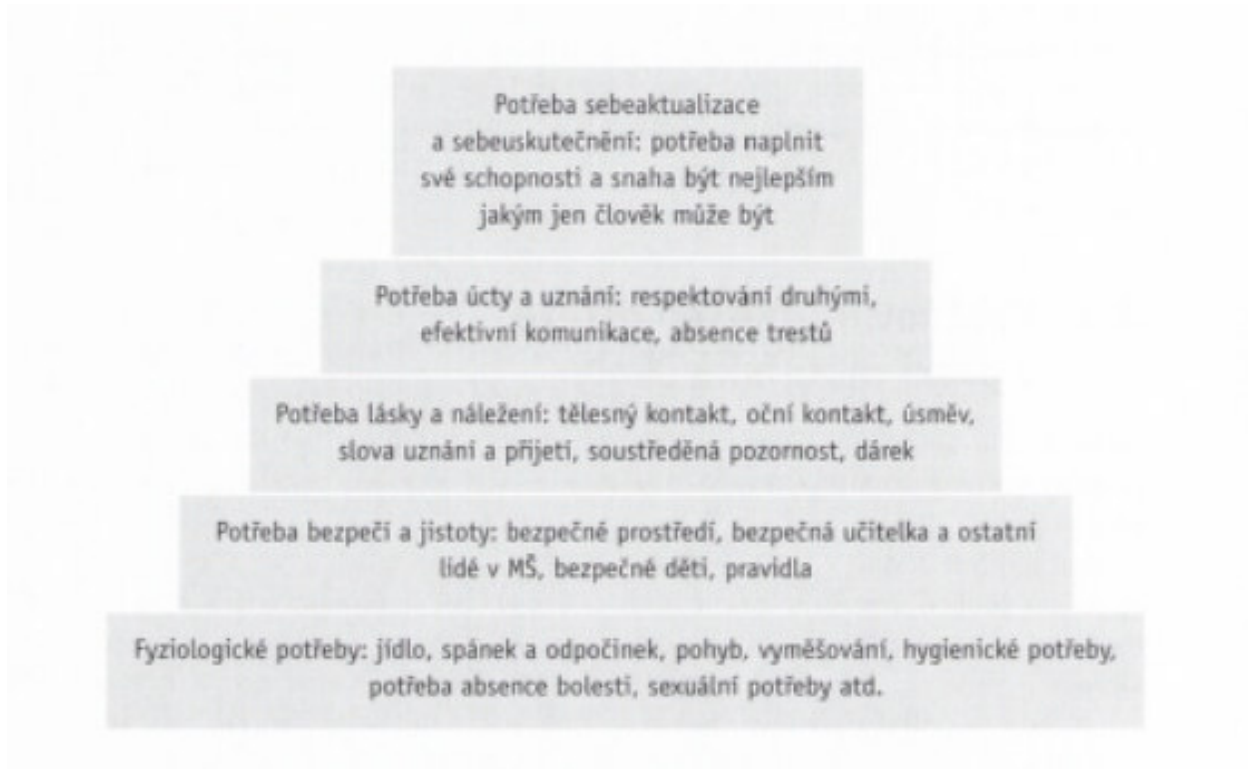
V případě vzdělávání dětí mladších tří let by i učitelky měly disponovat určitými předpoklady a měly být vzdělány pro práci s dětmi této věkové kategorie. Grůzová & Syslová (in Kropáčková & Splavcová, 2016) uvádějí, že mezi nejdůležitější kompetence učitelek při práci s dětmi mladšími tří let patří komunikační, manažerská, diagnostická a pedagogická kompetence. Především u dětí mladších tří let je důležité zohledňovat kvalitu vztahu, jež vychází z budování spolehlivého pouta k blízkým osobám. Pozvolné přivykání na učitelku probíhá za aktivního a déletrvajícího spolupůsobení matky tak, aby si dítě vytvořilo důvěryhodný vztah k učitelce. Kvalitu vztahu je velmi obtížné správně odhadnout a to je možné pouze na základě pečlivého pozorování. (Griebel & Nielsen, 2005)

PŘÍNOSY	RIZIKA
Celkový rozvoj dítěte	Nezralost dítěte
Kontakt s vrstevníky	Nedostatečná nebo nesprávná adaptace
Podnětnost a variabilita prostředí	Nepřiměřená délka pobytu v mateřské škole
Větší podpora samostatnosti při sebeobsluze	Nadměrná zátěž pro dítě
Pravidelný denní režim	Nepřehlednost či nejistota prostředí
Jistota v zajištění péče o dítě	Častá nemocnost dítěte
Kvalita poskytované péče	Odpoutání dítěte od rodiče
Kvalitní stravování a dodržování pitného režimu	Nepřipravenost prostředí mateřské školy
Poradenství	Integrace dětí
Zvyšování prestiže a kvality mateřské školy	
Spolupráce s rodinou	
Zajištění finančních prostředků pro mateřskou školu	

Tabulka 1 Přínosy a rizika vzdělávání dvouletých dětí v mateřské škole

Při přípravě i realizaci činností s dětmi mladšími tří let je třeba respektovat pravidla, jež nám pomohou co nejefektivněji je rozvíjet po všech stránkách. Podle Splavcové (2019) je třeba nastavovat přiměřené a splnitelné cíle a získané dovednosti častěji opakovat, aby si je dítě upevňovalo. Nabízené činnosti musí být jednoduché a vycházet z reálného života dítěte. Děti mladší tří let si neumí představit něco, s čím se doposud nesetkaly. Je důležité pracovat s prekoncepty dětí a na ty dále navazovat. Nejvíce se děti učí aktivním prožitkem, zkušeností, experimentováním či bádáním. Pro děti nemá žádnou vypovídající hodnotu, když výrobek vytvoří učitelka a dítě pouze přihlíží. Je nezbytné používat konstruktivní a popisnou zpětnou vazbu, nikoliv prázdné fráze. Podstatnou část dne by měla tvořit volná hra, jež je mnohdy v mateřských školách opomíjena. Není důležitý výsledek, nýbrž cesta, jež k dosažení tohoto cíle vede (Splavcová, 2019).

Nejvhodnější je využívání pohybových básniček, které děti velmi baví. Rozvíjí se jimi nejen aktivní, ale také pasivní slovní zásoba. Nezbytně důležitý je také správný řečový vzor, aby se předcházelo narušené komunikační schopnosti dítěte. Podstatnou součástí také tvoří čtení, které přispívá k rozvoji slovní zásoby. Již od narození je vhodné dětem číst každý den. Při činnosti dítě udrží pozornost jen na velmi krátkou dobu a proto je třeba činnosti střídat. Nejlépe pasivní činnosti prokládat pohybovými aktivitami. Dítě žije přítomným okamžikem „tady a teď“, jak zdůrazňuje Splavcová (2019). Vyžaduje množství pohybových aktivit, nejlépe ve spojení s hudbou. Vyhledává překážky, které může během dne zdolávat. Miluje manuální činnosti, kdy může vše vyzkoušet hmatem – práce s pískem, plastelínou, moukou... Baví jej experimentovat. V tomto období je důležité rozvíjet jeho samostatnost. Poskytnout mu dostatek času a prostoru, aby si činnost samo vyzkoušelo. Mnohdy rodiče činnost za dítě udělají, protože je to rychlejší a kvalitnější. Neuvědomují si ale, že tím dítěti nepomáhají, ale spíše mu ubližují. Typickým příkladem z běžné praxe mateřských škol je převlékání při příchodu do mateřské školy či při odchodu domů. U dětí mladších tří let dominuje převážně spontánní učení, kdy je třeba mít upraveno prostředí (jak doma, tak v mateřské škole) tak, aby dítě co nejvíce podněcovalo v rozvíjení jeho zájmů. Nejintenzivněji probíhá učení v tomto věku formou hry a prožitkového učení. Nedílnou součástí vzdělávací nabídky pro děti mladší tří let jsou podněty pro rozvoj samostatnosti a sebeobsluhy. Tyto činnosti jsou zařazovány v průběhu celého dne a pro děti tohoto věku jsou nenahraditelné. (Splavcová, 2019)

Obrázek 2 Pyramida potřeb dítěte (Svobodová, 2010)

V případě edukace dětí mladších tří let a při přípravě vzdělávacího obsahu je třeba také vycházet z pyramidy potřeb, jež prvotně sestavil A. Maslow. Z této pyramidy také vycházela Svobodová (2010) a zdůrazňuje, že u dětí mladších tří let dochází k naplňování na prvním a druhém stupni pyramidy. V některých případech na třetím. Zmiňovaná pyramida je uvedena na obr. 2.

Pro dítě je zpočátku nejdůležitější uspokojení základních fyziologických potřeb, jako je jídlo, spánek, pohyb a vyměšování. Proto je pro velkou část učitelek mateřských škol těžké s dětmi mladšími tří let pracovat. Z velké části se jedná o zajištění jeho hygieny, dopomoc při stravování, zajištění pravidelného režimu včetně spánku. V mateřských školách jsou z toho důvodu zaměstnávány chůvy, které prošly minimálně kurzem, který je k těmto činnostem opravňuje. Pocit bezpečí a jistoty dítě získá vřelým přijetím učitelky a vytvořením oboustranně důvěrného vztahu.

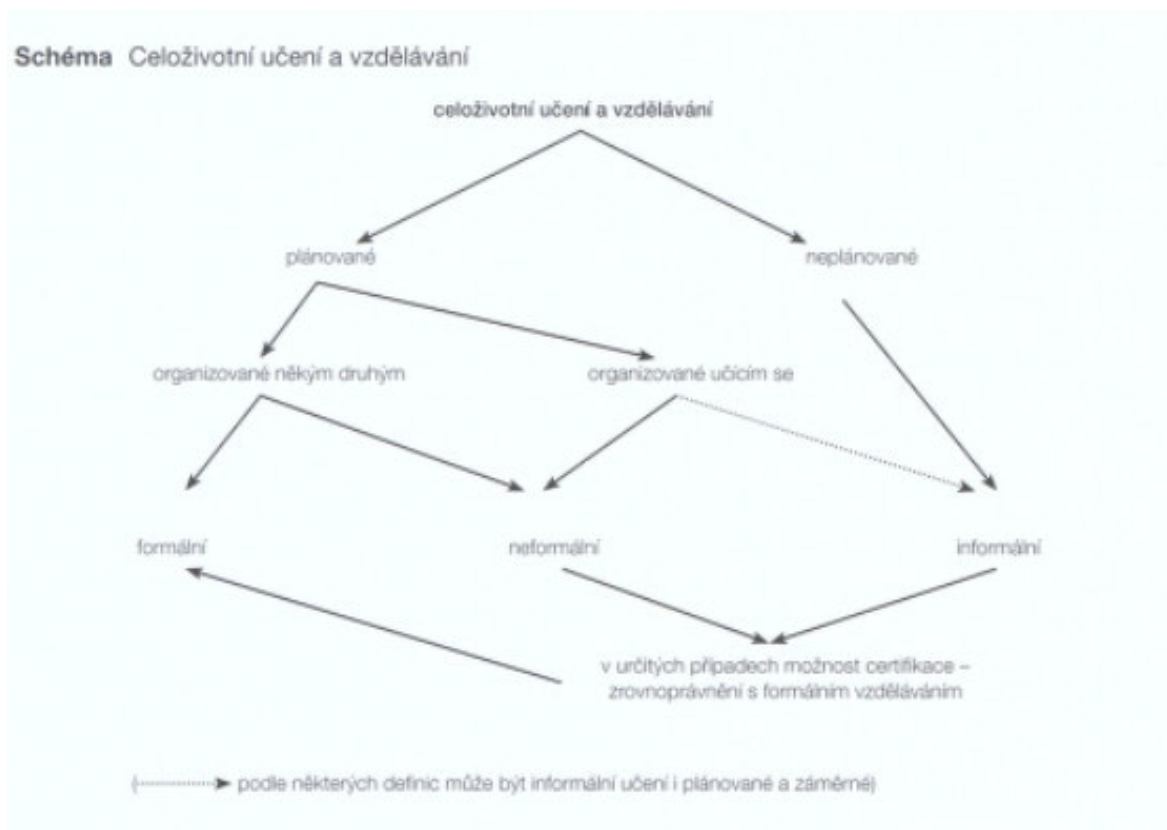
3 CELOŽIVOTNÍ VZDĚLÁVÁNÍ A UČENÍ

Součástí celoživotního vzdělávání na všech stupních je formální, neformální a informální vzdělávání. Na druhé straně celoživotní učení může být jak záměrné, tak také nezáměrné. *„Za učení jsou považovány všechny aktivity, které rozvíjejí jednotlivcovy znalosti, dovednosti nebo kompetence (způsobilosti) a směřují k jeho lepší uplatnitelnosti na trhu práce, tak k jeho osobnímu, občanskému a sociálnímu rozvoji“* (Průcha et al., 2009, s. 247). V textu hovoříme o vzdělávání a učení. Pojem vzdělávání je vnímán ze strany toho, kdo vzdělává a učení je z pohledu jedince, který je vzděláván.

Formální vzdělávání je organizováno vzdělávacími institucemi a vede k získání určitého stupně, které je formálně doloženo formou výstupního listu, certifikátu, vysvědčení či diplomu. Škola je pro naši společnost nepostradatelnou institucí, kde probíhá cílené vzdělávání nastupujících generací (Průcha et al., 2009, s.). Může mít různé formy dle stupně vzdělání - denní, distanční či kombinovanou. Podle Průchy (2015) se zaměřuje na osoby ve věku 6 – 25 let. Z hlediska cílů, prostředků i času probíhá organizovaně a má danou strukturu (Průcha, 2009). Vychází z Rámcového vzdělávacího programu, který je odlišný pro každý stupeň vzdělávací soustavy České republiky. Z hlediska učícího se jedince se jedná o záměrné učení.

Svou nezastupitelnou roli má také informální vzdělávání, které bychom mohli definovat podle Pedagogického slovníku jako *„celoživotní proces získávání znalostí, osvojování dovedností a postojů z každodenních zkušeností, z prostředí a kontaktů s jinými lidmi“*. (Průcha et al., 2009) Zjednodušeně řečeno se jedná o vzdělávání v průběhu běžných činností, které člověk vykonává, aniž by jeho prioritním cílem bylo se vzdělávat. Je úzce svázáno s rodinou, prací či volnočasovými aktivitami. Probíhá po celý život již od raného věku. Z hlediska učícího se jedince jde o učení bezděčné, nezáměrné, neinstitucionální. Od vzdělávání formálního a neformálního se liší tím, že je nesoustavné a má příležitostnou povahu (Průcha et al., 2009).

Posledním typem, na který se více zaměříme, je neformální vzdělávání. Je organizováno, ale mimo formální vzdělávací systém. Průcha et al. (2009) popisuje nutnost propojení a rovnoprávnosti všech tří složek - formálního, neformálního i informálního učení. Pro lepší srozumitelnost a pochopení jsou jednotlivé vazby uvedeny na obr. 3.

Obrázek 3 Vztah celoživotního učení a vzdělávání (Průcha et al., 2009)

Pobyt dítěte v mateřské škole by měl být komplexním vzdělávacím procesem, přičemž učitelka zohledňuje individualitu dítěte a cílevědomě na něj působí v průběhu jeho docházky (Svobodová, 2010).

Samostatnou kapitolou této oblasti pak tvoří vzdělávání rodičů. V ideálním případě by mělo být propojeno s mateřskou školou. Rabušicová (2004) uvádí, že v českých školách můžeme vidět dílčí aktivity, ale systematická podpora rodičů chybí.

Při odpoledních aktivitách pořádaných mateřskou školou můžeme hovořit o neformálním vzdělávání dětí a jejich rodičů. Mnohdy chybí stanoven cíl této aktivity, protože si školy ani neuvědomují, že se jedná o tento typ vzdělávání a že to vůbec vzdělávání je.

3.1 Neformální vzdělávání

Neformální vzdělávání se stává nedílnou součástí vzdělávacího systému. V oblasti vzdělávání dospělých má nezastupitelnou roli. V současné době nabývá na síle i v oblasti

předškolního vzdělávání. V tomto případě se jedná o vzdělávání, které není doloženo žádným výstupním listem ani potvrzení a přesto se o vzdělávání jedná.

Průcha (2015) jej definuje jako velké množství aktivit realizovaných mimo formální (školní) vzdělávání, například kurzy, školení, podnikové instruktáže či zájmové kluby. Neformální vzdělávání je součástí celoživotního vzdělávání člověka. Tuto definici doplňují Vacínová a Veteška (2011) o poznatek, že může zlepšit společenské postavení i pracovní uplatnění a konkrétně formou získávání dovednosti, vědomostí, znalostí, ale také kompetencí.

Charakteristické prvky neformálního vzdělávání shrnují autoři programu Erasmus (2018). Jedná se především o dobrovolnost, přístupnost, vzájemné učení se od sebe navzájem, učení pro život, založené na zkušenosti, prožitku. Podstatný je také celostní přístup rozvíjející učícího se jedince vycházející z jeho potřeb. (Jak se zapojit do neformálního vzdělávání mládeže s grantovou podporou programů Erasmus+ mládež a Evropský sbor solidarity, 2018)

Je vhodné se více zamyslet nad důležitostí neformálního vzdělávání. Je třeba si předem stanovit cíl i cílovou skupinu. V případě mateřské školy a odpoledních aktivit se jedná o vzdělávání jak dětí, tak také jejich rodičů.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

4 PROJEKT PODPORY SPOLUPRÁCE RODIČŮ A UČITELEK

Projekt je vytvořen na základě vnímaných nuancí v oblasti spolupráce rodiny a mateřské školy. Obecně je z mého pohledu největším problémem nedostatečná někdy až nulová komunikace mezi oběma stranami. Z vlastní zkušenosti jsou v mateřských školách viditelné rozdíly mezi pohledem učitelů/učitelek a rodičů. Je to možná způsobeno tím, že tato problematika není ukotvena v ŠVP školy nebo je, ale nedostatečně. Rodiče mnohdy potřebují mít základní informace ve fyzické podobě tak, aby se k nim mohly kdykoliv vrátit zpět. Ovšem tento typ informačního materiálu ve většině mateřských škol chybí.

Specifikem projektu je zaměření na děti mladší tří let a jejich rodiče. Jsou zde navrženy aktivity, které umožňují rodičům nahlédnout do chodu mateřské školy, seznámit se s prostředím i personálem a získat veškeré potřebné informace. Poskytnou jim také pocit jistoty, že jejich dítě bude v „dobrých rukou“ a bude se rozvíjet dle svých specifických potřeb. Pro děti je největším benefitem usnadnění jeho adaptace na mateřskou školu. Předem se seznámí s prostředím, personálem a postupný přechod bude pro něj snadnější.

Pro úspěch projektu je nezbytná spolupráce celého týmu školy, který je potřeba vhodně motivovat. Dobrá spolupráce s rodinami a snazší adaptace dětí představuje i usnadnění práce pedagogických pracovníků.

4.1 Cíl projektu

Cílem projektu je podpořit spolupráci rodiny a mateřské školy. Předpokladem je navázání kontaktu školy s rodiči a dítětem již před nástupem do mateřské školy. Prvotní kontakt by měl být již v době, kdy se rodiče rozhodují o umístění dítěte do mateřské školy. Měl by být také přínosný ve zvýšeném počtu zájemců o mateřskou školu. Spolupráce je následně prohlubována v průběhu nástupu dítěte a dále pak v prvním roce docházky do mateřské školy.

Předpokládá se provázanost a následnost jednotlivých aktivit. Začátek projektu je v době, kdy rodiče teprve uvažují o mateřské škole a přesto mají ještě dostatek času na rozhodování. Intenzivně se provázanost rozvíjí před nástupem dítěte do vybrané mateřské školy a postupuje v průběhu prvního školního roku.

4.1.1 Struktura cílů:

Hlavní cíl: Vytvořit systém podpory spolupráce mezi mateřskou školou a rodinou

Dílčí cíle:

a) před přijímacím řízením

- seznámit rodiče s obsahem vzdělávání, oslovit je za účelem zvýšení povědomosti o kvalitě školy

b) před nástupem dítěte do mateřské školy

- informovat rodiče o fungování a vizi školy
- nastavení otevřené diskuze mezi školou a rodinou
- zajistit dětem bezpečné prostředí, které jim usnadní nástup do MŠ
- seznámit rodiče i děti s prostředím MŠ
- seznámit rodiče i děti s personálem MŠ

c) po nástupu dítěte do mateřské školy

- usnadnit dětem adaptaci
- poskytnout prostor pro setkávání rodin nových i stávajících a personálu

4.2 Charakteristika projektu

Projekt je navržen tak, aby přispěl k rozvoji vztahů všech zúčastněných (rodičů, dětí, učitelek, chův, asistentek i vedení školy). Zaměřuje se především na rodiny s dětmi mladšími tří let, které plánují nástup do mateřské školy, a následně se jim věnuje po dobu prvního školního roku. Zabývá se touto problematikou z toho důvodu, že pro dítě je to zlomový okamžik v životě. Vstupuje do nového sociálního prostředí, které je pro něj neznámé a navíc zde má být samo bez rodičů. Nejen dítě je plno očekávání a rozpaků, ale také rodiče. Nezřídka se stává, že tento zlom v životě hůře nesou rodiče než děti.

4.2.1 Subjekty projektu

Subjekty projektu jsou především rodiče a děti mladší tří let. V projektu jsou respektována specifika těchto dětí a celkově jejich potřeby v době nástupu do mateřské školy.

Jsou zde také respektovány priority rodičů, jež potřebují získat pocit jistoty, že o jejich dítě bude v mateřské škole dobře postaráno, bude se tam cítit dobře a bezpečně a nebude strádat v žádném ohledu. Je třeba rodiče ujistit, že právě tato mateřská škola je tou nejlepší volbou pro jejich dítě.

V případě dětí je důležité seznámit je s prostředím i s personálem. Je třeba mu nabídnout pocit jistoty a bezpečí. Je to důležitý krok a změna v životě dítěte a celé jeho rodiny. Pravidelnost aktivit způsobuje postupné zvykání dítěte a usnadní tím ten první krok po nástupu. Dítě tak postupně získává jistotu, pocit bezpečí a čas v mateřské škole tráví s radostí.

4.2.2 Fáze projektu

Celý projekt je rozdělen do čtyř hlavních fází, které na sebe vzájemně navazují.

1. Přípravná fáze

V přípravné fázi byly navrženy aktivity, které mají vést k formování spolupráce mezi vedením školy, učiteli, rodiči a dětmi mladšími tří let.

Byla vybrána mateřská škola ve Zlínském kraji, ve které by měl být projekt ověřován. V této fázi probíhala také jednání s vedením mateřské školy a komunikace s kmenovými učitelkami ve vybrané mateřské škole.

Předběžně byl domlouván harmonogram jednotlivých aktivit a učitelky i vedení školy byli s navrženým projektem rámcově seznámeni.

2. Realizační fáze

Projekt byl realizován v průběhu jednoho školního roku ve vybrané mateřské škole (pozn. aktivity byly ověřovány jednotlivě v průběhu dvou let, z důvodu rozvolnění studia a pandemie Covid).

Jednotlivé aktivity jsou rozčleněny do dvou stěžejních etap – před nástupem a po nástupu dítěte do mateřské školy. Přičemž první aktivita je souvislá aktivita, která začíná v době, kdy se rodiče teprve budou rozhodovat o mateřské škole a chtějí smysluplně trávit čas se svým dítětem v kolektivu dětí stejného věku.

a) Aktivity před nástupem dítěte do MŠ

- Cvičení rodičů s dětmi od 1,5 roku
- Herní odpoledne
- Pohádková cesta mateřskou školou
- Brožura pro děti
- Informační e-mail před zahájením docházky
- Brožura pro rodiče

b) Aktivity v průběhu **prvního** školního roku

- Setkání na začátku školního roku
- Neformální setkání
- Netradiční akce školy pro rodiče
- Třídní schůzky
- Individuální schůzky
- Konzultační hodiny

3 Reflektivní fáze.

Jednotlivé aktivity byly bezprostředně po uskutečnění zhodnoceny realizátorkou projektu formou sebereflexe. Na závěr byl projekt hodnocen vzorkem rodičů formou evaluační ankety, kde měli možnost se vyjádřit k aktivitám projektu, kterých se zúčastnili. Dále byl projekt hodnocen ředitelkou vybrané mateřské školy, vedoucími pracovníky mateřských škol, učitelkami a nezávislým odborníkem v oboru předškolního vzdělávání.

4. Integrační fáze

Pro praxi mateřských škol byla sepsána doporučení pro realizaci projektu i jeho pravidelnou evaluaci. Evaluace by měla probíhat na konci školního roku formou dotazníků pro rodiče a jeho pravidelné vyhodnocování na pedagogických radách. Vhodné je vyjadřování všech pracovníků k projektu a jeho pravidelné upravování dle potřeb mateřské školy.

4.2.3 Obsah projektu

Součástí projektu je soubor aktivit, které přispějí k rozvoji či zlepšení spolupráce mezi učiteli/učitelkami a rodiči dětí mladších tří let v mateřské škole. V projektu jsou zohledněna specifika dětí mladších tří let a jsou tomu také přizpůsobeny veškeré aktivity.

Prioritně jsou aktivity nastaveny tak, aby byly určeny nejen samotným dětem, ale také jejich rodičům. Většina aktivit je založena na aktivní účasti obou. Aktivity absolvují děti se svými rodiči a nejsou tedy stresovány cizím prostředím ani cizími osobami.

Největšího přínosu ovšem bude dosaženo při realizování všech aktivit v průběhu školního roku dle uvedeného harmonogramu. Projekt by měl být opakovaně realizován v průběhu několika let tak, aby jeho přínos byl nejen ve zlepšení spolupráce, komunikace a vztahů mezi mateřskou školou a rodiči, ale také k jeho propagaci, šíření dobrého jména. Postupně by měl růst i zájem o mateřskou školu, protože bude otevřená a přístupnější veřejnosti. Rodiče budou mít k dispozici širší spektrum informací a vzdělávací obsah, nabídka i celkově vize školy budou transparentnější. S tím také souvisí nárůst počtu zájemců

Etapa	Aktivity	Cílová skupina	Typ aktivity
<u>Před zápisem</u>	Cvičení rodičů s dětmi od 1,5 roku	Rodiče a děti	Pravidelná
<u>Před nástupem do MŠ</u>	Herní odpoledne	Rodiče a děti	Pravidelná
	Pohádková cesta mateřskou školou	Rodiče a děti	Jednorázová
	Brožura pro děti	Děti	Jednorázová
	Informační e-mail	Rodiče	Jednorázová
	Brožura pro rodiče	rodiče	Jednorázová
<u>V 1. roce docházky</u>	Setkání na začátku školního roku	Rodiče a děti	Jednorázová
	Neformální setkání	Rodiče a děti	Pravidelná
	Netradiční akce školy pro rodiče	Rodiče a děti	Pravidelná
	Třídní schůzky	Rodiče	Pravidelná
	Individuální schůzky	Rodiče	Pravidelná
	Konzultační hodiny	Rodiče a děti	Pravidelná

Tabulka 2 Organizace aktivit

při přijímacím řízení do mateřské školy.

Všechny aktivity jsou realizovány v průběhu školního roku. Některé z nich jsou pravidelné, jiné jsou jednorázové. Termíny realizace si může konkrétní škola upravit dle svých potřeb.

Etapa	Termín realizace	Aktivity
<u>Před zápisem</u>	1 školní rok před nástupem dítěte do MŠ (září – červen)	Cvičení rodičů s dětmi od 1,5 roku
<u>Před nástupem do MŠ</u>	a) Březen, duben před zápisem b) pravidelně do nástupu	Herní odpoledne
	Srpen před nástupem	Pohádková cesta mateřskou školou
	Srpen před nástupem	Brožura pro děti
	Srpen před nástupem	Informační e-mail
	Srpen před nástupem	Brožura pro rodiče
<u>V 1. roce docházky</u>	Září (nástup dítěte)	Setkání na začátku školního roku
	Říjen – červen	Neformální setkání
	Průběžně (září – červen)	Netradiční akce školy pro rodiče
	Září, leden, červen	Třídní schůzky
	Listopad, květen	Individuální schůzky
	Týdně (září – červen)	Konzultační hodiny

Tabulka 3 Harmonogram aktivit

4.3 Evaluace projektu

Projekt musí být pravidelně evaluován tak, aby MŠ měla zpětnou vazbu o vhodnosti nabízených aktivit. Evaluace je prováděna formou dotazníku pro rodiče na konci školního

roku. Data z těchto dotazníků jsou zpravována a následně vyhodnocována. Evaluaci provádí koordinátor, pokud jej škola má, v jiném případě ředitel/ka.

Je třeba také vyhodnocovat konkrétní aktivity ihned po jejich uskutečnění. Toto vyhodnocení provádí koordinátor nebo ředitel/ředitelka formou písemného zhodnocení. Tato hodnocení jsou probírána a připomínkována na pedagogických radách

4.4 Projektový tým

Pro úspěšnou realizaci projektu v mateřské škole je třeba vhodně zvolit projektový tým. Řídicím orgánem vždy musí být ředitel/ředitelka, který/á dohlíží na vhodnost aktivit, formální náležitosti, rozpočet a případně řeší připomínky zúčastněných.

Pro maximální využití projektu je vhodné přijmout koordinátora na částečný úvazek, který bude mít na starosti aktivity i jejich realizaci. Jeho náplní práce bude časové rozložení, zajištění pomůcek, dohled při realizaci i následné vyhodnocení aktivity. Veškeré aktivity průběžně vyhodnocuje společně s ředitelem či ředitelkou. Na závěr projektu má na starost také evaluaci formou dotazníku pro rodiče a následnou úpravu pro další školní rok na základě zjištěných dat. Součástí týmu jsou také všichni pracovníci školy, pedagogický i nepedagogický personál.

4.5 Rozpočet

Projekt je financován z rozpočtu MŠ, kde je vyčleněna položka na spolupráci s rodiči. Část projektu může být financována z příspěvku na cvičení rodičů s dětmi nebo je možné využít i nabízené dotační programy (nezávislých institucí, kraje, města).

Pomůcky jsou zajištěny z materiálních zdrojů mateřské školy, případně jsou vyzváni rodiče k poskytnutí materiálních darů.

Stěžejním nákladem jsou mzdové náklady na koordinátora projektu. Tyto je vhodné pokrýt formou grantu či dotace, aby byl rozpočet MŠ co nejméně zatížen. Předpokladem je využití tohoto koordinátora na zastupování učitelek v případě nepřítomnosti. Je důležité tedy při jeho výběru požadovat nejen komunikační a organizační dovednosti, ale také pedagogické vzdělání. Pozici koordinátora může také vykonávat někdo přímo z MŠ, ovšem nad rámec svého úvazku a může být ohodnocen formou příplatků či prémie. Konkrétní úprava financování pak záleží na konkrétních možnostech a podmínkách konkrétní mateřské školy.

5 REALIZACE A OVĚŘOVÁNÍ PROJEKTU V MATEŘSKÉ ŠKOLE

Uvedený projekt byl v průběhu školního roku 2020/2021 ověřován ve vybrané mateřské škole ve Zlínském kraji. Z důvodu probíhající pandemie Covid-19 nebylo možné některé aktivity ověřit v plném rozsahu, jiné nemohly být realizovány vůbec. Vybrané aktivity byly realizovány již ve školním roce 2019/2020 (z důvodu rozložení závěrečného ročníku do dvou po sobě jdoucích let i předpokladu vývoje pandemie Covid-19). V mateřských školách byl sice víceméně zachován provoz s přísnými hygienickými opatřeními (ochrana úst a nosu, dezinfekce, eliminace cizích osob v prostorách), ale přesto docházelo i k nákazám a tudíž uzavírání na nezbytně nutnou dobu. Do vnitřních prostor byl umožněn vstup pouze na co nejkratší dobu a to pouze v nezbytných případech. Pohyb cizích osob umožněn nebyl. Rodiče sami měli obavy o zdraví svých dětí, a tudíž sami žádali vedení mateřské školy, aby se zde cizí lidé nepohybovali. I vstup rodičů do prostor MŠ byl velmi omezen na nezbytně nutnou dobu. Komunikace mezi všemi účastníky byla velmi ztížena. Veškerá nutná agenda se realizovala pomocí elektronické komunikace (především e mailu).

Z výše uvedených důvodů bylo nutné některé aktivity realizovat přes webové rozhraní – MS Teams nebo e-mail. Některé aktivity, které vyžadovaly shlukování více osob, nebylo možné zrealizovat vůbec (cvičení rodičů s dětmi, pohádková cesta MŠ).

5.1 Analýza současného stavu vybrané MŠ

Ve vybrané mateřské škole ve Zlínském kraji byla provedena analýza současné situace v oblasti spolupráce na začátku školního roku. Analýza proběhla ve dvou rovinách – SWOT analýza a výstupy z informačních dotazníků, které byly předloženy kmenovým učitelkám a také rodičům dětí mladších tří let navštěvujících vybranou třídu MŠ.

5.1.1 Swot analýza

Swot analýza byla provedena dle dostupných informací a zjištění z pozice rodiče, praxe studentky i jako učitelky jiné mateřské školy.

Z níže uvedené SWOT analýzy vyplývá, že MŠ nabízí velký potenciál k možnostem dobré spolupráce. Velkým benefitem může být jak vnitřní vybavení, velká zahrada i lokace MŠ, tak také lidský faktor na straně MŠ i rodičů. Nevýhodou je, že tento potenciál není využíván dostatečně nebo vůbec. Při efektivním využití všech možností

by bylo možné situaci rapidně zlepšit. Situace je v dnešní době velmi ztížena pandemií Covid - 19, která se světem šíří. Ovšem problémy v této oblasti, které jsou evidentní, jsou v MŠ již po několik let.

<p>Silné stránky</p> <ul style="list-style-type: none"> • aktivita učitelek • moderní prostory a vybavení • velká zahrada • stabilní pracovní kolektiv 	<p>Slabé stránky</p> <ul style="list-style-type: none"> • pasivita učitelek, nezájem • časový prostor • aktualizování webových stránek • variabilita komunikačních kanálů • atmosféra ve škole • striktní časový harmonogram • konzervativní přístup ke spolupráci (stereotypy) • přetížení zaměstnanců • nedostatek finančních prostředků
<p>Příležitosti</p> <ul style="list-style-type: none"> • blízkost základní školy • spolupráce se zřizovatelem • aktivita rodičů a rodinných příslušníků • lokace mateřské školy • dopravní dostupnost • spolupráce s UTB • spolupráce s Domem dětí • využití šablon z OPVVV 	<p>Hrozby</p> <ul style="list-style-type: none"> • pandemie Covid 19 • informovanost rodičů • pasivita a nezájem rodičů • pracovní vyčerpání rodičů • praxe studentů a studentek • nepřiměřená očekávání rodičů

Tabulka 4 Swot analýza spolupráce rodiny a školy

5.1.2 Komparace názorů rodičů a zástupců školy – výstup z dotazníku

K dotvoření obrázku o aktuální situaci v mateřské škole jsem využila krátký dotazník, který jsem předala vzorku rodičů a také kmenovým učitelkám. Názory všech jsem následně porovnávala. Vzor tohoto dotazníku je v příloze I.

A) Názor učitelek dané mateřské školy

Kmenové učitelky homogenní třídy dětí raného věku. První učitelka – 37 let, vysokoškolské vzdělání, 15 let praxe, druhá učitelka – 55 let, středoškolské vzdělání, 35 let praxe

Z pohledu učitelek je spolupráce dostačující. Rodiče jsou dostatečně a včas informováni všemi dostupnými kanály – webové stránky, nástěnky, e-maily. Jsou organizovány třídní schůzky, individuální schůzky i konzultační hodiny jak učitelek, tak také ředitelky. Rodiče mají možnost spolupodílet se na aktivitách – účastnit se třídních i individuálních schůzek, využívat konzultační hodiny, účastnit se akcí pořádaných v MŠ, podávat náměty na akce či výlety, spolupodílet se na organizování těchto akcí, poskytnout doprovod na školní výlet či organizovat besedu pro děti, organizovat rukodělné aktivity, poskytnou finanční či materiální dar nebo materiál na tvoření pro děti. O všech možnostech spolupráce jsou rodiče informováni e-mailem nebo osobně na třídních schůzkách. Učitelky se vyjádřily ke ztíženým podmínkám díky pandemii Covid 19 a také horší komunikaci. Částečně byla také realizována distanční výuka.

B) Názor aktuálních rodičů

a) muž 34 let, vysokoškolské vzdělání, 2 děti – dcera 5 let a dcera 2,5 let

Z pohledu rodiče je spolupráce dostačující, ovšem MŠ neposkytuje dostatečný časový prostor k jejímu vývoji. Dle jeho názoru nejsou informace předávány s dostatečným časovým předstihem a komunikace se omezuje formou nástěnek (1x týdně), emailu (2x ročně) a třídních schůzek (2x ročně). Rodiče mají možnost se spolupodílet na chodu MŠ, a sice účastí na třídních schůzkách, na akcích pořádaných MŠ či poskytnutím materiálního daru. Z jeho pohledu nejsou rodiče dostatečně informováni o možnostech spolupráce. Největší nedostatek shledává v nedostatečné komunikaci formou e-mailu o pravidelných aktivitách. Tyto aktivity jsou avizovány pouze formou nástěnek, což může být problémem v případě nepřítomnosti či nemoci dítěte.

b) žena 38 let, vysokoškolské vzdělání, 2 děti – dcera 9 let a syn 2,5 roku

Z pohledu rodiče je spolupráce dostačující a rodiče mají informace s dostatečným časovým předstihem. Zhoršenou komunikaci i spolupráci aktuálně přičítá pandemii Covid - 19. Jako komunikační kanály uvádí webové stránky, nástěnky a e-mail, které jsou využívány dle potřeby MŠ. Běžně jsou pořádány třídní schůzky, ale momentálně ne kvůli pandemii. Jako možnosti spolupráce jsou zmíněny účast na třídních schůzkách a akcích

pořádaných MŠ. Ohledně konkrétních forem a možností spolupráce není rodič vůbec informován a tudíž neví, jak by se mohl do spolupráce zapojit.

c) muž 34 let, vyučen, 2 děti – syn 5 let a syn 2 roky

Z pohledu tohoto rodiče spolupráce není plně dostačující a to především z důvodu vytíženosti rodičů. Odpovědi v dotazníku jsou ovlivněny probíhající pandemií Covid 19. Jako komunikační kanál uvádí pouze e-mail ve frekvenci 1x týdně nebo osobní setkání s učitelkou. Rodiče jsou informováni o všem dostatečně i s dostatečným časovým předstihem. Paradoxně k předchozím odpovědím uvádí jako možné aktivity spolupráce účast na akcích, organizaci besed pro děti i rodiče či organizování tvoření.

Z vlastní zkušenosti, jakožto matka dvou dětí, které již mateřskou školou prošly i jako učitelky MŠ mohu říci, že spolupráce je nedostačující. Rodiče nemají žádné informace o tom, jak by se mohly do chodu zapojit a učitelky jsou toho názoru, že o všem ví. Tím také dochází k rozdílnosti názorů, které vyplynuly i z dotazníku. Učitelky uvádí jako formy spolupráce individuální třídní schůzky i konzultační hodiny, ovšem rodiče o těchto možnostech vůbec neví. Informace není poskytnuta ani na nástěnkách, ani na webových stránkách. Pokud byla někdy nabídnuta tato možnost osobně, pak je to jistě nedostačující. Toto také vyplývá z porovnání názoru učitelek a rodičů. Učitelky v podstatě uvádí většinu možností komunikace a využívání komunikačních kanálů, ovšem de facto spoléhají na to, že rodiče budou sami od sebe tyto kanály aktivně využívat. Rodiče ale tuto informaci nemají nebo ji získali během krátkého pomíjivého okamžiku a tuto myšlenku si neuchovali.

Tedy o možnostech spolupráce se více méně informují rodiče navzájem. Málomocný rodič má odvalu se osobně zeptat a učitelkami není vyzýván k aktivní diskuzi či zapojení do chodu školy. Písemný záznam o formách spolupráce nebo možnostech zapojení se do chodu školy absolutně chybí.

5.2 Realizace aktivit v MŠ

Obsahem projektu je soubor aktivit, které jsou rozděleny do dvou etap – aktivity realizované před nástupem dítěte mladšího tří let do MŠ a aktivity realizované v průběhu prvního školního roku. Součástí první etapy je i aktivita ještě před přijímacím řízením. Rozvržení jednotlivých aktivit v průběhu projektu je uvedeno v tabulce č. 5. Pro efektivní využití projektu je podstatné dodržení uvedeného harmonogramu. Aktivity jsou promyšleny tak,

aby na sebe vzájemně navazovaly a představovaly tak kompaktní systém pro podporu spolupráce rodiny a mateřské školy.

Časové zařazení aktivity	Před přijímacím řízením	Před nástupem do MŠ	V 1. roce docházky
Číselné označení aktivit	1	2, 3, 4, 5, 6, 7	8, 9, 10, 11, 12, 13

Tabulka 5 Rozvržení aktivit

1. Cvičení rodičů s dětmi ve věku od 1,5 roku v MŠ

Jedná se o aktivitu, která je realizována před přijímacím řízením do mateřské školy. Začátek aktivity je v září, jeden rok před očekávaným nástupem k předškolnímu vzdělávání. Mateřská škola organizuje v odpoledních hodinách cvičení pro rodiče s dětmi ve věku od 1,5 roku. Toto cvičení budou mít na starosti nejmladších dětí v MŠ kmenové učitelky (případně koordinátorka) a bude se konat jednou týdně po dobu jednoho školního roku.

Propagace bude probíhat formou letáků a plakátů, které budou vyvěšeny v prostorách mateřské školy, základní školy, v budově zřizovatele i na veřejných místech. Nabídka bude umístěna i na webových stránkách školy i zřizovatele. Letáky budou volně přístupné v prostorách MŠ.

Kapacita tohoto cvičení bude max. 10 dětí vždy s jedním rodičem. Pokud bude zájem větší, je třeba rozšířit na více skupin buď ve stejný den, nebo rozložených do více dní.

Tato aktivita bude hrazena rodiči jako kroužek, případně formou příspěvků. Získané finance mohou sloužit na finanční ohodnocení učitelek, hodnocení koordinátorky nebo na propagaci. Předpokládá se, že tato aktivita se bude pravidelně opakovat každým rokem a tudíž propagace nebude následně potřebná v takové míře.

Náplní těchto lekcí budou seznamovací hry, básničky s pohybem, cvičení s využitím pomůcek MŠ, aktivity s využitím didaktických pomůcek MŠ. Každá lekce bude naplánována na 60 minut, přičemž učitelka volí aktivity tak, aby se děti nenudily. Aktivity mohou být prokládány nebo doplněny volnou hrou dětí v případě potřeby.

Tato aktivita musí být předem promyšlená a je úvodním vstupem potenciálních zájemců o mateřskou školu. Tímto krokem může vedení získat nové zájemce na další školní rok. Dobrá zkušenost je dále sdílěna pro další ročníky a předává se v komunitě rodičů i na veřejnosti. Vzorová ukázka jedné lekce je uvedena v příloze II.

Cíl:

- Vytvořit aktivitu pro rodiče s dětmi mladšími dvou let, které by v průběhu následujícího školního roku měli nastoupit do mateřské školy.
- Seznámit děti s novým prostředím a usnadnit jim zvykání si na toto prostředí.

Cílová skupina:

- Děti mladší dvou let, které by měly nastoupit do mateřské školy v následujícím školním roce (maximálně 10 dětí ve skupině)
- Rodiče těchto dětí

Typ aktivity:

Pravidelná aktivita, která je realizována jeden školní rok před nástupem dítěte mladšího tří let do mateřské školy. Aktivita je realizována vždy 1x týdně nebo alespoň 1x za čtrnáct dní.

Hrazená rodiči - finance poslouží k financování lektora/lektorky a nákup pomůcek.

Termín realizace:

Říjen – červen (ve školním roce předcházejícím potenciálnímu nástupu dítěte mladšího tří let do mateřské školy) v odpoledních hodinách v délce trvání 60 minut, včetně volné hry dětí.

Místo realizace:

Třída pro nejmladší děti v mateřské škole.

Realizátor:

Koordinátor aktivit/učitelka mateřské školy/externí lektorka

Pomůcky:

hudební přehrávač, nahrávky hudby, cvičební náčiní – míče, švihadla, žebříky, kruhy, balanční podložky, žíněnky, tunel, Orffovy hudební nástroje a jiné dle náplní jednotlivých lekcí

Průběh lekce:

Učitelka přivítá děti s jejich rodiči svolávací básničkou, kterou používá pravidelně ve všech lekcích. V rámci této básničky se všichni spojí do kruhu v pořadí vždy rodič, dítě, rodič, dítě...

Následuje soubor pohybových a hudebních aktivit dle nabídky lektorky. Lektorka se postupně přizpůsobí zájmům dětí – vybírá ty aktivity, které děti baví, zajímají. K aktivitám využívá různých pomůcek z nabídky mateřské školy. Náplní jsou především pohybové básničky, pohybové písničky, rytmická cvičení. Cvičí děti společně s rodičem, rodič napodobuje lektorku a dítě rodiče. Pro děti je motivační především to, že vidí, že rodič cvičí. Není třeba děti do cvičení nutit, pokud některé cvičit nechce, může se pouze dívat. Cvičí pouze rodič. Postupně se do cvičení samo zapojí. Motivace dítěte je převážně na rodiči.

Během cvičení dávají pozor na bezpečnost svých dětí rodiče. Lektorka má na starosti realizaci programu. Téma je vždy stejné alespoň po dobu jednoho měsíce. Jsou opakovány stejné písničky, básničky. Pokud děti vše zvládají, je možné pomalu přidávat. Cílem není zahltit je množstvím básniček a písniček, ale zajistit, aby se jim tam líbilo. Vítací básničky jsou neměnné po celý rok.

Na závěr lekce je vhodné zařadit překážkovou dráhu a volné hry dětí. V průběhu lekce mohou rodiče i děti využívat volně dostupných didaktických pomůcek i her. Pro volnou hru dětí je vyčleněn dostatečný prostor. Zpočátku je podíl volné hry největší, postupně přibývají řízené aktivity dle možností dětí. Je třeba, aby lektorka vždy reagovala na zájem dětí, jejich možnosti, potřeby.

Vlastní reflexe aktivity:

Aktivita nemohla být v původní formě realizována díky pandemii Covid-19. Náročnost přípravy celé souvislé aktivity je nutné předem důkladně promyslet a stanovit. Z toho důvodu byla realizována jedna vzorová lekce, jejíž protokol je uveden v příloze č. 2. Tato lekce mohla být realizována pouze přes dálkový přístup přes MS Teams a s dětmi aktuálně navštěvujícími mateřskou školu, které ještě nedosáhly věku tří let. Skutečnost, že cvičení bylo realizováno na dálku, ovlivnila i samotný přístup dětí. Pro děti to bylo velmi náročné, mnohé spíše pozorovaly obrázky na obrazovce, poslouchaly hudbu a tancovaly ve vlastním rytmu. I přes náročnost přenosu a mnohé technické nedostatky hodnotím tuto aktivitu v celku pozitivně. Děti se mě snažily napodobovat. Rodiče byli velmi nápo-

mocní. Některé děti básničky znaly a byly více aktivní. U ostatních se projevoval i ostych a obava z toho, že se jim nedaří přesně napodobovat. V průběhu bylo nutné děti stále motivovat a volnou hru pak absolvovaly samy s rodiči. Chybějící byl klíčový prvek, a sice prostředí mateřské školy.

2. Herní odpoledne rodičů s dětmi v mateřské škole

Herní odpoledne je realizováno ve dvou různých rovinách, přičemž obsah je vždy stejný. Rozdíl je pouze v termínech. Mateřská škola stanoví alespoň dva termíny před zápisem k předškolnímu vzdělávání, ve kterých mohou rodiče se svými dětmi přijít a společně si v odpoledních hodinách hrát ve třídách při běžném provozu. Pokud to z jakéhokoliv důvodu možné není, je jim vyčleněna zvláštní třída. Další termíny jsou po přijetí dítěte k předškolnímu vzdělávání vypsány vždy každý měsíc, nejlépe v pravidelném termínu – např. 15. den v měsíci vždy od 15 do 17 hodin. V případě, že 15. den připadá na víkend, pak se uskuteční v pátek před tímto víkendem. Další variantou je stanovení pevného dne, například první středa v měsíci.

Cíl:

- Seznámit s prostředím MŠ
- Posilovat sociální dovednosti dětí

Cílová skupina:

- Děti mladší tří let (nově nastupující)
- Rodiče těchto dětí

Typ aktivity:

- Pravidelná (2 termíny před pořádaným zápisem k předškolnímu vzdělávání a následně vždy 1x měsíčně po přijetí dítěte do MŠ)
- v odpoledních hodinách v délce trvání 2 hodiny

Termín realizace:

- březen, duben před pořádaným zápisem k předškolnímu vzdělávání
- každý měsíc po přijetí dítěte do MŠ

Místo realizace:

- třída mateřské školy
- v letních měsících to může být i zahrada MŠ

Realizátor: koordinátorka, ředitel/ka, kmenové učitelky

Pomůcky: hračky a didaktické hry ve třídě MŠ

Průběh:

Za běžného provozu mateřské školy je umožněno zájemcům s dětmi mladšími tří let navštívit třídu MŠ v určeném termínu v odpoledních hodinách. Děti mají možnost se zapojit do aktivit, které jsou součástí odpoledního programu MŠ nebo si hrát s volně přístupnými hračkami samy nebo s rodiči. V tuto dobu jsou ve třídě přítomny obě kmenové učitelky – jedna má na starosti odpolední program pro děti a druhá je k dispozici zájemcům a rodičům. Děti si s ní mohou hrát a rodiče se ptát na to, co je aktuálně zajímavé. V ideálním případě by v MŠ (pokud ne přímo ve třídě) měla být přítomna i ředitelka pro případ, že se rodiče budou chtít informovat. Rodiče mají možnost vyzvednout si zde veškeré dokumenty potřebné k zápisu dítěte.

Po přijetí dítěte do mateřské školy je možné na tuto odpoledne navázat a organizovat je pravidelně vždy každý měsíc tak, aby se nově přijaté děti snáze adaptovaly. Na taková odpoledne mohou učitelky připravit nějakou hru či aktivitu, do které se mohou zapojit i „tyto nové“ děti. Z důvodu lepší organizace je možné tuto odpoledne stanovit pravidelně, např. vždy na 15. den v měsíci, přičemž pokud tento den připadá na víkend, koná se v pátek před tímto víkendem. Nebo je možné určit vždy první středu v měsíci...

Během těchto aktivit nese učitelka odpovědnost pouze za děti aktuálně navštěvující MŠ, za „nové“ děti nesou odpovědnost vlastní rodiče.

Vlastní reflexe aktivity:

Aktivita byla realizována pouze v individuální formě dle uvolněných opatření z důvodu pandemie. Nicméně i přes tyto komplikace rodiče tuto možnost rádi využili a dle předchozí domluvy přišli s dítětem do MŠ. U takto malých dětí byl zprvu vidět ostych a obavy z nového prostředí. Rodiče, kteří využili možnost návštěvy opakovaně, tak si aktivitu velmi chválili. Děti si spíše hrály individuálně a využívaly hračky ve třídě. Do činností se příliš nezapojovaly, spíše pozorovaly z dálky. Díky epidemiologické situaci zde chyběla návaznost aktivity před zápisem a po něm (ten byl nakonec také s omezeními).

3. Pohádková cesta MŠ

Pro nově přijaté děti a jejich rodiče se v průběhu srpna zorganizuje akce, která má být seznámením s prostředím mateřské školy. Nejen se třídou nebo šatnou. Cílem této

akce je ukázat dětem a jejich rodičům, jak mateřská škola vypadá a s kým se v ní mohou v průběhu vzdělávání setkat. Prioritně je tato akce určena nově přijatým dětem, ovšem pokud je to z organizačních důvodů možné, je vhodné ji nabídnout i stávajícím dětem a jejich rodičům. V ideálním případě vyčlenit samostatný časový prostor pro nově přijaté děti – např. 15 – 16 hodin

Cíl:

- Seznámit děti i rodiče s prostředím MŠ, s provozním zázemím i zahradou
- Posilovat sociální dovednosti dětí

Cílová skupina:

- Děti mladší tří let (nově nastupující)
- Rodiče těchto dětí

Typ aktivity: jednorázová aktivita

Termín realizace: srpen před nástupem dítěte do MŠ

Místo realizace: prostory MŠ (třídy, ředitelna, kuchyň, šatny, zahrada)

Realizátor: ředitel/ka, koordinátorka

Pomůcky: kostýmy odměny, výzdoba MŠ

Průběh aktivity:

Jedná se o akci s tematikou pohádek, které spojují všechny děti na celém světě. V mateřské škole je vytvořeno několik stanovišť dle možností MŠ – např. v každé třídě, v ředitelně, v jídelně, na zahradě, v šatnách, umývárny... Každé stanoviště je tematicky pohádkově vyzdobeno a je na něm přítomen vždy nějaký zaměstnanec školy – ředitelka, učitelky, chůvy, kuchařky, uklízečky, ... Je vhodné zde zapojit i nepedagogické pracovníky, protože ti jsou také součástí mateřské školy. V případě potřeby je možné využít spolupráci se studentkami, které mohou při realizaci vypomoci nebo pomoci dokonce s organizací. Na každém stanovišti je pro děti připraven úkol, po jehož splnění následuje odměna (razítko, bonbón, lízátko, obrázek, omalovánka ...). V případě, že chce škola spíše dávat hodnotnější ceny, je možné cestu upravit tak, že děti na stanovištích sbírají části skládačky nebo razítka do karty a za složenou skládačku nebo vyplněnou kartu s razítky, pak následně získají odměnu.

Vlastní reflexe aktivity:

Aktivita nemohla být realizována z epidemiologických důvodů. Veškeré hromadné akce byly vedením školy zakázány. V tomto případě nebyla možná ani žádná alternativní varianta, protože to bylo nereálné. Pro všechny takové případy by bylo vhodné natočit videospot, jako alternativní prohlídku MŠ. Případně součástí webových stránek může být virtuální prohlídka školy. Některé školy již toto využívají. Je možné zapojit i studenty vysoké školy, kteří se touto činností zabývají. Ovšem pro děti tuto aktivitu není možné žádným způsobem nahradit, ty si ji musí prožít.

4. Informační e-mail /dopis

V průběhu měsíce srpna bude rodičům nově přijatých dětí zaslán informační e-mail. V případě, že rodič nevlastní e-mailovou adresu, může být zaslán poštou. Tento e-mail je vhodné zaslat před uskutečněním „pohádkové cesty“ z toho důvodu, že jeho součástí může být i pozvánka na tuto akci.

Součástí tohoto e-mailu by měly být základní informace, které rodič potřebuje ještě před nástupem dítěte do MŠ – ideálně ve formě informační brožury viz. aktivita č. 6. Součástí může být také krátké představení kmenových učitelek tak, aby rodič ještě před prvním dnem věděl, kdo bude provázet jeho dítě. Vzor e-mailu/dopisu je uveden v příloze č. III.

V průběhu roku pak učitelky využívají elektronickou komunikaci k předávání pravidelných informací o akcích a událostech na následující měsíc. Tento typ komunikace je výhodný především pro pracovně vytížené rodiče nebo ty, kteří do školy nechodí pravidelně nebo tam nechodí vůbec. Je nutné ale zachovat kompatibilitu předávaných informací různými informačními kanály – ústně, formou nástěnek, na webových stránkách či jiných.

Cíl:

- Poskytnout rodičům základní informace o chodu MŠ
- Představit rodičům kmenové učitelky, chůvy, asistentky

Cílová skupina:

- Rodiče dětí mladších tří let

Typ aktivity: Jednorázová, následně jsou informační e-maily s plánem akcí a podstatnými zprávami zasílány vždy jednou měsíčně.

Termín realizace: srpen před nástupem dítěte do MŠ

Realizátor: ředitel/ka, kmenové učitelky

Vlastní reflexe aktivity:

Aktivita byla realizována elektronickou formou – zaslání e-mailu. Všichni rodiče disponovali e-mailovou schránkou, tak bylo možné zaslat e-mailem. Z důvodu GDPR byly učitelky požádány o souhlas se zasláním jejich osobních informací. Rodiče poskytli okamžitou zpětnou vazbu. Bylo pro ně obohacující, že se mohli předem seznámit s tím, jak kmenové učitelky vypadají a jaké mají dosavadní zkušenosti. Fotografie ukázali i dětem, aby viděli, jak vypadají jejich budoucí paní učitelky. Obou cílů bylo v této aktivitě dosaženo a došlo k jejich naplnění.

5. Setkání rodičů nově přijatých dětí

Na konci srpna budou rodiče pozváni na společné setkání. Toto setkání je prioritně zaměřeno na předání informací, seznámení rodičů vzájemně i jejich seznámení s vedením školy, učitelkami i chůvami. Setkání by se měl zúčastnit kompletní personál MŠ, tak aby rodiče měli možnost všechny poznat.

Ovšem pro komfort rodičů i jejich dětí je vhodné zajistit na tuto dobu pro děti program ve vedlejší třídě, kde mohou být přítomny buď samy (pokud jsou již dostatečně socializovány) nebo v přítomnosti druhé dospělé osoby. Dětem je poskytnut prostor pro hraní s doplňující nabídkou aktivit pro ty, které by s utvářením vlastního programu měly problém. Toto „hlídání“ musí být zajištěno po celou dobu konání setkání.

Cíl:

- Seznámit rodiče a děti s prostředím MŠ
- Vytvořit prostor pro dotazy rodičů
- Zajistit program pro děti v průběhu setkání

Cílová skupina:

- děti mladší tří let
- rodiče těchto dětí

Typ aktivity: jednorázová

Termín realizace: srpen před nástupem dítěte do MŠ

Místo realizace: třída MŠ

Realizátor: ředitel/ka

Průběh aktivity:

Do mateřské školy do třídy nejmladších dětí jsou pozváni rodiče dětí mladších tří let, které mají nastoupit v září nebo v průběhu školního roku podle dosaženého věku.

Pro děti je zajištěno hlídání ve vedlejší třídě (nebo ve vedlejší části dle rozložení třídy). Rodiče mají možnost zde své děti nechat v péči chůvy a učitelky, dle počtu dětí případně s více učitelkami. Děti mají možnost si volně hrát, případně zde trávit čas i s druhým rodičem, pokud je přítomen.

Setkání zahajuje ředitel/ka základními informacemi k chodu MŠ a důležitým informacím pro rodiče. Blíže s rodiči rozebere příručku, kterou obdrželi před zahájením školního roku, a nabídne prostor pro dotazy. Představí rodičům personál MŠ.

Informace k chodu třídy předávají následně kmenové učitelky a vybídnou rodiče k dotazům. Seznámí je také s organizačními záležitostmi, akcemi a možnostmi spolupráce.

Na závěr setkání mají rodiče prostor k dotazům, následně k neformálnímu povídání s personálem i ostatními rodiči. V průběhu setkání je rodičům nabídnuto občerstvení, káva, čaj i nealko nápoje.

Vlastní reflexe aktivity:

Aktivita byla zrealizována již v minulém školním roce. V tomto roce by z epidemiologických důvodů zorganizována být nemohla (informace byly zaslány pouze elektronicky). Setkání se zúčastnila větší část rodičů i se svými dětmi. Děti si hrály ve vedlejší části třídy (odpočinkové) s chůvami a některými rodiči. Chvillemi bylo náročné, aby bylo slyšet povídání ředitelky a učitelek, ale reakce byly veskrze kladné. Rodiče velmi ocenili, že mohli přijít i s dětmi a bylo o ně postaráno. Některé rodiny přišly i v zastoupení obou rodičů a případně se u dětí vystřídali. Rodičům byla předána informační brožura a tak všechny důležité informace měli připraveny písemně a na jednom místě. Tuto brožuru s nimi prošla i ředitelka a vytvořila i prostor na dotazy k uvedeným informacím. Rodiče vyzvala, že pokud budou mít dotazy i posléze, je možné se obrátit na ni nebo na kmenové učitelky. Vládla poměrně uvolněná atmosféra, což bylo způsobeno i připraveným občerstvením – káva, čaj, voda, sušenky. Vše bylo předem připraveno a rodiče byli vyzváni na začátku, že si mohou vzít, co chtějí. K ruce byla jedna učitelka, která v případě potřeby doplnila zásoby. Všech cílů bylo dosaženo. Rodiče se ptali na otázky typu: „Jaké akce plá-

nujete na tento rok? Budou nějaké nadstandardní aktivity? Co všechno si máme zakoupit? Do kdy je třeba co přinést?“ Jediným nedostatkem bylo zajištění úklidu v herně pro děti. Někteří rodiče sice pomohli s úklidem, ovšem jiní odcházeli „bez mrknutí oka“.

6. Informační brožura pro rodiče

Pro rodiče jsou veškeré důležité informace shrnuty v brožuře tak, aby je měli vždy „po ruce“ a k dispozici kdykoliv ji budou potřebovat. Součástí příručky jsou kontakty na MŠ, provozní doba, denní režim, nabízené aktivity či souhrn akcí v průběhu roku. Jsou zde také zahrnuty informace o platbách za školné a stravné a co je vše třeba pořídit dítěti při nástupu do mateřské školy. Součástí brožury je také dotazník týkající se spolupráce rodiny a MŠ, tedy jaké formy spolupráce a komunikace rodiče preferují a co mohou oni MŠ nabídnout. Vzor brožury je uveden v příloze. IV.

Cíl:

- předat rodičům základní informace
- shrnout písemně všechny důležité informace

Cílová skupina: rodiče

Typ aktivity: jednorázová

Termín realizace: srpen před nástupem do MŠ

Realizátor: ředitel/ka, na tvorbě se podílí celý pedagogický sbor

Vlastní reflexe aktivity:

Informační brožura musela být rodičům zaslána elektronickou formou a současně byli vyzváni k připomínkám i dotazům. Zpětná vazba byla okamžitě velmi kladná, rodiče ocenili, že nemusí mít několik papírů a mají vše při jednom. Informace pro ně byly srozumitelné a jednoznačné. Logicky se doptávali na aktivity školy, ale v současné situaci ovlivněné pandemií je složité cokoliv dopředu předpovídat. V letošním školním roce byly veškeré aktivity pozastaveny z důvodu ochrany zdraví dětí i zaměstnanců. Cílů bylo dosaženo a brožura byla jednoznačně přínosnou pro mateřskou školu.

7. Informační brožura pro děti

Je určena pro nově nastupující děti. Součástí je jméno dítěte, jeho značka, označení třídy, vč. fotografie, foto školy, šatny a v neposlední řadě fotografie učitelek a chůvy. Cílem této brožury je usnadnění orientace dítěte. Tato brožura by měla v ideálním případě

být zalaminována se zaoblenými rohy tak, aby si s ní dítě mohla hrát, manipulovat. Je možné ji využívat i ve třídě při seznamování s prostředím, vlastní značkou či jménem.

Tuto knihu lze využít jako vzor pro vytvoření prediktabilní knihy s touto tematikou a pracovat s ní ve třídě v prvních týdnech a měsících po nástupu dítěte do MŠ. Vzor této brožury je uveden v příloze V.

Cíl:

- seznámit děti se základními piktogramy (značka, třída)

Cílová skupina:

- děti mladší tří let

Typ aktivity: jednorázová

Termín realizace: před nástupem dítěte do MŠ (ideálně předání na Pohádkové cestě)

Realizátor: kmenové učitelky, koordinátorka

Vlastní reflexe aktivity:

Dětem byla brožura poslána pouze elektronicky, což snížilo její úspěšnost. Rodiče ji příliš neocenili. Je to ale hlavně z toho důvodu, že nedocení její význam. Bylo by třeba rodiče prvně poučit, jak správně s touto brožurou manipulovat, pracovat. Mnozí ji ani nevytiskli a dítěti nepředali. Z toho důvodu jsme ji dětem vytiskli a zalaminovali a pracovali s ní v mateřské škole. Děti reagovaly velmi pěkně, hledali jsme značku v umývárně, v šatně, na šanonu k portfoliu. Podle fotek jsme hledali místa, která na nich byla - šatna, tříd. Brožuru jsme využili ke hrám, jejichž cílem bylo seznámení s důležitými piktogramy, se kterými se dítě v MŠ setkává.

Cíle jsme nakonec v plné míře dosáhli. Předpokládám, že když se učitelky i rodiče naučí s touto brožurou pracovat, bude pro děti velmi přínosná a dá se využívat mnohými způsoby.

8. Setkání s rodiči na začátku školního roku

Na začátku školního roku (v průběhu září) je uspořádáno setkání rodičů s vedením školy i učitelkami. Škola rodičům představí svoji vizi, seznámí je s obsahem vzdělávání, nabízenými aktivitami, se Školním vzdělávacím programem, Školním i Provozním řádem. Nastíní jim také koncepci rozvoje do budoucna (myšleno do dalších let i dále). Rodiče mají možnost ptát se na otázky, které je napadají v souvislosti s představenými informacemi,

s chodem mateřské školy, organizací i možnostmi spolupráce. Mají možnost se věcně vyjadřovat k předaným brožurám i nabídce aktivit.

Cíl:

- Seznámit rodiče nově nastupujících dětí s prostředím, podmínkami i personálem
- Vytvořit prostor pro kladení otázek
- Vytvořit prostor pro komunikaci „nových“ rodičů se stávajícími
- Zajistit hlídání dětí, případně program

Cílová skupina:

- Rodiče nově nastupujících dětí
- Stávající rodiče
- Děti mladší tří let

Typ aktivity: jednorázová

Termín realizace: září

Místo realizace: MŠ

Realizátor: ředitel/ka

Průběh aktivity:

Setkání je určeno jak pro nové rodiče, tak pro ty stávající. Mělo by být společné pro rodiče dětí z celé mateřské školy (ze všech tříd). Náplní by mělo být především seznámení s celoroční nabídkou akcí a aktivit a představení jednotlivých možností a forem spolupráce. Závěrem je vhodné dát rodičům prostor na neformální seznámení s ostatními rodiči. Rodiče nově nastupujících dětí mladších tří let tak mají prostor zeptat se stávajících rodičů, jak jsou spokojeni s chodem MŠ, s personálem i na případné „neveřejné, zákulisní“ informace.

Pokud je to možné, jsou rodiče vyzváni k tomu, aby přišli na setkání bez dětí. Vhodnou alternativou a možností pro rodiče, kteří tu možnost nemají, může být opět zajištěný program pro děti ve vedlejší třídě. Tento prostor je možné využít pro bližší seznámení dětí navzájem. Program pro děti může být organizován, nebo může mít podobu volné hry, kdy děti využijí prostory ke hraní dle vlastní volby a fantazie. V ideálním případě dozor nad dětmi mladšími tří let provádí chůva, která pracuje ve třídě s těmito dětmi. Většinou je to totiž ona, na koho se děti upnou po přechodu do nového prostředí.

Pro rodiče je přichystáno občerstvení, nápoje i káva a čaj. Ke konzumaci jsou vybidnuti ředitelkou, která setkání zahájila a také jej po celou dobu vede. Přítomny jsou všechny učitelky, aby rodiče měli možnost se informovat i konkrétně u jednotlivých učitelk.

Vlastní reflexe aktivity:

Aktivita byla uskutečněna v minulém školním roce, v letošním roce by to opět nebylo opět možné z důvodu pandemie. Setkání se zúčastnili jak noví rodiče, tak ti stávající. Zpočátku byla vidět nervozita nových rodičů, ovšem ta byla v neformální části rozptýlena. Ředitelka požádala stávající rodiče, aby se nových rodičů případně „ujali“. Vše vyplynulo přirozeně z diskuze. Postupně se utvářely menší i větší skupinky rodičů, někteří rodiče komunikovali s učitelkami i ostatním personálem.

9. Třídní schůzky

Tato forma by měla být rodičům nabídnuta cca 3x v průběhu školního roku. Konkrétně na začátku (v září), následně v průběhu (v lednu) a pak na konci školního roku (v červnu).

Cíl:

- Předat třídní informace všem rodičům současně (chod třídy, akce)
- Poskytnout prostor pro třídní záležitosti
- Řešit případné problémy ve třídě
- Nabídnout prostor na projednání návrhů rodičů k chodu třídy

Cílová skupina:

- Rodiče

Typ aktivity: pravidelná - 3x ročně

Termín realizace: září, leden, červen

Místo realizace: třída MŠ

Realizátor: kmenové učitelky

Průběh aktivity:

Třídní schůzka je organizována kmenovými učitelkami a je plně v jejich režii. Na začátku školního roku by součástí této schůzky mělo být seznámení s chodem třídy, s nastavenými pravidly, s vlastními aktivitami a akcemi nad rámec celoškolských aktivit.

Samotnou kapitolou by měla být obecně adaptace dětí na nové prostředí, případně prostor na připomínky rodičů. Na dalších třídních schůzkách se řeší průběžné organizační záležitosti a rodiče jsou seznámeni s následujícími událostmi i chodem školy v následujícím období. Na závěrečných schůzkách rodiče obdrží dotazník ohledně spokojenosti, chodu školy i spolupráci.

Na těchto schůzkách není vhodné řešit individuální problémy či individuální pokroky dětí. K tomuto účelu jsou určeny individuální schůzky. Jsou určeny k řešení třídních akcí, případně třídních úspěchů, případně problémů a jiných záležitostí. Určitě není vhodné v případě negativních připomínek někoho jmenovat, aby se rodiče necítili nekomfortně. V případě nutnosti je vhodné je vyzvat k individuální schůzce či využití konzultačních hodin.

V současné době je vhodné využít online formu třídních schůzek. Tato forma může představovat i vhodnou alternativu pro časově vytížené rodiče, kteří nemají možnost se osobně těchto setkání účastnit. Pro zefektivnění přenosu je vhodné tyto formy zkombinovat do budoucna tak, aby rodič měl možnost si formu účasti zvolit. Pokud je to možné, je vhodné ze setkání pořádat záznam či zápis tak, aby rodiče, jež nemají možnost se zúčastnit ani jedné z forem, o tyto informace nepřišli. Pro online komunikaci je vhodné použít například aplikaci MS Teams nebo jiný program dle možností a nastavení školy.

Vlastní reflexe aktivity:

Schůzky nebyly ověřovány kontinuálně, nýbrž odděleně. Některé se realizovaly v loňském školním roce fyzicky a jiné v letošním on-line formou. Mohla jsem tedy porovnat oba typy i jejich výhody a nevýhody. V každém případě je viditelný rozdíl. Při online schůzkách bylo evidentní, že rodiče odbíhají, nemají klid a ihned po ukončení se odpojují. Při osobním setkání byla daleko lepší a uvolněnější atmosféra. Rodiče mnohdy zůstali o chvíli déle, aby si mohli popovídat s učitelkou i ostatními rodiči na neformální bázi. V rovině třídní je atmosféra méně napjatá, než na bázi školní. Rodiče se vzájemně více poznávají, mají více společných témat. V této době byla náplň setkání spíše jen předáním informací a chyběla návaznost jednotlivých schůzek. Cílů bylo dosaženo, ovšem žádné organizační ani výchovné problémy nebylo třeba řešit.

10. Individuální schůzky

Tyto schůzky jsou určeny k řešení individuálních záležitostí. Přímými účastníky jsou vždy obě učitelky a ideálně i oba rodiče, pokud je to možné.

Cíl:

- Poskytnout prostor k řešení individuálních záležitostí
- Řešit diagnostiku dítěte
- Konzultovat formy vzájemné spolupráce

Cílová skupina: rodiče**Typ aktivity:** pravidelná 2x ročně**Termín realizace:** listopad, květen**Místo realizace:** MŠ**Realizátor:** kmenové učitelky**Průběh aktivity:**

Individuální schůzky jsou formou setkání, jehož prioritou je monitorování pokroků dítěte. Rodiče zde získají konkrétní informace o svém dítěti – o jeho adaptaci, chování v kolektivu, přístupu k organizovaným aktivitám i volné hře, o jeho posunu v oblasti sebeobsluhy. Rodiče mají možnost nahlédnout do diagnostiky, kterou mateřská škola provádí či do portfolia dítěte, pokud má. Toto setkání by mělo být alespoň dvakrát ročně – a sice v listopadu a v dubnu/v květnu. Na prvním setkání by se zaměřili na adaptaci dítěte a její další vývoj, kdežto na druhém už by se jednalo spíše o diskuzi o pokrocích dítěte, případně jeho sociálních dovednostech. Cílem těchto setkání by měla být domluva mezi učitelkami a rodiči o postupu ve vzdělávání a výchově dítěte tak, aby z toho mělo co největší prospěch. Je třeba, aby obě strany na vývoji spolupracovali a „táhli za jeden provaz“.

Vlastní reflexe aktivity:

Individuální schůzky proběhly v loňském školním roce ve fyzické podobě. V letošním roce byly omezeny na nezbytně nutné případy a pouze online formou. I přes to, že byly vypsány termíny schůzek, zúčastnila se pouze malá část rodičů, jiní to nepovažovali za důležité, potřebné. Z toho vyvozují, že rodiče mají potřebu jednat se školou jen v případě, že se vyskytne nějaký problém. Neumí příliš pracovat s myšlenkou, že mohou diskutovat s učitelkou nad pokroky dítěte. Z toho důvodu je nutné, aby v tomto směru škola více tuto aktivitu komunikovala směrem k rodičům, vysvětlila jim její přínosy a potřebu jak pro učitelky a jejich děti, tak také pro rodiče. Schůzky byly také ovlivněny probíhající

pandemií, mnozí neměli chuť ani čas na takovou schůzku a navíc z důvodu častého uzavírání nebyl ani vzdělávací proces tak kontinuální, jak by měl být.

11. Konzultační hodiny

Součástí efektivní spolupráce je i vhodné nastavení konzultačních hodin. Informace o těchto hodinách by měla být stále viditelně umístěna na nástěnce v šatně a tato informace by měla být k dohledání i na webu a jako součást příručky pro rodiče. Je také nutné rodičům důkladně vysvětlit význam těchto konzultací.

Cíl:

- stanovit čas vyhrazený pro rodiče
- nabídnout prostor na setkání rodiče, dítěte a učitelky

Cílová skupina:

- rodiče
- děti (dle nastavení)

Typ aktivity: pravidelná (týdenní)

Termín realizace: každý týden v daný den a hodinu

Místo realizace: MŠ

Realizátor: kmenové učitelky

Průběh aktivity:

V tyto hodiny mají rodiče možnost přijít bez objednání (nebo po předchozím nahlášení) do mateřské školy a bude se jim věnovat kmenová učitelka. Je možné stanovit dvojí konzultační hodiny (každá učitelka zvlášť) nebo jedny pro obě učitelky (mohou se střídat). V tuto dobu by měla být učitelka pravidelně přítomna v MŠ. Tyto hodiny jsou mnohdy málo využívány. Je to i z toho důvodu, že rodiče nejsou dostatečně informováni o této možnosti nebo o jeho využití. Je nutné specifikovat oblasti a případy, v jakých je možné je využít. Tyto hodiny mohou být také využity k setkání tripartity – tj. učitelka, rodič, dítě avzájemné diskuzi, jak je dítě v MŠ spokojeno, co se mu líbí/nelíbí...

Je vhodné nabídnout tuto možnost i online formou přes vybrané aplikace. Pro lepší organizaci je vhodné užívat v aplikaci i kalendář pro přehlednost.

Vlastní reflexe aktivity:

Konzultační hodiny byly vypsány, ovšem nesetkaly se s úspěchem u rodičů. Problém vidím v tom, že rodiče předpokládají, že těchto hodin mají využívat v případě potřeby, když chtějí něco řešit. Tak to ale není. Osobně bych byla pro setkávání tripartity pravidelně, dítě tak získá pocit důležitosti, samo se o sobě něco dozví, rodiče se dozví také nové informace. Je možné toto setkání pojmout formou hry tak, aby pro dítě bylo zajímavé, atraktivní.

Myslím si, že je to výborná aktivita a možnost komunikace rodičů s učitelkou, jen není dobře komunikována směrem k rodičům. Ti tuto možnost příliš nechápou, nerozumí jí a proto ji ani nevyužívají.

12. Neformální setkání v průběhu roku

Nesmírně důležité setkání k uvolnění atmosféry a napětí. V mateřských školách je využíváno podle mé zkušenosti minimálně. Setkání by se měl vždy účastnit někdo z pedagogického sboru. Ideálně alespoň dva lidé.

Cíl:

- Zajistit možnost vzájemného poznávání dětí i rodičů
- Vytvořit tematická setkávání
- Podpořit sociální dovednosti dětí i rodičů

Cílová skupina:

- rodiče
- děti

Typ aktivity: pravidelná (1x měsíčně)

Termín realizace: říjen – červen v odpoledních hodinách

Místo realizace: MŠ i mimo MŠ

Realizátor: koordinátorka

Průběh aktivity:

Tato setkání by měla být pravidelně organizována školou pro rodiče, ideálně jednou měsíčně. Může mít podobu kavárny, zahradní slavnosti, opékání špekáčků, setkání k určité příležitosti v roce - např. předvánoční, velikonoční... Vše dle možností školy a ochotě

učitelek i vedení. Může být nějakým způsobem zorganizováno, nebo jen zajištěn termín a prostor a zbytek ponechán volně na účastnících. Ideálně je zajistit organizaci a ponechat setkáním neformální charakter.

Toto setkání může být realizováno v prostorách mateřské školy, zahrady nebo na neutrální půdě (mimo prostory i areál MŠ). Jedná se o ryze dobrovolné setkání s absencí předávaných informací. Mateřská škola může zajistit občerstvení nebo program, ale také tato aktivita může být ze strany rodičů nebo v kombinaci. Tato setkání mohou být bez tématu nebo tématicky zaměřená. Může se jednat i o uspořádání kurzu pro rodiče i pracovníky současně – např. arteterapie, beseda s autorem knihy, společná práce na zahradě, ... Náměty na tato setkání je možné také získat od rodičů a vycházet tak z jejich zájmu. Není důležité, jaké množství rodičů se zúčastní, ale následně tuto aktivitu dobře propagovat tak, aby se příště zúčastnilo více rodičů. Pokud si tato setkávání vytvoří dobrou tradici, pak je budou rodiče sami vyžadovat.

Vlastní reflexe aktivity:

V minulém školním roce bylo uskutečněno několik setkání v závislosti na epidemiologické situaci. V letošním roce bohužel nebylo umožněno nic. S rodiči bylo uspořádáno opékání špekáčků. Setkání bylo velmi úspěšné, mateřská škola zajistila pouze prostor a pomůcky k opékání, suroviny si přinesli rodiče. Na setkání panovala uvolněná a přátelská atmosféra.

Byl uspořádán jeden tématický kurz pro učitelky i rodiče. Zúčastnilo se pouze pár zájemců z řad rodičů. Z mého pohledu to bylo i z toho důvodu, že rodiče měli obavy, co to vlastně bude a navíc, některým nevyhovoval termín.

Konkrétně u této aktivity je třeba vytvořit její tradici. Pokud se bude pravidelně opakovat, rodiče nebudou mít takový ostych a budou se i více zapojovat. Náplň těchto setkání je ryze v režii konkrétní školy.

Tato aktivita se hodně prolíná do následujících. V momentě, kdy je dáno nějaké téma, může být zařazena i jako netradiční akce nebo případně mohou být tyto dvě aktivity spojeny do jedné.

13. Netradiční akce školy pro rodiče

Př. Řemeslný jarmark

Jedná se o dvoufázovou aktivitu. Samotné akci může předcházet řemeslné tvoření rodičů s dětmi v prostorách MŠ formou workshopů. Rodiče mají možnost představit rukodělnou aktivitu a seznámit se s jinými. Druhou fází je samotný jarmark, kdy rodiče s dětmi prodávají vlastnoručně vyrobené produkty. Výtěžek z akce jde na proplacení pomůcek, případně děti mají možnost rozhodovat o použití finančních prostředků (ve spolupráci s rodiči). Děti se již v tomto útlém věku seznamují s penězi, jejich hodnotou i nutností práce k získání těchto prostředků. Akce je určena nejen pro rodiče z MŠ a jejich rodinné příslušníky, ale také pro veřejnost (ta se účastní jako návštěvníci jarmarku). Z toho důvodu je nutná i propagace, nejlépe formou letáků, plakátů, informací na webových stránkách. Vhodné je i do distribuce zapojit rodiče a jejich děti. Je podstatné, aby si děti zažily celý proces, který vede od výroby produktu až po jeho prodej na jarmarku a tím také finančnímu zisku.

Cíl:

- Uspořádat jarmark rukodělných prací
- Podporovat v dětech zájem o rukodělné práce
- Podpořit společnou tvorbu rodičů a dětí
- Nabídnout aktivitu otevřenou pro veřejnost (šíření dobrého jména MŠ)

Cílová skupina:

- rodiče
- děti
- veřejnost

Typ aktivity: jednorázová

Termín realizace: dle harmonogramu MŠ a ŠVP

Místo realizace: Prostory MŠ nebo zahrady (dle ročního období)

Realizátor: Koordinátorka

Pomůcky: dle jednotlivých činností

Průběh akce:

Akce je pořádána ve dvou fázích (ve dvou termínech).

1. Řemeslné workshopy – rodiče jsou osloveni na možnost spolupráce při výrobě produktů na jarmark. Prezentovat svůj koníček, zájem, povolání v oblasti rukodělné aktivity – např. korálková výroba, výroba z fimo hmoty, výroba papírových tašek, přírodní kosmetiky... Může se také jednat o nějakou aktivitu s dítětem, jejímž výsledkem je výrobek - výroba zápichu z papíru, malování na kameny, výroba razítek z gumy... Vše dle nápadů a fantazie učitelek i rodičů. Ve vybraný den přijdou rodiče, kteří nějakou aktivitu budou prezentovat a společně se svým dítětem ji předvádí ostatním, kteří přijdou jako diváci. Je vhodné mít alespoň pět stanovišť, přičemž každé stanoviště se zaměřuje na něco jiného. Je důležité, aby nabídka byla pestrá a návštěvníci tak měli možnost výběru. Vyrobené věci jsou ponechány v MŠ na jarmark. Jelikož si ale děti většinou nějaký výrobek chtějí odnést domů, je vhodné vyrobit dva. Pokud děti a jejich rodiče některý výrobní proces zaujme, mohou vytvářet i doma a následně výtvořiny dodat na jarmark.

2. Řemeslný jarmark – Ideální je pořádat jej ve venkovních prostorách MŠ. Výrobky jsou vystaveny na stolech a prodej zajišťují přihlášení rodiče se svými dětmi. U každého stolku je kasička. Ideální je forma dobrovolného příspěvku za výrobek. Cena může být určena cenovkami u výrobků, aby rodiče měli představu o nákladech. Prodávat vlastní výroby na jarmarku mohou i sami rodiče a finanční prostředky pak jsou pouze jejich. Zajistí si tím prezentaci svého zájmu či povolání a ostatní mají možnost nákupu na místě nebo objednávky. Důležité je předem koordinovat množství prodejců i druh nabízeného zboží.

Vlastní reflexe aktivity:

Akce byla uspořádána v loňském školním roce. Z počáteční nejistoty a ostýchavosti rodičů nakonec vznikla velmi úspěšná akce. Na řemeslné workshopy se přihlásilo šest aktivních rodičů se svými dětmi. Na každém stanovišti byl rodič se svým dítětem (nebo dětmi) a předváděl výrobu. Konkrétně šlo o korálkovou výrobu šperků a doplňků, malování na papírové tašky, výrobu obrázků na zeď, výrobu vonných solí, vyrábění korálek z fimo hmoty a výrobu panenek z drátku a zbytků látky. Děti byly přítomny při výrobě a pomáhaly rodičům. Ukázky výroby jsou uvedeny v příloze VI. Ve většině případů byli přítomni oba rodiče nebo pomohl personál školy v případě, že rodič potřeboval vystřídat nebo si dítě potřebovalo chvíli hrát. Rodiče (návštěvníci) procházeli jednotlivá stanoviště a se svými dětmi se učili vyrábět uvedené výrobky.

Ve druhé fázi se zapojilo několik rodičů navíc, jiní přinesli alespoň výrobky - zápi- chy, obrázky na dřevěných plátech, malované kamínky. Děti se opět aktivně účastnily pro- deje. Některé vydržely více, jiné méně. Ale překvapivě téměř po celou dobu pomáhaly rodičům při prodeji. Seznamovaly se tak s finanční gramotností v již takto nízkém věku. Celkově se akce setkala s velkým úspěchem u rodičů (spíše tedy pasivních, jako návštěv- níků), ale také u veřejnosti (spíše rodinní příbuzní a přátelé školy). Předpokládám, že při pokračování tradice bude úspěch pro školu stupňován.

5.2.1 Návrh akcí s rodiči a pro rodiče

V průběhu školního roku jsou pořádány akce pro rodiče i celé rodiny. Tyto akce jsou pevně spjaty buď se svátkem v roce nebo s určitým měsícem dle ŠVP. Tyto akce jsou pořádány v odpoledních hodinách v prostorách MŠ.

1. Tříkrálový pochod – 6. ledna
2. Řemeslný jarmark – ukázka řemeslné tvorby rodičů i externích osob. Může se jednat např. o výrobu ze dřeva, z kovu, drátkování, výroba vonných směsí, bylinkových pytlíků, výroba šperků, výrobky z fimo hmoty, šité výrobky či oblečení, ... (únor)
3. Velikonoční jarmark /tvoření – setkání s velikonoční tematikou. Může být zaměřeno jako společné tvoření rodičů s dětmi nebo jarmark (ukázky výrobků, které děti tvořily v MŠ i s rodiči doma). Součástí může být i ukázka košíkářství nebo pletení pomlázek. Ty- to výrobky si pak děti společně s rodiči mohou odnést domů. (březen/duben)
4. Den knihy – beseda s autorem knihy nebo čtení rodičů či prarodičů dětem (březen)
5. Den vody – společná návštěva vodárny nebo vodního zdroje spojená s aktivitami nebo pokusy a hry s vodou v MŠ (březen)
6. Prvomájový průvod (květen)
7. Karneval rodičů a dětí – společně strávené odpoledne v kostýmech (dle potřeby)
8. Předprázdninové setkání – poslední setkání před prázdninami spojené s poznáváním cizích zemí – ochutnávky pokrmů, povídání o cizích zemích (kdo kde byl, možno využít promítání fotek a prezentací) - (červen)
9. Karneval pro nové děti (září) – přivítání nově příchozích dětí a jejich rodičů

10. Dýňové tvoření – společné dlabání dýní a ochutnávka pokrmů z dýní, které připraví samy děti ve třídách, v kuchyni kuchařky i rodiče – koláč, polévka, pečená dýně, ...

11. Svatomartinské slavnosti – divadelní představení o legendě sv. Martina (realizují pracovníci školy nebo rodiče nebo ve spolupráci), možná i ochutnávka svatomartinských pochoutek, pro rodiče i svatomartinského vína, aktivity pro děti spojené s legendou o sv. Martinovi – jízda na bílém koni, ...

12. Vánoční tvoření, posezení, zpěv u stromečku, pečení cukroví – předvánoční setkání může mít několik forem nebo kombinací. Může se jednat o společné tvoření nebo pečení cukroví s rodiči. Případně posezení (cukroví upečou děti ve třídě a přinesou rodiče z domu) spojené se zpěvem u nazdobeného stromečku. Tuto akci je možné dotvořit také besídkou dětí, kterou připraví společně s učitelkami.

6 EVALUACE PROJEKTU

Projekt byl navržen v době, kdy bylo běžné, že v mateřské škole se denně setkávají děti, rodiče, prarodiče, učitelky, ředitelka i ostatní personál školy. V současné době je celková situace ztížena pandemií Covid – 19, a tudíž i osobní kontakty jsou omezovány na minimum. Z toho důvodu byly možnosti osobních setkání, hromadných akcí i akcí pořádaných mateřskou školou omezeny na minimum. Aby byla evaluace co nejvíce přínosná a odhalila přednosti i limity projektu, zahrnuje hodnocení z několika různých pohledů. Z pohledu autorky projektu, rodičů účastnících se projektu, učitelek MŠ, vedoucích pracovníků a ředitelky MŠ i nezávislého odborníka v oblasti předškolní pedagogiky.

6.1 Vlastní reflexe projektu

Realizace všech aktivit byla negativně ovlivněna probíhající celosvětovou pandemií COVID – 19. Některé aktivity nemohly být realizovány vůbec, jiné v omezené nebo změněné míře. Jen díky rozložení ověřování aktivit do dvou po sobě následujících let bylo možné projekt vůbec realizovat. Ověřování aktivit je názorně ukázáno v tabulce č. 6. Ovšem takové rozložení aktivit znemožnilo porovnání projektu a jeho fungování jako celku. Prioritním záměrem totiž bylo realizovat aktivity tak, aby na sebe vzájemně navazovaly. Aby byla propojena etapa před nástupem dítěte do MŠ a etapa v prvním roce docházky. I přes tato úskalí celkově hodnotím projekt jako velmi úspěšný a věřím, že při dodržení kontinuitnosti a upravení projektu na míru každé mateřské školy bude velmi přínosným.

I má pozice, jakožto koordinátora aktivit (osoby zvenčí) ovlivnila průběh aktivit. V případě, že projekt realizuje někdo, kdo je rodičům i dětem více známý, přináší rychlejší zlepšení spolupráce i vztahů a také se rodiče nemusí ostýchat.

Celkově byly všechny aktivity hodnoceny velmi kladně již při realizaci. Bylo evidentní, že rodiče jej velmi oceňují, děti zvládaly aktivity společně s rodiči velmi dobře. Stanovených cílů bylo i přes nepříznivé podmínky dosaženo, i když možná v podstatně menší míře, než kdyby projekt byl realizován tak, jaký byl jeho záměr. Kontinuální provázanost dvou etap přímo navazujících na sebe a promyšlenost aktivit v návaznosti na sebe. Celkově je projekt potřeba upravit na míru konkrétní MŠ, ve které bude aplikován, stanovit realizační tým i konkrétní podmínky. Díky současné situaci bych zvolila i alternativní aktivity (on-line varianty) a předem je do projektu zakomponovala.

Důležité je důkladně připravit projekt a přizpůsobit jej přímo pro potřeby konkrétní školy, určit realizační tým a promyslet motivaci pracovníků. Toto vidím jako největší úskalí projektu – ochotu a zájem pracovníků. I když i pro ně je přínosné, když mají dobré vztahy s rodiči, ale pro některé to může znamenat práci navíc, kterou bez vhodné motivace nebudou chtít uskutečnit nebo ji budou realizovat s nechutí a nezájmem, což se projeví a bude se to přenášet i na rodiče.

Aktivity realizované ve školním roce 2019/2020 (i alternativy)	Herní odpoledne Setkání na začátku školního roku Neformální setkání Netradiční akce školy pro rodiče Třídní schůzky Individuální schůzky Konzultační hodiny
Aktivity realizované ve školním roce 2020/2021 (i alternativy)	Cvičení rodičů s dětmi – 1 lekce on-line Brožura pro děti Brožura pro rodiče Informační e-mail Třídní schůzky
Aktivity nerealizované z epidemiologických opatření	Pohádková cesta mateřskou školou

Tabulka 6 Realizace aktivit

6.2 Hodnocení rodičů

Hodnocení rodičů probíhalo formou evaluační ankety po realizaci projektu. Vzor této ankety je uveden v příloze VII. Rodiče se účastnili všech realizovaných aktivit podle svých možností. V případě potřeby byli s projektem blíže seznámeni a měli prostor na detailnější informace s možností dotazů. Spolupráce s rodiči byla na velmi dobré úrovni, všichni byli velmi ochotni poskytnout zpětnou vazbu a napomoci tak v ověření projektu a zachycení jeho případných rizik a úskalí. Shrnutí hodnocení všech oslovených rodičů je v tabulce

č. 7. Bylo osloveno šest rodičů dětí mladších tří let, dva nakonec z časových důvodů nebyli schopni evaluační anketu doložit. Reálně tedy byla poskytnuta zpětná vazba od čtyř oslovených rodičů. Děti byli v uvedeném věku v době ověřování projektu, v době hodnocení již některé dosáhly tří let. Originály evaluačních anket jsou uloženy u autorky práce.

a) matka, 2 děti (dívka 9 let, chlapec 3 roky), vysokoškolské vzdělání, zaměstnanec

Výhody projektu spatřuje v možnosti seznámení s prostředím školy, hraní s hračkami v prostředí školy, povídání s učitelkami i ostatními rodiči. Jako nejvíce významné aktivity pro ni nebo dítě hodnotí herní odpoledne, pohádkovou cestu (když by se realizovala), brožuru pro děti, informační e-mail, brožuru pro rodiče a setkání na začátku školního roku. Za nepodstatné považuje neformální setkání.

Celkově projekt hodnotí kladně a jako přínosný.

b) matka, 2 děti (dívka 6 let, chlapec 3 roky), vysokoškolské vzdělání, podnikatelka

Obě děti nastupovaly do mateřské školy ve věku dvou let. Dcera v době, kdy obecně spolupráce i komunikace s mateřskou školou byla na úplně jiné úrovni, než je v současnosti.

Výhody projektu vidí v možnosti osobního setkání a seznámení s učitelkami i ostatními rodiči. S některými rodiči je možnost navázání přátelství i mimo mateřskou školu. Podstatné také bylo získání důvěry v mateřskou školu díky těmto aktivitám. Nejvíce prospěšné pro syna bylo herní odpoledne, kdy si mohl chodit do MŠ hrát a následný nástup pro něj pak nebyl tak náročný.

Jako rodič by uvítala i více tematických akcí a neformálních setkání v MŠ. Jako nejvýznamnější aktivity uvádí herní odpoledne, setkání na začátku školního roku, neformální setkání a netradiční akce pro rodiče. Naopak nedoceňuje brožuru pro děti, která syna nezaujala.

c) matka, 2 děti (chlapci 2,5 roku a 4 roky), vysokoškolské, rodičovská dovolená

Oba chlapci nastupovali ve věku dvou let do mateřské školy. Rodiče velmi ocenili pestrou nabídku aktivit projektu a možnost lepšího poznání prostředí školy, personálu i ostatních rodičů. Nabídka aktivit nám pomohla i v rozhodování o výběru mateřské školy. Není to spádová škola. Díky projektu získala větší důvěru v učitelky.

Jako nejpřínosnější aktivity uvádí herní odpoledne, pohádkovou cestu MŠ i cvičení rodičů s dětmi (pokud by se realizovali), setkání na začátku školního roku, neformální setkání a netradiční akce školy pro rodiče. Jako nepodstatnou považuje brožuru pro děti.

d) otec, 2 děti (dívky 5 let a 3 roky), vysokoškolské vzdělání, zaměstnanec

Projekt je prospěšný díky zlepšení komunikace, zavedení neformálních setkání a vytvoření brožury pro rodiče. Jako nejzajímavější aktivity uvádí opékání špekáčků, herní odpoledne, pohádkovou cestu (pokud by se realizovala), informační e-mail, brožuru pro rodiče, setkání na začátku školního roku a neformální setkání. Jako nepodstatné nebo jimi nevyužitelné považuje cvičení rodičů s dětmi a brožuru pro děti.

6.2.1 Shrnutí hodnocení rodičů

Rodiče hodnotili projekt velmi kladně a jako velmi přínosný. Aktivity pro ně byly zajímavé a obohacující. Jako nepodstatnou uvedli všichni brožuru pro děti. Z mého pohledu je to hlavně proto, že s ní nebyli osobně seznámeni ani s tím, jak by s ní mohli pracovat. Z toho důvodu je třeba rodičům při předání (nejlépe samozřejmě ve fyzické podobě) vysvětlit, jaké přínosy pro jejich dítě má a jak s ní mají manipulovat.

Měla jsem štěstí na aktivní a spolupracující rodiče, samozřejmě je nutné počítat i s tím, že projekt není pro všechny typy rodičů. Někteří jsou více zdrženliví a o tento typ aktivit zájem nejeví.

Zpětná vazba byla také bohužel ovlivněna nepříznivými epidemiologickými podmínkami a hygienickými opatřeními. Osobní kontakt je vždy podstatnou součástí většiny aktivit a ovlivňuje i průběh aktivit.

Přínos projektu pro rodiče	Zlepšení komunikace se školou Neformální setkání rodičů Brožura pro rodiče Zlepšení informovanosti Množství a pestrost nabízených aktivit Přátelská atmosféra při spolupráci Osobní seznámení s personálem školy i ostatními rodiči
----------------------------	---

Přínos projektu pro děti	Netradiční akce školy (opékání, jarmark), a pohádková cesta školou Smysluplné trávení času v MŠ Nastupuje do již známého prostředí Snadnější adaptace
Klady/výhody/benefity projektu	Herní odpoledne, pohádková cesta, informační e-mail, brožura pro rodiče, setkání za začátku školního roku, neformální setkání Výběr školy rodičem i přes větší vzdálenost od bydliště Cvičení rodičů s dětmi
Zápory/nevýhody/úskalí projektu	Cvičení rodičů s dětmi od 1,5 roku, brožura pro děti Finanční zatížení rodičů kvůli realizaci aktivit

Tabulka 7 Shrnutí hodnocení rodičů

6.3 Hodnocení učitelek

Učitelkám různých mateřských škol, které pracují (nebo pracovali) s dětmi mladšími tří let byl předložen projekt a hodnotící dotazník – viz. příloha VIII. S projektem byly blíže seznámeny a v případě nejasností měly možnost se doptat. Originály hodnocení jsou uloženy u autorky práce.

a) učitelka 1 – aktuálně na mateřské dovolené, městská soukromá škola

Význam pro mateřskou školu vidí především v navázání komunikace s rodiči a usnadnění adaptace dětí. Podstatné je také zkvalitnění vzdělání dětí mladších tří let. Při realizaci projektu mohou učitelé lépe pochopit kognitivní, afektivní i psychomotorický vývoj dětí a tím také uzpůsobit vzdělávací program jejich potřebám. Zvýší se také povědomí veřejnosti o MŠ. Většina rodičů jeví zájem o projekty tohoto typu, jelikož mají zájem o snadnější adaptaci dítěte. Může také docházet k šíření dobrého jména školy, když se rodiče budou takto více setkávat a lépe poznají školu. Projekt může ovlivnit rodiče při výběru MŠ. Může také zvýšit sebevědomí učitelů, které postupně poroste se zájmem rodičů o jejich práci a také jejich oceněním.

Pro děti je největší přínos ve snadnější adaptaci, protože se jedná o velmi emociálně vypjaté období v jeho životě. Předpokládá se, že většinu dětí budou aktivity bavit a vytvoří si tak kladný vztah ke škole, tím pak bude jeho adaptace snadnější.

Pro rodiče je nejdůležitější, že mají možnost poznat prostředí mateřské školy, pedagogický i nepedagogický personál, přístup školy ke vzdělávání, komunikaci učitelek směrem k dětem i rodičům.

Jako možná úskalí vidí reakce dětí, které hůře nesou to, že mohli aktivity realizovat s rodiči a následně se ocitnou ve škole samy bez rodičů. Někteří učitelé mohou projekt vnímat negativně, jako práci navíc a proto je důležité je vhodně motivovat. Projekt je určen spíše pro aktivní rodiče, některým častá aktivita ve spolupráci se školou nemusí vyhovovat.

Celkově hodnotí projekt velmi kladně. Projekt by měl být realizován v co nejvíce mateřských školách, protože předchází řadě problémů vznikajících při nedostatečné adaptaci dětí. Před realizací projektu je třeba připravit učitele po formální (příprava pomůcek, her, brožur), tak po neformální stránce (vlídný přístup k dětem, komunikace s rodiči). Učitelé by měli působit jako odborníci a umět rodičům fundovaně odpovídat na dotazy ohledně vývoje dítěte i vzdělávací nabídky MŠ.

b) učitelka 2 – vesnická státní škola, homogenní třída

Největší přínos vidí v pozvolné a nenásilné adaptaci dítěte, usnadní jim odloučení od rodiče. Předchází nesrovnalostem a neshodám v době nástupu dítěte do mateřské školy. Díky setkání již předem dochází ke sladění požadavků rodiny a principů školy. Rodiče mají možnost seznámit se blíže s personálem školy.

Projekt hodnotí velmi kladně, především brožury pro rodiče i děti by sama využila při své práci. Líbí se jí propracovanost projektu do detailů a zaměření na děti mladší tří let.

c) učitelka 3 – vesnická státní škola, heterogenní třída

Hlavním přínosem projektu je propagace mateřské školy na veřejnost, rodiče i děti mají možnost seznámit se s prostředím, personálem i chodem školy. Projekt může přispět k rozvoji spolupráce školy se zřizovatelem, který se může podílet na projektu nejen finančně, ale také organizačně. Umožňuje smysluplné trávení volného času rodin s dětmi a také rodičům seznámit se s ŠVP ještě před nástupem dítěte.

Celkově projekt hodnotí velmi kladně a přínosný nejen pro mateřskou školu, ale obecně i pro rodiny s dětmi, které tak mají možnost účastnit se aktivit ve svém volném čase v prostředí mateřské školy.

Přínos projektu pro MŠ	Zvýšený zájem veřejnosti (povědomí o MŠ) Zvýšený zájem zřizovatele Zvýšený zájem rodičů při zápisu Poznání dítěte (i rodičů) již před nástupem – identifikace specifik Eliminace problémů s adaptací mnoha dětí při nástupu
Přínos projektu pro rodiče	Možnost seznámit se s prostředím, personálem, chodem MŠ již před nástupem dítěte do MŠ Získání přehledu o aktivitách školy
Přínos projektu pro děti	Možnost seznámit se s prostředím, personálem, chodem MŠ, s jinými dětmi Usnadnění adaptace Vytvoření pozitivního vztahu k MŠ skrze aktivity
Klady/výhody/benefity projektu	Trávení volného času rodin s dětmi Seznámení rodičů s ŠVP školy již před nástupem Vytvoření pozitivního obrazu o aktivním týmu Přehlednost informačních brožur Nastavení pravidel vztahů i komunikace mezi rodiče a učitelkou již před nástupem
Zápory/nevýhody/úskalí projektu	Nástup do MŠ (přechod od aktivit s rodičem k pobytu bez rodiče) Motivace učitelů „k práci navíc“ Komunikační dovednosti učitelů (směrem k rodičům i novým dětem)

Tabulka 8 Shrnutí hodnocení učitelek

6.4 Hodnocení vedoucích pracovníků, ředitelky

Ředitelce vybrané mateřské školy a vedoucím pracovníkům byl předložen projekt a hodnotící dotazník – viz. příloha VIII. S projektem byly blíže seznámeny a v případě nejasností měly možnost se doptat. Originály hodnocení jsou uloženy u autorky práce.

a) ředitelka státní mateřské školy

Hlavní přínos projektu vidí ve dvou etapách projektu – etapa věnující se dětem připravujícím se na vstup do MŠ a jejich rodičům a dětem přijatým do MŠ a jejich rodičům. Dalším přínosem jsou nové formy spolupráce s rodiči, obohacení práce učitelky o nové formy organizace vzdělávání. Projekt může být vhodným nástrojem propagace MŠ nejen pro rodiče, ale i pro širokou veřejnost. Do spolupráce je možné zapojit i další subjekty z okolí – např. domov pro seniory. Projekt může mít pozitivní vliv i na rozhodování rodičů o mateřské škole. V případě, kdy budou mít školy nedostatek zájemců, může projekt přispět ke zvýšení konkurenceschopnosti.

Přínosem pro rodiče je především poznání prostředí a pracovníků školy. K zápisu již mohou přicházet bez obav a s důvěrou. Vzhledem k dětem by první etapa mohla být nazvána jako předadaptační, kdy je mu oporou rodič. Dítě si postupně zvyká na prostředí, vytváří si nové sociální vazby s učitelkami i ostatními dětmi. Ve druhé etapě, kterou by nazvala adaptační, je tak dítě již jistější a stává se průvodcem rodiči, je již aktivním účastníkem ve známém prostředí.

Hlavní pozitiva vidí v propojení a návaznosti dvou etap, vytvoření realizačního týmu, jehož členy jsou i nepedagogičtí pracovníci. Projekt dává možnost využít netradiční formy vzdělávání dětí a zapojení rodičů do aktivit (např. dle jejich profese či zájmu). Možnou překážkou by mohla být legislativní opatření související např. s očkováním. Problémem by také mohlo být financování. Volila by spíše formu daru od rodičů nebo fundraising. Důležité je myslet i na GDPR.

Doporučení: Nerealizovat hlídání dětí v MŠ při setkání rodičů z důvodu možného negativního dopadu na děti. Děti, které se neúčastnily první etapy, se mohou cítit nekomfortně ve třídě s cizí učitelkou. Podrobně rozpracovat aktivity s ohledem na podmínky MŠ, ve které bude realizován, včetně uvedení konkrétních osob a jejich zodpovědnosti.

b) vedoucí odloučeného pracoviště MŠ pro děti do 3 let

Hlavní přínos projektu vidí v upevnění vztahů mezi pedagogickými a nepedagogickými pracovníky. Pozitivní je také přístup učitelek k rodičům jako k partnerům, vzájemný vztah je pak obohacen o důvěru, otevřenost, vstřícnost a respekt. Z praxe je známo, že na vytvoření důvěrného otevřeného vztahu je třeba dostatek času, úsilí i ochoty ke kompromisům. Díky brzkému kontaktu rodiny a učitelek mohou učitelky získat důležité informace o dítěti. Dobré vztahy s rodiči lze využít i k drobným opravám ve škole, zvelebování třídy, školy i okolí, pomoci při organizování akcí i výletů nebo jako doprovodu. Projekt může být velkým přínosem i díky tomu, že když bude spokojené dítě, bude spokojený i rodič a opačně. Umožňuje také vidět rodiče, jak přistupují ke svému dítěti, jak s ním mluví a jednají.

Pro rodiče je největší výhodou, že mohou poznat personál, prostředí i chod MŠ. Získají tak důvěru v zařízení a budou klidnější při nástupu do zaměstnání. Pro děti je benefitem jednoznačně lepší adaptace. Projekt a jednotlivé aktivity mu pomohou získat důvěru v učitelku, která zastoupí rodiče v případě jeho nepřítomnosti.

Doporučení: V případě brožur vytvořit barevné provedení. Nezapomínat na bezpečnost a nástrahy při realizaci jednotlivých aktivit. Důkladně nastavit předem projekt ve spolupráci s celým realizačním týmem a upravit jej na míru konkrétní MŠ.

c) zástupkyně ředitelky MŠ, soukromá MŠ

Největší přínos vidí pro rodiny, které se připravují na vstup do mateřské školy s prvorozeným potomkem. Toto období je pro celou rodinu plné strachu, napětí a nejistoty. Projekt může tyto projevy zmírnit a usnadnit tak nástup dítěte. Aktivity považuje za nadstandardní a nejsou běžně nabízeny MŠ. Obzvláště ve státním sektoru nejsou nabízeny téměř vůbec. Pozvolná adaptace může znamenat pro MŠ dobrý konkurenceschopný prvek, který přesvědčí mnohé rodiče o této volbě. Spokojený rodič a spokojené dítě jsou nejlepší vizitkou MŠ a tím nejlepším propagačním nástrojem. V komunitě rodičů se zkušenosti a názory šíří velmi rychle a neřízeně.

Pro rodiče je mnohdy adaptace dítěte více stresující než pro samotné dítě a projekt by jim mohl pomoci všechny nesnáze překonat nebo alespoň zmírnit. Výhodou je také rozpracování projektu do dvou po sobě následujících etap. Pro dítě je nejlepší, když dobře spolupracuje učitelka s rodičem, zabrání se tím i prvnímu šoku z odloučení.

Jako možnou překážku vidí neochotu pracovníků plánovat a organizovat tyto aktivity. Pro mnohé bude znamenat „práci navíc“ a bez dobré motivace nebudou ochotni spolupodílet se. V případě, že to budou pracovníci vykonávat s nechutí, nezájmem, pak se to také odrazí na celkovém obrazu mateřské školy a může jí to velmi uškodit. Problém spatřuje také v materiálním zabezpečení, případně časové organizaci.

Doporučení: Důkladná příprava před realizací aktivit a přesvědčení a aktivní nasazení všech pracovníků. Je třeba předem zvolit vhodnou motivaci pracovníků, aby se do příprav a realizace vrhli s plným nasazením a elánem.

Přínos projektu pro MŠ	Pozvolné představení školy potenciálním zájemcům Návaznost v prvním roce docházky dítěte Spokojenost rodičů – dobrá propagace směrem k dalším zájemcům Vytvoření a upevnění vztahu mezi zaměstnanci školy a rodiči Dvoufázové rozložení projektu Obohacení práce učitelek Využití nových forem spolupráce s rodiči
Přínos projektu pro rodiče	Zapojení do aktivit školy Snížení stresového vypětí díky získání jistoty Nabídka pozvolné adaptace dítěte Sladění představ o vzdělávání dítěte s učitelem, získání odborných názorů na „svůj pohled“ Získání důvěry ve školu, osobní poznání školy i zaměstnanců Seznámení s prostředím školy
Přínos projektu pro děti	Předcházení šoku z odloučení od rodičů Snadnější adaptace, získání pocitu bezpečí a jistoty Poznávání prostředí školy v přítomnosti rodičů

Přínos projektu pro děti	Postupné zvykání na režim školy Utváření nových sociálních vazeb
Klady/výhody/benefity projektu	Uvedené aktivity jsou pro většinu škol nadstandardní, originální Vytvoření a upevnění vztahu rodič – učitel – dítě Vytvoření komunity rodičů (může být i negativem) Získání recenzí od rodičů Poznání rodičů a dětí před nástupem Propojení obou etap Vytvoření realizačního týmu Aktivnější zapojení rodičů do aktivit školy
Zápory/nevýhody/úskalí projektu	Nezájem a neochota pracovníků školy Nedůslednost při realizaci aktivit Materiální zabezpečení Časová organizace Přípravenost aktivit (může být i pozitivum) Angažovanost učitelek Zajištění bezpečnosti při aktivitách Písemné souhlasy rodičů ohledně organizace, bezpečnosti Legislativní překážky Financování aktivit Problematika GDPR

Tabulka 9 Shrnutí hodnocení vedoucích pracovníků, ředitelky

6.5 Hodnocení odborníka v oblasti předškolní pedagogiky

Projekt spolu s hodnoticím dotazníkem byl předložen odborníkovi v oblasti předškolní pedagogiky. Současně je také odborným garantem projektu se zaměřením na rovné

příležitosti ve vzdělávání. Má několikaletou praxi v oblasti předškolního vzdělávání i vedení mateřské školy ve funkci ředitelky. Originál hodnocení je uložen u autorky práce. Hodnocení odborníka bylo shrnuto v tabulce č. 10.

Jako hlavní přínos pro mateřskou školu vidí v uvědomění si nutnosti pracovat s potenciálními „klienty“ ještě před nástupem do školy, budování důvěry mezi rodinou a školou, seznámení rodičů a dětí s prostředím MŠ, personálem i ostatními rodiči. Je výbornou zpětnou vazbou pro učitelský tým. Mateřská škola se tím stává více otevřenou a transparentnější pro rodiče i veřejnost. Umožňuje sladit aspekt rodiny a školy.

Největší přínos vidí pro rodiče dětí, kteří umísťují své prvorozené dítě. Především tyto rodiny, ale nejenom ty prožívají náročné emoční situace a pro všechny je to velká životní změna. Projekt umožňuje rodičům poznat vizi školy, užívané principy, metody a formy práce a na základě zjištěných informací se rozhodnout, zda mají zájem právě o tuto mateřskou školu.

Pro děti je nejvíce důležité, že si mohou „osahat“ nové prostředí a budovat důvěru v učitele/učitelku.

Jako možná úskalí projektu uvádí časovou náročnost, zajištění účasti rodičů na aktivitách a motivaci pedagogického týmu k realizaci projektu.

Doporučení: Větší zaměření na předávání hodnot školy. Pokusit se sladit rodinné vzdělávací hodnoty s hodnotami školy. Pozor na různé interpretace vzdělávacího obsahu učitelkami, komunikační schopnosti a dovednosti personálu.

Přínos projektu pro MŠ	Uvědomění si nutnosti navázání vztahu ještě před nástupem do MŠ Nastavení důvěry mezi školou a rodinou Získání zpětné vazby pro učitelský tým
Přínos projektu pro rodiče	Otevřenost školy Představení práce učitelů rodičům Větší emoční stabilita díky informovanosti Zjištění případného nesouladu s MŠ (volba jiné MŠ ještě před nástupem)

Přínos projektu pro děti	Získání vyššího sebevědomí pro nástup Získání důvěry k učitelům
Klady/výhody/benefity projektu	Sladění požadavků rodiny a školy před nástupem dítěte Možnost rodiče vidět práci i chování učitele Trávení času s jinými rodiči Navázání komunikace se školou Transparentnost školy
Zápory/nevýhody/úskalí projektu	Časová náročnost Chuť školy a pedagogického týmu projekt realizovat Zajištění účasti rodičů Interpretace vzdělávacího obsahu různými lidmi

Tabulka 10 Shrnutí hodnocení odborníka

7 DOPORUČENÍ PRO PRAXI MATEŘSKÝCH ŠKOL

Ověřování projektu nebylo možné provést kontinuálně tak, jak bylo původně zamýšleno. Bylo to způsobeno pandemickou situací v zemi a nastavenými hygienickými opatřeními. Z toho důvodu bych doporučovala nejprve ověření v prostředí konkrétní mateřské školy v dané návaznosti dle harmonogramu. V průběhu tohoto pilotního projektu je třeba uzpůsobit jej dle možností a preferencí konkrétní školy. Je třeba stanovit realizační tým společně s odpovědností za konkrétní činnosti.

Úvodem bych doporučila zmapování aktuální situace v oblasti spolupráce i komunikace. Je možné aplikovat stejný postup, jako jsem realizovala já. Swot analýza dané mateřské školy a informační dotazník. Ten bych předložila jak pracovníkům, tak také rodičům. Ze strany personálu školy bych nejprve zjistila jejich postoj k projektu, případně jaká motivace by pro ně byla adekvátní k tomu, aby se s chutí do projektu zapojili.

Je třeba zvážit i možnosti financování. Záleží, zda má škola vyčleněny nějaké prostředky na oblast spolupráce s rodiči nebo ne. Pokud nemá nebo jsou nedostačující, je třeba promyslet další možnosti. Oslovení rodičů, dárců, zřizovatele, využít možnosti fundraisingu nebo dotačních programů či grantů.

Velmi důležitá je precizní příprava aktivit s důrazem na důslednou kontrolu. V prvním roce by kontrolu měla provádět ředitelka, případně zástupkyně. Je to důležité, aby byl dobře a funkčně nastaven. Do dalších let je vhodné zvolit koordinátora těchto aktivit tak, aby se plně věnoval pouze této oblasti a současně by mohl být pro školu styčným bodem pro komunikaci s veřejností, zřizovatelem a současně být nápomocen při zastupování pracovníků školy. Ten by měl mít na starosti přípravu, organizaci, realizaci i kontrolu. Měl by být přítomen při všech aktivitách a dohlížet na jejich plynulý průběh. Případné nedostatky či problémy zaznamenat a následně by měly být rozebrány v celém týmu. Případná rizika či úskalí je třeba zaznamenávat a zapracovat do úpravy na další školní rok.

Do úprav na další roky je třeba také zapracovat připomínky jak pracovníků, tak rodičů. Je třeba, aby spolupráce byla plynulá a prospěšná pro všechny zúčastněné.

Velký důraz je třeba klást na první aktivitu, a sice cvičení rodičů s dětmi. Tato aktivita otvírá dveře do mateřské školy nově příchozím, tedy veřejnosti. V případě, že nebude dobře připravena, tak může škole velmi ublížit a to není žádoucí.

Na setkání s rodiči je třeba připravit si informační materiály (brožury pro rodiče i děti) a také materiál, který bude předán všem zaměstnancům. V tom by měly být shrnuty všechny důležité informace o vizi školy, vzdělávacím obsahu, využívaných pedagogických strategiích, používaném přístupu k dětem, informace o adaptaci dítěte i možnostech spolupráce. Všichni zaměstnanci (pedagogičtí i nepedagogičtí) by měli být předem důkladně proškoleni v této oblasti a materiál měli mít volně k dispozici. Je třeba, aby při komunikaci s rodiči vystupovali jednotně, otevřeně, příjemně a také působili jako odborníci (minimálně tedy učitelky a vedení). V případě, že by tým působil nejednotně, může to být velmi kontraproduktivní pro školu a mít negativní dopad na „dobrou pověst“ školy.

Podstatné je také zohlednit všechna možná rizika a nebezpečí, která mohou při aktivitách vzniknout. I tato potenciální rizika je vhodné do projektu zapracovat a při realizaci se jich vyvarovat.

Projekt je třeba pravidelně evaluovat. V průběhu každé aktivity koordinátor zaznamená všechny své postřehy – kladné připomínky, náměty, ale také úskalí, negativa. Všechno je třeba probrat na společné poradě a dle domluvy zakomponovat do úpravy. Na konci školního roku je třeba vyzvat i rodiče, aby projekt vyhodnotili. Všechny připomínky se zapracují do úpravy na další školní rok. Takto by mělo během asi dvou let dojít k tomu, že se vyladí veškeré nesrovnalosti a projekt bude přímo šitý na míru konkrétní mateřské školy.

Důležité je nabídnout rodičům dostatečný prostor k neformálnímu setkání jak s personálem, tak také s ostatními rodiči. Rodiče se postupem času osmělí a více se otevrou. Potom je možné na spolupráci dále a efektivně pracovat. Je třeba otevřeně a upřímně komunikovat, ať se jedná o pozitivní i negativní záležitosti, ovšem co je nejdůležitější, je třeba zvolit tu správnou formu.

Pokud se někomu bude zdát projekt příliš časově či organizačně náročný, věřte tomu, že je to pouze zpočátku. Při pravidelné realizaci a získání zájmu rodičů budou sami rodiče vyžadovat tyto aktivity a budou nápomocni tomu, aby se mohli uskutečnit. I pro personál školy bude přínosný i v tom, že v případě potřeby pomoci rodičů budou tito také ochotni se spolupodílet. Protože v životě platí pravidlo, jak se druhému chováš, tak se chová i on k tobě. Vždyť stačí pouhé přísloví: „*S úsměvem jde všechno líp!*“

ZÁVĚR

Úvodem práce jsem zmínila citát, ze kterého vyplývá, že děti žijí přítomným okamžikem, žijí tady a teď. Pro děti mladší tří let to platí několikanásobně. Děti vyžadují blízkost, potřebují otevřenou náruč i otevřené srdce. A na to všechno je třeba při práci s těmito dětmi pamatovat. Pro každou matku je její dítě tím největším pokladem (až na některé nelidské výjimky) a otec je na své děti patřičně hrdý. A tento poklad oni svěřují do mateřské školy, do rukou „cizí osoby“. Potřebují získat důvěru v tuto osobu a také jistotu, že se jejich dítě bude cítit dobře, v bezpečí, bude o něj dobře postaráno a navíc se bude rozvíjet po všech stránkách. Na počátku pro ně není nejpodstatnější kognitivní složka, ale afektivní a sociální a na to je třeba brát zřetel.

Práce prokázala nedostatky vnímané ve společnosti. Komunikace s rodiči ve školách není na takové úrovni, jaké by mohla s přehledem dosahovat. Pro některé je to dostačující, ale většina rodičů shledává ne jeden nedostatek. Je zřejmé, že existují rozpory mezi pohledem učitelů a pohledem rodičů na jejich spolupráci. Při nástupu dítěte do předškolního vzdělávání je nastavení dobré spolupráce velmi důležité. Rodiče i dítě se nachází v náročné emočně vypjaté situaci, vše je pro ně nové a navíc po delší době mají být od sebe odloučeni.

Přijímání a vzdělávání dětí mladších tří let je poměrně náročné i ze strany školy. Pro školy je to poměrně nová situace, jelikož úprava zákona týkající se vzdělávání dětí od dvou let nabyla účinnosti až v září 2020. Mnohé školy nejsou na tuto věkovou kategorii připraveny materiálně, organizačně ani personálně. Veškeré úpravy probíhají za běhu, což pro tyto děti není příliš vyhovující. Ovšem je třeba se s touto situací naučit žít a zvládnout ji tak, aby děti ani jejich rodiče nepocíťovali nějaký nesoulad.

Práce zahrnovala teoretickou část, jejímž cílem bylo vymezení vztahů mezi rodinou a mateřskou školou, shrnutí specifík dětí mladších tří let ve vazbě ke spolupráci na počátku předškolního vzdělávání a problematiky neformálního vzdělávání v kontextu celoživotního vzdělávání. Podle mého názoru došlo k naplnění cílů teoretické části. Oblast neformálního vzdělávání je poměrně obsáhlá a bylo náročné ji nějakým způsobem uchopit tak, aby zapadla do obsahu práce.

Cílem praktické části bylo navržení a zpracování projektu na podporu spolupráce rodiny a školy, jeho realizace a ověření v praxi a následná evaluace. Tento prioritní cíl byl v plném rozsahu naplněn. Současně byla sepsána doporučení pro praxi mateřských škol,

kterými by se školy měly řídit, aby prospěch z projektu byl maximální. Dílčí cíle, kterých by mělo být dosaženo v praxi mateřských škol při realizování kontinuálního dvoufázového projektu, bylo dosaženo jen okrajově. Pro dosažení těchto cílů je podstatné, aby projekt působil na škole soustavně, provázaně v návaznosti jedné etapy na druhou. Poté je možné dosáhnout lepší adaptace dětí mladších tří let, vytvořit důmyslný informační systém pro rodiče, představit otevřenou a transparentní školu rodičům i veřejnosti, seznámit rodiče i děti s prostředím MŠ a také zvýšit zájem o školu ze stran zřizovatele i veřejnosti. V takovém případě má projekt maximální a nejefektivnější využití. Současně při nabytí „dobrého jména“ lze očekávat vyšší zájem ze strany rodičů o předškolní vzdělávání a současně také výbornou konkurenceschopnost ve vztahu k ostatním školám v okolí.

Rodiče díky projektu získají možnost mít podstatné informace o škole z první ruky a to ještě před zápisem do mateřské školy. Mohou se tak svobodně rozhodnout, zda je pro ně vyhovující právě tato škola, její vize, prostředí, pracovníci i vzdělávací strategie. Mohou předem zvolit strategii tak, aby byla v souladu se strategií jejich rodiny. Toto vše je umožněno ještě před nástupem dítěte do MŠ. Nesrovnalosti se mohou vyladit ještě před nástupem, a tudíž pak následuje plynulý přechod do mateřské školy.

Věřím, že projekt bude benefitem nejen pro školy, ale také pro děti mladší tří let i jejich rodiče. Doufám, že nastartuje lepší spolupráci všech zúčastněných a zlepší i obraz školy navenek. Může zvýšit i zájem zřizovatele a tudíž se rozšířit o další a další možnosti.

Je třeba jen mít aktivní, fungující tým pracovníků, kterým záleží na „dobrém jménu“ školy, na dobrých vztazích uvnitř i navenek a především na spokojených dětech.

spokojené dítě = spokojený rodič = spokojená učitelka = spokojené dítě.

= kvalitní mateřská škola

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- [1] Bowlby, J. (2010). *Vazba: teorie kvality raných vztahů mezi matkou a dítětem*. Portál.
- [2] Bowlby, J. (2012). *Odloučení: kritické období raného vztahu mezi matkou a dítětem*. Portál.
- [3] Bečvářová, Z. (2010). *Kvalita, strategie a efektivita v řízení mateřské školy*. Portál.
- [4] Čapek, R. (2013). *Učitel a rodič: spolupráce, třídní schůzka, komunikace*. Grada.
- [5] Epstein, J. L., Sanders, M. G., Sheldon, S. B., Simon, B. S., Salinas, K. C., Jansorn, N. R., Van Voorhis, F. L., Martin, C. S., Thomas, B. G., Greenfeld, M. D., Hutchins, D. J., & Williams, K. J. ([2019]). *School, family, and community partnerships: your handbook for action* (Fourth edition). Corwin, A SAGE Company.
- [6] Horká, H., & Syslová, Z. (2011). *Studie k předškolní pedagogice*. Masarykova univerzita.
- [7] Jak se zapojit do neformálního vzdělávání mládeže s grantovou podporou programů Erasmus+ mládež a Evropský sbor solidarity. (2018). Praha: Dům zahraniční spolupráce. Dostupné z: <https://ndk.cz/uuid/uuid:032a8983-7b94-4929-93a5-1042e42576a1>
- [8] Janiš, K. (2001). *Rodina a škola*. Gaudeamus.
- [9] Kohnová, J. (2004). *Další vzdělávání učitelů a jejich profesní rozvoj*. Univerzita Karlova v Praze – Pedagogická fakulta
- [10] Krejčová, V., Kargerová, J., & Syslová, Z. (2015). *Individualizace v mateřské škole*. Portál.
- [11] Lažová, L. (2013). *Mateřská škola komunikuje s rodiči: výměna informací, řešení problémů*. Portál.
- [12] Majerčíková, J. (2011). Rodina a její důvera k škole. *Pedagogika.Sk.* 2(1), 9-27.
- [13] Majerčíková, J. (2015). Sporné aspekty úzkých vztahov rodiny a školy na začátku vzdelávania.
- [14] Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. (2017). *Informační materiál ke vzdělávání dětí od 2 do 3 let*. Dostupné z: <https://www.msmt.cz/vzdelavani/predskolni-vzdelavani/podrobny-informacni-material-ke-vzdelavani-deti-od-2-do-3>

- [15] Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. (2018). *Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání*. Dostupné z: <https://www.msmt.cz/vzdelavani/predskolni-vzdelavani/ramcovy-vzdelavaci-program-pro-predskolni-vzdelavani-od-1-1>
- [16] Niesel, R., & Griebel, W. (2005). *Poprvé v mateřské škole*. Portál.
- [17] Průcha, J. (Ed.). (2009). *Pedagogická encyklopedie*. Portál.
- [18] Průcha, J. (2015). *Přehled pedagogiky: úvod do studia oboru* (4., aktualizované vydání). Portál.
- [19] Průcha, J. (2016). *Předškolní dítě a svět vzdělávání: přehled teorie, praxe a výzkumných poznatků*. Wolters Kluwer.
- [20] Rabušicová, M. (2004). *Škola a (versus) rodina*. Masarykova univerzita.
- [21] Splavcová, H. (2019). *Dvouleté děti v předškolním vzdělávání: aktivity a činnosti*. Raabe.
- [22] Splavcová, H., & Kropáčková, J. (2016). *Vzdělávání dětí od dvou let v MŠ*. Portál.
- [23] Sutterby, J. A. (Ed.). (2017). *Family involvement in early education and child care*. Emerald.
- [24] Svobodová, E. (2010). *Vzdělávání v mateřské škole: školní a třídní vzdělávací program*. Portál.
- [25] Šulová, L. (2019). *Raný psychický vývoj dítěte* (Třetí vydání). Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum.
- [26] Veteška, J., & Vacínová, T. (2011). *Aktuální otázky vzdělávání dospělých: andragogika na prahu 21. století*. Univerzita Jana Amose Komenského.
- [27] Vyhláška 14/2005 Sb. (2020). *Vyhláška o předškolním vzdělávání*. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2005-14>
- [28] Watōła, A. (2009). *Kindergarten as an investment in the development and future of a child*. Academy of Business.
- [29] Zákon č. 561/2004 Sb. (2021). *Zákon o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání*. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-561?text=561%2F2004>

[30] Zákon č. 247/2014 Sb. (2017). *Zákon o poskytování služby péče o dítě v dětské skupině a o změně souvisejících zákonů*. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2014-247?text=247%2F2014>

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

COVID – 19	Coronavirus dinase 2019 (koronavirové onemocnění 2019)
č.	číslo
ECEC	Early childhood education and care (předškolní vzdělávání a péče)
GDPR	General Data Protection Regulation (Obecné nařízení o ochraně osobních údajů)
ISCED	International Standard Classification of Education (Mezinárodní klasifikace vzdělání)
MS TEAMS	Microsoft Teams (Komunikační online platforma)
MŠ	Mateřská škola
např.	například
OP VVV	Operační program Věda, výzkum a vzdělávání
pozn.	poznámka
RVP PV	Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání
ŠVP	Školní vzdělávací program
UNESCO	United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (Organizace OSN (Organizace spojených národů) pro vědu, výzkum, vzdělávání)
viz.	2. osoba jednotného čísla slovesa vidět (znamená: podívej se, srovnej)

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1 Výchovný trojúhelník (Janiš, 2001).....	14
Obrázek 2 Pyramida potřeb dítěte (Svobodová, 2010).....	29
Obrázek 3 Vztah celoživotního učení a vzdělávání (Průcha et al., 2009)	31

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1 Přínosy a rizika vzdělávání dvouletých dětí v mateřské škole	27
Tabulka 2 Organizace aktivit	38
Tabulka 3 Harmonogram aktivit	39
Tabulka 4 Swot analýza spolupráce rodiny a školy	42
Tabulka 5 Rozvržení aktivit	45
Tabulka 6 Realizace aktivit	68
Tabulka 7 Shrnutí hodnocení rodičů	71
Tabulka 8 Shrnutí hodnocení učitelek	73
Tabulka 9 Shrnutí hodnocení vedoucích pracovníků, ředitelky	77
Tabulka 10 Shrnutí hodnocení odborníka	79

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha P I: Informační dotazník.....	91
Příloha P II: Cvičení rodičů s dětmi.....	95
Příloha P III: E-mail pro rodiče	99
Příloha P IV: Brožura pro rodiče	101
Příloha P V: Brožura pro děti	104
Příloha P VI: Ukázka činností z jarmarku	105
Příloha P VII: Evaluační anketa pro rodiče	106
Příloha P VIII: Hodnoticí dotazník pro učitelky, vedoucí pracovníky i odborníkem.....	109

PŘÍLOHA P I: INFORMAČNÍ DOTAZNÍK

Informační dotazník k současnému stavu spolupráce rodiny a mateřské školy

Vážená paní, vážený pane,

dovolte mi, abych Vás oslovila s prosbou o vyplnění následujících otázek, jež budou sloužit k vykreslení současné situace ve „vaší“ mateřské škole. Odpovědi budou sloužit pro potřeby bakalářské práce, která se zabývá problematikou spolupráce rodiny a mateřské školy se zaměřením na děti mladší tří let. V případě, že některé otázky nebudete rozumět nebo budete potřebovat cokoliiv objasnit, neváhejte mě kontaktovat. Předem děkuji za vaše odpovědi.

1. Jak hodnotíte současnou situaci ve „vaší“ mateřské škole, co se týče spolupráce rodiny a mateřské školy? (označte na škále od 1 do 5, kde 1 je nejlepší, 5 nejhorší)

1 2 3 4 5

2. Je z vašeho pohledu spolupráce dostačující? ano x ne

3. Pokud ne, z jakého důvodu? Možno zaškrtnou více odpovědí.

- a) malá aktivita učitelů/učitelek
- b) malá aktivita rodičů
- c) nedostatečný časový prostor ze strany MŠ
- d) vytíženost rodičů
- e) nezájem školy
- f) nezájem rodičů
- g) jiný:

4. Mají rodiče veškeré potřebné informace s dostatečným časovým předstihem?

ano x ne

5. Jaké komunikační kanály využívá „vaše“ mateřská škola a v jaké frekvenci? Údaj dopište k jednotlivým bodům

- a) webové stránky
- b) nástěnky
- c) třídní schůzky
- d) individuální schůzky
- e) konzultační hodiny
- f) facebook
- g) neformální setkání v MŠ
- h) neformální setkání mimo MŠ
- i) e-mail
- j) časopis, noviny MŠ
- k) jiné:

.....

6. Mají rodiče možnost spolupodílet se na aktivitách mateřské školy?

ano x ne

7. Pokud ano, jak? Možno zaškrtnout více odpovědí.

- a) účast na třídních schůzkách
- b) účast na individuálních schůzkách
- c) účast na akcích pořádaných MŠ
- d) přítomnost ve třídě při vzdělávacích činnostech

- e) spoluorganizování akcí
- f) podávání námětů na akce, výlety
- g) asistence při pořádání akce (hlídání dětí, pomoc při organizaci dne, ...)
- h) doprovod na školní výlet, akci
- i) organizace besedy pro děti
- j) organizace besedy pro rodiče či veřejnost v MŠ
- k) organizování rukodělných či jiných dílen (vánoční tvoření, jarmark, ...)
- l) vedení pravidelného kroužku (aktivity) pro děti v odpoledních hodinách
- m) vedení pravidelné aktivity pro rodiče či veřejnost v prostorách MŠ
- n) dodání materiálu na tvoření pro děti
- o) dodání propagačních či jiných drobných předmětů pro děti
- p) poskytnutí finančního daru
- r) poskytnutí materiálního daru
- s) jiná:

6. Jsou rodiče dostatečně informováni o možnostech spolupráce? ano ne

7. Pokud ano, jakým způsobem?

.....

8. Prostor pro vaše vyjádření k této problematice. (nepovinné)

.....

V případě nejasností či z důvodu doplnění informací k dotazníku Vás budu případně kontaktovat.

Děkuji mnohokrát za váš čas a energii, kterou jste dotazníku věnovali.

Bc. Markéta Zachovalová

studentka Učitelství pro mateřské školy, UTB Zlín

PŘÍLOHA P II: CVIČENÍ RODIČŮ S DĚTMI

Téma	Slunce a dešť
Tematický blok, celek	Jaro (v ideálním případě téma a integrovaný blok by měly korespondovat s ŠVP MŠ)
Charakteristika dětí	Děti ve věku 1,5 – 2,5 roku před nástupem do mateřské školy v celkovém počtu maximálně 10 dětí.
Cíle z pohledu učitele (co chce učitel dosáhnout)	<ul style="list-style-type: none"> • Rozvíjet pohybové schopnosti dětí • Naučit zvolené básničky, písničky • Podpořit rozvoj řečových dovedností
Cíle z pohledu dítěte (co má dítě dělat, aby naplnil vaše cíle)	<ul style="list-style-type: none"> • zvládnout jednoduché pohyby, překonat překážkovou dráhu <ul style="list-style-type: none"> • opakovat básničky, písničky • správně vyslovovat básničky, písničky
Kompetence (na základě Vámi stanovených cílů zformulujte získané kompetence dětí a přiřaďte ke klíčové kompetenci z RVP)	<ul style="list-style-type: none"> • umí doprovodit píseň pohybem, dokáže překonat překážkovou dráhu (<i>činnostní a občanské kompetence</i>) • umí opakovat básničky, písničky (<i>kompetence k učení</i>) • umí správně vyslovovat, aktivně užívá slovní zásobu (<i>kompetence komunikativní</i>)
Pedagogická strategie: organizační formy metody prostředky a pomůcky	<ul style="list-style-type: none"> • řízená činnost • předvádění, pozorování, napodobování, manipulování, hra • orffovy hudební nástroje (dřívka, vajíčka), kruhy, balanční kameny, dřevěný chodník, obrázek slunce a deště
Průběh výstupu (PODROBNĚ zachytit průběh výstupu, konkrétně činnosti a harmonogram výstupu)	<p>Na úvod hodiny lektorka svolá všechny děti i rodiče do kruhu. „Honem děti, honem maminky a tatínkové. Pojd'te, utvoříme společně kruh!“ Všichni společně chodí pomalu dokola a snaží se udržet kruh. Doprovází se básničkou:</p> <p style="text-align: center;">Velké kolo</p> <p style="text-align: center;">Velké kolo uděláme, Protože se rádi máme. Kdo si s námi nechce hrát, Může se jen podívat.</p>

Velké kolo uděláme,
protože se rádi máme,
Velké kolo uděláme,
Zatleskáme si, zadupeme si, zapišíme si, zatřepeme se! (*naznačíme
pohybem či zvukem*)

„Tak a teď se všichni hezky přivítáme a pozdravíme se.“

Dobry den

Dobry den, dobry den, (*předklony na pozdrav*)
dneska máme krásný den. (*rukama nad hlavou uděláme oblouk*)

Ručky máme na tleskání (*zatleskáme*)
a nožičky na běhání. (*zadupeme*)

Dobry den, dobry den, (*předklony na pozdrav*)
dneska zlobit nebudem. (*rukama naznačíme NE*)

„Děti, zkuste mi říct, jaké můžeme mít počasí?“ Pokud děti samy nedokážou odpovědět, zkusí se zeptat jinak, např. Jaké je venku počasí. Pokud stále nezvládnou, navede je pomocí obrázků slunce a deště. Případně pomohou rodiče.

Lektorka pustí hudební podklad a nechá děti běhat volně na hudbu. Pokud děti zvládají, může postupně zkoušet zastavit hudbu a děti se budou také zastavovat.

Po vyběhání napodobují lektorku s pohybovou básničkou.

Slunce

Vyšlo slunce, zasvítilo, (*chůze*)
na nebi se otočilo, (*ruce v bok, otáčení kolem své osy*)
každá kytky maličká (*podřepy*)
radost má ze sluníčka. (*ruce v bok a otáčení kolem své osy*)

Ke slunci se naklání, (*úklony stranou ve vzpažení*)

listy z hlíny vyhání. (*běh na místě*)

Probuzení slunce

Sluníčko se probudilo, (*promneme si oči*)
na oblohu vyskočilo, (*výskok*)

umylo se v ranní rose, *(naznačíme mytí obličeje)*

zamrkalo, protáhlo se! *(zamrkáme, protáhneme se)*

Lektorka pustí hudební podklad písně „Sluníčko, sluníčko“, kterou děti většinou už znají. Začne zpívat a doprovází se pohybem. Rodiče s dětmi ji napodobují.

„Děti, pojd'te, vytvoříme společně ten kroužek jako na začátku. Zahrajeme si hru se sluníčkem. Když řekneme Slunce, vstávej, tak vyskočíte a poběžíte po třídě do té doby, než tlesknu.“ Rodiče stojí v kruhu, děti sedí před nimi na zemi. Lektorka je součástí kruhu.

Slunce

Spí a spí, slunce spí, *(ruce pod tvář a naznačíme spánek)*

kdo ho asi probudí. *(ukazujeme na jednotlivé děti)*

My si na něj zavoláme, *(rukama naznačíme volání)*

tím sluníčko přivoláme. *(tleskání)*

Slunce, vstávej! *(Vyskočí a běhají po třídě, než učitelka dá pokyn k zastavení)*

Po tomto bloku si děti mohou volně hrát. Lektorka ve spolupráci s některými rodiči mezitím vytvoří na druhé straně třídy malou překážkovou dráhu, kterou tvoří kruhy, balanční kameny a dřevěný chodník. Nejprve jsou kameny, pak chodník a pak kruhy. Dle časových možností lektorka ukončí časový prostor na volnou hru a motivuje děti překážkovou dráhou a maňáskem žáby: „Haló děti, pojd'te sem. Kvak. Já jsem malá žabka a chci vás naučit novou básničku. Ale musíte u toho zdolat tyto překážky.“ Pomocí žabky ukáže, jak budou dráhou procházet – přejít přes kameny, po špičkách po dřevěném chodníku a pak skákat do kruhů. Děti si předem vyzují papuče. Pohyb po dráze je do rytmu básničky, kterou říká lektorka společně s rodiči.

Skáče žába

Žába skáče po blátě,

Koupíme jí na gatě,

Na jaký, na jaký,
Na zelený strakatý.

Po několika opakováních se děti posadí do kruhu s rodiči a lektorka jim rozdá dřívka a vajíčka. Společně zpívají píseň „Prší, prší“ a doprovází se na nástroje. Doplnění hudebním podkladem. Po vrácení všech nástrojů zůstávají sedět v kruhu a rozloučí se básničkou.

Dešťové kapičky

Dešťové kapičky, dostaly nožičky, (*dvěma prsty naznačujeme
ťukání do dlaně*)

skákají po plechu, dělají neplechu. (*dvěma prsty naznačujeme
ťukání do dlaně*)

Kocour spal v okapu, (*spojené ruce pod hlavou, naznačení spánku*)
spadly mu na hlavu. (*rukama se chytit za hlavu*)

On se vám polekal, (*rukama a obličejem naznačit úlek*)
plakal a utíkal. (*vyskočíme, běžíme na místě*)

Lektorka se rozloučí s dětmi i rodiči. „Tak děti, jak se vám to dnes líbilo? Přijdete zase příště? Budeme si zase hrát? Budu se na vás i maminky a tatínky moc těšit. A víte co? Zkuste si příště přinést nějakého plyšového kamaráda, který by tady s námi mohl cvičit také. Tak se mějte moc krásně a příště zase Ahooooooooooooooj!“

PŘÍLOHA P III: E-MAIL PRO RODIČE

Vážení rodiče.

Dovolujeme si Vás oslovit před začátkem nového školního roku, abychom Vám předaly informace, jež by pro Vás mohly být podstatné a důležité před nástupem dítěte do mateřské školy.

Na úvod bychom Vám rádi představily kmenové paní učitelky, které budou Vaše dítě provádět prvním školním rokem, a budete se s nimi setkávat v každodenním kontaktu ve třídě dítěte.

Učitelka A (jméno a příjmení, titul)

Fotografie

Vzdělání:.....

Praxe: (délka v letech, obecně působiště – MŠ, ZŠ, ...)

Specializace: (logopedie, muzikoterapie, výtvarné umění, polytechnická oblast,)

Další informace: (zájmy, osobní život – např. počet dětí – dle uvážení)

Učitelka B (jméno a příjmení, titul)

Fotografie

Vzdělání:.....

Praxe: (délka v letech, obecně působiště – MŠ, ZŠ, ...)

Specializace: (logopedie, muzikoterapie, výtvarné umění, polytechnická oblast,)

Další informace: (zájmy, osobní život – např. počet dětí – dle uvážení)

V případě, že budete mít jakékoliv dotazy k chodu mateřské školy či třídy, k samotným učitelkám nebo ke vzdělávání Vašeho dítěte, neváhejte nás kontaktovat na e-mailu: nebo na telefonním čísle

Přílohou Vám také zasíláme informační brožurku, ve které jsou shrnuty všechny informace o třídách, provozu, otevírací době, platbách i soupis věcí, jež je třeba pořídit dítěti před nástupem do mateřské školy.

V průběhu školního roku Vás budeme prostřednictvím tohoto e-mailu informovat o plánovaných akcích i možnostech konzultací s kmenovými učitelkami. V případě, že máte jakékoliv připomínky, podněty i náměty ke zlepšení chodu třídy, budeme rádi, když nám je předáte.

Těšíme se na nadcházející spolupráci a setkávání s Vámi i Vašimi dětmi.

Tým MŠ

PŘÍLOHA P IV: BROŽURA PRO RODIČE

<p>Logolink MŠ</p> <p style="text-align: center;">PŘÍRUČKA PRO RODIČE</p> <p style="text-align: center;">Logo MŠ</p> <p>Materská škola (název)</p> <p>Adresa:</p> <p>Webové stránky:</p> <p>Zřizovatel:</p> <p style="text-align: center;">1</p>	<p>Logolink MŠ</p> <p>Obsah</p> <p>Kontakty: 3</p> <p>Provozní doba: 4</p> <p>Potřeby 4</p> <p>Školné a stravné: 5</p> <p>Omlouvání dítěte: 5</p> <p>Rituály: 5</p> <p>Denní režim: 6</p> <p>Nadstavbové aktivity MŠ: 6</p> <p>Akce v průběhu školního roku: 7</p> <p>Dotazník spolupráce 9</p> <p style="text-align: center;">2</p>
---	---

<p>Logolink MŠ</p> <p>Kontakty:</p> <p>Ředitelka/ředitel:</p> <p>Jméno:</p> <p>Telefon:</p> <p>E-mail:</p> <p>Zástupce/ zástupkyně ředitelky:</p> <p>Jméno:</p> <p>Telefon:</p> <p>E-mail:</p> <p>Třídy:</p> <p>1. Třída Učitelky: E-mail: Telefon:</p> <p>2. Třída Učitelky: E-mail: Telefon:</p> <p>3. Třída Učitelky: E-mail: Telefon:</p> <p style="text-align: center;">3</p>	<p>Logolink MŠ</p> <p>Provozní doba:</p> <p>.....</p> <p>Prosíme, přivádějte své děti ráno nejpozději do hodin a vyzvedávejte nejpozději 15 minut před koncem provozní doby. V hodin se již mateřská škola zamyká.</p> <p>Potřeby</p> <p>Co je nutné pořídit pro dítě do mateřské školy:</p> <ol style="list-style-type: none">1. Přezůvky – s pevnou patou2. Oblečení na pobyt v mateřské škole – nejlépe takové, u kterého Vám nevadí případné poškození při výtvarné činnosti, stolování či pobytu venku3. Náhradní oblečení – pro případ znečištění, zamokření4. Vhodné oblečení na ven – adekvátné k aktuálnímu počasí i ročnímu období5. Plátěnka pro případ nepříznivého počasí6. Keramický nebo plastový hrnek na pít7. Hřebec u dívek <p>Všechny položky je třeba opatřit jménem dítěte, případně alespoň jeho iniciály pro případ ztráty či zaměnění s jiným dítětem. Děti jsou vedeny k samostatnosti a proto je možné, že si při převlékání oblečení zamění.</p> <p>Co přinést do mateřské školy:</p> <ol style="list-style-type: none">1. Balíček papírových kapesníků2. Balíček klasických ubrousků3.4. <p>Toto je vždy třeba přinést na začátku pololetí. Ubrousky používají děti při stolování.</p> <p style="text-align: center;">4</p>
--	---

Logolink MŠ

Školné a stravné:

Výše úplaty za školné je stanovena na Kč měsíčně. Tuto částku je možné uhradit vždy nejpozději do dne v měsíci inkasem nebo platebním příkazem. Bližší informace je možné najít v dokumentu Stravné je pro děti ve věku 2 – 6 let stanoveno ve výši Kč za den. Celková měsíční výše úplaty je dána aktuální docházkou dítěte v daném měsíci. Bližší informace v dokumentu

Vynášení obědů a svačin z MŠ je zakázáno. Odhlásování stravy je nutné nejpozději aktuální den do hodin ráno. Po tomto termínu při nepřítomnosti dítěte strava propadá. V případě akutního onemocnění dítěte je možné první den nemoci vyzvednout oběd nejpozději do 11:00 hodin dopoledne.

Při stolování jsou děti vedeny k samostatnosti a sebeobsluze. Do jídel je nenutíme, pouze motivujeme. Veškeré stravovací nesrovnalosti jsou řešeny individuálně s rodiči.

Omlouvání dítěte:

Nejpozději do hodin ráno daného dne na telefonním čísle:

Rituály:

V mateřské škole jsou zavedeny rituály, které dětem dodávají pocit bezpečí v daném prostředí. Mezi tyto rituály patří:

- podání ruky učitelce – dítě podá ruku učitelce při příchodu a odchodu z mateřské školy
- ranní vítací kruh – kdy děti vyjadřují svá přání a představy o začínajícím dni v MŠ
- komunitní kruh – je věnován určitému tématu, problému, témata jsou rozpracována v TVP
- rituály spojené s lidovými zvyky a obyčejí
- společné oslavy narozenin
- reflexní kruh – při hodnocení činnosti

5

Logolink MŠ

Denní režim:

(dle mateřské školy)

6:00 – 9:10 hod. – hra, snídáně, spontánní a řízené činnosti

9:10 – 9:15 hod. – ovocná svačinka

9:15 – 11:15 hod. – pobyt venku

11:20 – 12:00 hod. – oběd

12:00 – 14:00 hod. – odpočinek mladších dětí

12:30 – 14:00 hod. – odpočinek starších dětí

14:20 – 14:30 hod. – odpolední svačinka

14:30 – 16:30 hod. – spontánní hry, řízené činnosti

Denní režim se liší dle aktuální situace, počasí i nálady a potřeb dětí. Respektujeme individuální přístup k dětem a tudíž flexibilně reagujeme na jejich potřeby.

Nadstavbové aktivity MŠ:

(individuálně dle MŠ, pokud má)

- Angličtina
- Logopedický kroužek
- Badatelský kroužek
- Hudební nástroj
- Taneční kroužek
- Práce na zahradě
- Sportovní aktivity
-

6

Logolink MŠ

Akce v průběhu školního roku:

(dle konkrétní MŠ)

Leden

- Trikrátový průvod

Únor

- Masopustní karneval
- Valentýnská diskoteka

Březen

- Oslavy dne vody
- Velikonoční tvoření s rodiči
- Světový den knihy

Duben

- Výlet na farmu /raně

Květen

- Prvomájový průvod

Červen

- Karneval s diskotekou (těšíme se na prázdniny)

Pravidelně v MŠ probíhají divadelní a hudební představení, navštěvujeme městské divadlo či kino, každý měsíc máme sportovní odpoledne se závody Konkrétní aktivity jsou vždy před začátkem nového měsíce zveřejňovány na webu, nástěnkách a zaslány rodičům e-mailem.

Věříme, že krátké shrnutí podstatných informací v jedné příručce bude pro Vás přínosem a dobrým pomocníkem při případných nesnázích. Současně Vás prosíme, o vyplnění krátkého

7

Logolink MŠ

dotazníku, který slouží ke zkvalitnění naší spolupráce. Vyplněný dotazník můžete předat na vedení mateřské školy nebo kmenovým učitelkám. Předem děkujeme.

8

Dotazník spolupráce

Vážení rodiče,

žádáme Vás o vyplnění následujícího dotazníku, který slouží pouze pro potřeby mateřské školy a je důležitý pro navázání dobré spolupráce mezi vámi (rodiči) a námi (mateřskou školou, učitelkami).

V případě, že na některou z otázek nechcete nebo nemůžete odpovědět, nechejte políčko volné, nebo jej proškrtávejte. Otázky s možnostmi můžete označit kroužkem, podtržením nebo zvýrazněním, případně nevyhovující můžete přeškrtnout. Na základě vyplněného dotazníku Vás případně oslovíme ohledně možné spolupráce. V případě, že nemáte zájem o spolupráci, dotazník nevyplňujte a považujte jej za bezpříčinný.

Předem děkujeme těm, kteří jej vyplní a odevzdají.

Jméno a příjmení dítěte:

Třída:

1. V jakém oboru pracujete vy a partner/ka či manžel/ka?
.....
2. Jaké máte vy nebo druhý rodič zájmy, koníčky, které by bylo možné využít při naší spolupráci?
.....
3. Jakou formu komunikace s mateřskou školou preferujete? (možno označit více možností)
 - a) Webové stránky
 - b) Nástěnky
 - c) E-mail
 - d) Facebooková skupina
 - e) Osobní kontakt
 - f) Jiné:

4. Označte, prosím, aktivity školy, na kterých se budete účastnit (pokud to bude možné) nebo je využívat.
 - a) Třídní schůzky
 - b) Individuální schůzky
 - c) Konzultační hodiny
 - d) Tvoření rodičů s dětmi
 - e) Besídky
 - f) Neformální setkání rodičů a pracovníků školy
 - g) Akce v prostorách MŠ
 - h) Akce mimo MŠ
 - i) Jiné:
5. Jakou formu spolupráce jste ochotni/schopni nabídnout? (můžete označit i více možností)
 - a) Aktivní účast na akcích mateřské školy
 - b) Spoluorganizování výletů a akcí pořádaných mateřskou školou
 - c) Poskytování návrhů, námětů na aktivity, akce, výlety
 - d) Asistence při akcích mateřské školy (aktivní pomoc při přípravě, organizaci či úklidu)
 - e) Organizace návštěvy dětí na pracovišti
 - f) Beseda s dětmi o vašem zaměstnání, koníčků
 - g) Vedení pravidelného kroužku v mateřské škole v odpoledních hodinách
 - h) Drobné opravy a údržba prostor MŠ či práce na zahradě
 - i) Sponzoring (propagační či dárkové předměty, hračky či pomůcky pro děti a jiné)
 - j) Materiální výpomoc (pomůcky na tvoření, látky, vlny, knoflíky, ... a jiné potřeby, které lze použít při tvoření)
 - k) Finanční zajištění (výlet, doprava, na pomůcky či hračky pro děti, na provoz školy, ...)
 - l) Jiná forma:

6. Prostor pro vlastní vyjádření k možnostem spolupráce, návrhy, náměty, připomínky:
.....
.....
.....
.....
.....
.....

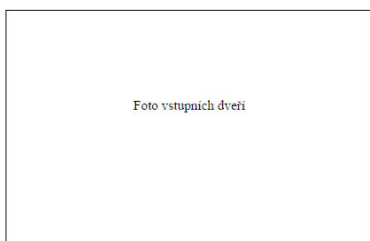
Děkujeme za Váš čas, který jste věnovali tomuto dotazníku. V případě, že máte nějaké připomínky, náměty nebo poznámky, můžete nás kontaktovat na výše uvedených kontaktech. Těšíme se na spolupráci s Vámi. Tým mateřské školy.

PŘÍLOHA P V: BROŽURA PRO DĚTI

PRVNÍ PŘÍRUČKA DÍTĚTE PŘED VSTUPEM
DO MATEŘSKÉ ŠKOLY

MOJE MATEŘSKÁ ŠKOLA

1

MOJE TŘÍDA

„Název“

KOČIČKY

„obrázek“

MOJE ŠATNA

2

„Název“

ŽELVA

„Obrázek“

PATRIK

3

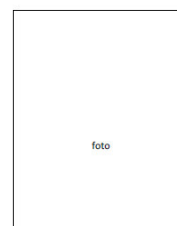
MOJE PANÍ UČITELKY

„jméno“

ALENA

„jméno“

EVA

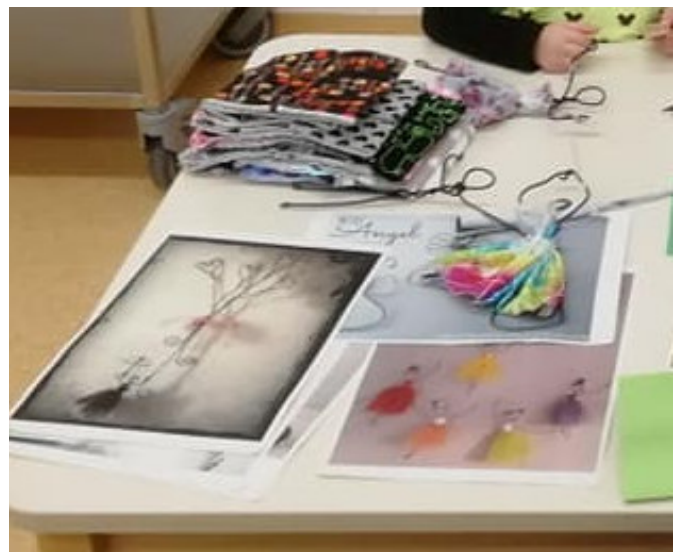
CHŮVA

KVĚTA

4

PŘÍLOHA P VI: UKÁZKA ČINNOSTÍ Z JARMARKU

3. Jak se změnila spolupráce rodičů s mateřskou školou po realizaci projektu (případně některých aktivit)?

4. Je něco, co byste uvítali, a v projektu nebylo zahrnuto? Co by pro Vás bylo ještě zajímavé v oblasti spolupráce s mateřskou školou, učitelkami?

5. Které aktivity projektu měly pro Vás a vaše dítě největší význam? Odpovědi označte

a) cvičení rodičů s dětmi od 1,5 roku	g) setkání na začátku školního roku
b) herní odpoledne	h) neformální setkání
c) pohádková cesta mateřskou školou	i) netradiční akce školy pro rodiče
d) brožura pro děti	- jarmark
e) informační e-mail	
f) brožura pro rodiče	

6. Které aktivity projektu pro Vás byly nadbytečné, nepodstatné? Odpovědi označte

a) cvičení rodičů s dětmi od 1,5 roku	g) setkání na začátku školního roku
b) herní odpoledne	h) neformální setkání
c) pohádková cesta mateřskou školou	i) netradiční akce školy pro rodiče
d) brožura pro děti	- jarmark
e) informační e-mail	
f) brožura pro rodiče	

7. Pomohly by Vám některé aktivity v rozhodování při výběru mateřské školy? Pokud ano, jaké a v čem konkrétně?

8. Díky kterým aktivitám se Vám podařilo lépe poznat prostředí mateřské školy? (Odpovězte v případě, že Vám to některé aktivity umožnily)

9. Jak celkově hodnotíte projekt realizovaný ve vaší mateřské škole?

Mnohokrát děkuji za Váš čas, který jste věnovali vyplnění těchto otázek. Pokud jste neměli dostatečný prostor k vyjádření u kterékoliv otázky, případně Vás ještě něco napadá na doplnění, můžete se vyjádřit níže.

PŘÍLOHA P VIII: HODNOTICÍ DOTAZNÍK PRO UČITELKY, VEDOUcí PRACOVNÍKY I ODBORNÍKA

Vážená paní, vážený pane,

dovolte mi oslovit Vás s několika otázkami týkajícími se přiloženého projektu. Tento projekt byl navržen jako součást mé bakalářské práce a ověřován ve vybrané mateřské škole ve Zlínském kraji.

Nejprve Vás prosím, o vyjádření k vaší pracovní pozici ve vztahu k dětem předškolního věku. (učitelka, ředitelka, ...)

.....
....

V souvislosti s tímto hodnocením nebude nikde uváděno Vaše jméno, pouze uvedená pracovní pozice.

1. V čem vidíte hlavní přínos projektu pro **mateřskou školu**?

2. V čem vidíte přínos projektu pro **rodiče** dětí mladších tří let?

3. V čem vidíte přínos projektu pro **děti** mladší tří let?

4. Jak může projekt ovlivnit propagaci mateřské školy?

5. Vidíte při realizaci projektu nějaká další pozitiva/ benefity/přínosy? Pokud ano, v čem?

6. Vidíte při realizaci projektu nějaká negativa/ překážky/úskalí? Pokud ano, v čem?

7. Jak může projekt ovlivnit rozhodování rodičů při výběru mateřské školy?

8. Jak byste celkově zhodnotil/a Projekt podpory spolupráce školy a rodiny?

9. Co byste doporučil/a při realizaci projektu v mateřské škole?

Děkuji za Váš čas, který jste věnovali vyplnění otázek. V případě, že jste neměli dostatečný prostor na vyjádření k některé z otázek nebo máte ještě nějakou připomínku, podnět, můžete využít následující prostor.